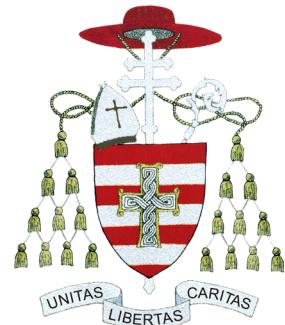

VJESNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE

Broj: 5-6/2019. SVIBANJ-LIPANJ

VJESNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE

Izdaje: Nadbiskupski ordinarijat, Jurja Biankinija 2, 23000 Zadar
tel: 023/208-650; faks: 208-640;

e-mail: izdavastvo@zadarskanadbiskupija.hr

Odgovara: Mons. Želimir Puljić, nadbiskup zadarski

Uredništvo: Don Josip Lenkić, don Šimun Šindija, don Marin Batur, Ines Grbić, prof

Fotografije: Ines Grbić; Računalni slog: don Šimun Šindija

Tisak: IT CENTAR - BIOGRAD

Slika na naslovnoj stranici: Četri zadaarske crkve: katedrala sv. Stošije, crkva sv. Krševana, crkva sv. Šime i crkva sv. Marije

Međunarodni simpozij 'Odgoj i obrazovanje kao novi locus theologicus evangelizacije'
9-10. svibnja 2019

Krist - sadašnjost i budućnost

Prije petnaest dana ova trobrodna romanička katedrala, koja je teško stradala za vrijeme IV. križarske vojne (1202.), pa je obnova trajala čitavo 13. stoljeće, obilježila je 27. svibnja „dan svoje posvete“. Na taj dan, naime, 1285. pomazani su njezini zidovi svetim krizmanim uljem, a oltar posvećen za prinos euharistijske žrtve Gospodnje. I kao što se svatko od nas spominje svoga rođendana, prve pričesti, mature, vjenčanja ili kojega drugog značajnoga datuma, tako i katedrala, kao i sve naše župne crkve slave svoj dan posvete i sjećaju se tog povijesnoga dana kad su postali Božjom kućom i domom njegovim. I vi ćete, dragi krizmanici, danas na Duhove biti pomazani uljem svete krizme koju smo ovdje na Veliki Četvrtak posvetili.

Današnja svetkovina Duha Svetoga vodi nas na početke Crkve kako ga opisuje Luka u Djelima, te Ivan u svom kratkom evanđeoskom izvješću. Pedeset dana nakon Uskrsnuća obilježavamo dakle važan povijesni događaj spasenja, posvećen Duhu Svetome. Evangelist Ivan to opisuje s jednom gestom i jednom odredbom. Gesta se zbiva prvoga dana u tjednu kada Isus dolazi u dvoranu gdje pozdravlja uplašene učenike riječima: „Mir vama. Primitate Duha Svetoga“. A onda im izriče nalog i odredbu poslanja: „Kao što je mene poslao Otac, tako i ja šaljem vas“ (Iv 20,21). Ovaj događaj koji Ivan opisuje ponavlja se danas ovdje, u našoj prвostolnici. I vi ćete dragi krizmanici biti pomazani uljem svete krizme, te dobiti nalog koji su primili apostoli: „Kao što je mene poslao Otac, tako i ja šaljem vas“ (Iv 20,21). I normalno da se poput Petrovih slušatelja pitate: Gospodine, što nam je činiti? Što mi sada konkretno možemo uraditi u svojoj okolini, obitelji, školi? Kako se danas osjećamo u skupini ovogodišnjih krizmanika i jesmo li sretni zbog današnjeg slavlja? Gdje mi zapravo vidimo izvore i razloge naše sreće?

Pitanje se odnosi i na vaše roditelje i kumove koje ste izabrali. Bilo bi zanimljivo čuti vaše odgovore, dragi roditelji na jednostavno, ali važno pitanje: Gdje vi vidite izvore sreće svoje djece? Šta oni upijaju iz vaše duše i vašega srca? Kakav im primjer ljubavi, strpljenja, pažnje, dobrote i požrtvovnosti nudite? Na što ih potičete i upozoravate? Na što ih upozoravate i od čega ih čuvate? Isto pitanje vrijedi i za vas, dragi kumovi. Vi ste danas svjedoci pred Crkvom i vjerničkom zajednicom za ove krizmanike. Vi ste njihovi „žiranti“ i njihova podrška. Oni su vas s roditeljima izabrali, te na taj način pokazali da imaju povjerenja u vas. S pravom očekuju da ih volite, pratite, ukoravate i upućujete na pravi put spasenja. Nemojte ih ostaviti same i nemojte ih sablazniti ili ne daj Bože razočarati svojim ponašanjem. Potičite ih na dobro i vodite ih „stazama pravim“. Vodite ih na vrutke života gdje će Gospodin okrijepiti duše njihove. I ne umarajte se napominjati kako „oko Gospodnje bdije nad onima koji se njega boje“ (Ps 33, 19).

Dragi mladi krizmanici! Uz brojne goste, rodbinu i prijatelje vas će danas pohoditi najdraži gost, prijatelj mlađih i otkupitelj čovjeka Isus, koji je rekao da nas neće ostaviti same. Obećao nam je poslati Duha Svetoga koji će nas upućivati u svu istinu. Isus danas ispunjava svoje obećanje i pokazuje koliko vas voli. Smijem li vas upitati, volite Isusa? Jeste li spremni slušati njegove riječi i njegova upozorenja? Sudeći prema raspoloženju koje vlada među vama na ovoj krizmi, čini se da je vaš odgovor pozitivan. Kako ne voljeti Krista kad je on jedina prava sigurnost u vašem mlađenackom hodu i uzrastu. On je vaša prava budućnost. I, najljepši dar koji mu danas možete prinijeti na oltar jest vaša ljubav, vaše srce, vaša budućnost. Stoga, kad vas muče problemi i zaplijeno stojite pred tajnom života, upravite svoj pogled prema njemu. On želi progovoriti vašem

razumu i srcu, vašoj slobodi i savjesti. Otvorite mu se. Osluškujte njegove nagovore. Povjerite mu se i pitajte ga. I ostanite vjerni kućnim običajima i našoj vjerničkoj praksi koja se prepoznaje u onom Ninskom geslu iz 1979.: „Hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom misu slavi“. Budite ponosni na svoje katoličke i hrvatske korijene. Družite se s Isusom, jer on je jedini otkupitelj čovjeka. Nema pod nebom drugog imena dana ljudima po kojem se možemo spasiti, osim imena Isusa Krista (Dj 4,12). On ima odgovore i za vaše probleme. On vam nudi značenje i smisao postojanja. On nosi ključeve povijesti. Njegova su vremena i vjekovi. Amen.

Želimir Puljić, nadbiskup

SVETA STOLICA

Otac ne postavlja djeci zamke

Papina kateheza na općoj audijenciji, Vatikan, blagdan sv. Josipa Radnika, srijeda 1. svibnja 2019.

Draga braćo i sestre, dobar dan!

Nastavljamo katehezu o "Očenašu", stigavši već do pretposljednjega zaziva: "Ne uvedi nas u napast" (Mt 6, 13). Druga inačica kaže: "Ne dopusti da upadnemo u napast". "Oče naš" započinje radosno: po njemu želimo da se velik Božji plan ostvari među nama. Potom baca pogled na život te za nas traži ono što nam je svaki dan potrebno: "kruh svagdašnji". Zatim se molitva okreće našim međuljudskim odnosima, koji su često onečišćeni sebičnošću: molimo za oproštenje i trudimo se dati ga. No, s ovim posljednjim zazivom naš dijalog s Ocem ulazi, da tako kažemo, u središte drame, tj. na područje gdje se suočavaju naša sloboda i zasjede zloga.

Kao što je poznato, izvorni grčki izraz u evanđeljima teško je točno prevesti i svi suvremeni prijevodi pomalo šepaju. No, oko jednoga se možemo jednodušno složiti: kako god se tekst shvatio, moramo isključiti mogućnost da bi Bog bio protagonist napasti koje prijete čovjeku na njegovu putu. Kao da bi Bog stajao u zasjedi kako bi postavljao zamke i stupice svojoj djeci. Takvo je tumačenje prije svega u suprotnosti sa samim tekstom te je daleko od slike o Bogu kakvu je Isus objavio. Ne zaboravimo: "Očenaš" započinje s "Oče". A otac ne postavlja djeci zamke. Kršćani nemaju ništa sa zavidnim Bogom, s Bogom koji bi bio čovjekov takmac ili bi se zabavljao stavljući ga u kušnju. To su slike mnogih poganskih božanstava. U Poslanici Jakova apostola čitamo: "Neka nitko u napasti ne rekne: 'Bog me napastuje.' Ta Bog ne može biti napastovan na zlo, i ne napastuje nikoga" (1, 13). Upravo je suprotno: Otac nije tvorac zla i nijednomo sinu koji ga traži ribu ne daje zmiju (usp. Lk 11, 11) – kao što Isus uči – a kad se zlo približi čovjeku, bori se na njegovoj strani kako bi od njega bio izbavljen. On je Bog koji se uvijek bori za nas, a ne protiv nas. On je Otac! U tom duhu molimo "Oče naš".

Ta dva elementa – kušnja i napast – na misteriozan su način bili prisutni i u samom Isusovu životu. Po tom je iskustvu Sin Božji u potpunosti želio biti naš brat, na način koji gotovo prelazi u sablazan. Upravo nam ti evanđeoski odlomci pokazuju da su najteži zazivi u "Očenašu", oni završni, već uslišani: Bog nas nije ostavio same, nego se je u Isusu do krajnjih posljedica objavljuje kao "s nama Bog". S nama je kad nam daje život, s nama je tijekom života, s nama je u radosti, s nama je u kušnjama, s nama je u žalostima, s nama je u porazima, kad griješimo, uvijek je s nama, jer je Otac i ne može nas napustiti.

Ako smo kušani počiniti zlo, niječući bratstvo s drugima i želeći absolutnu moć nad svime i nad svima, Isus se je s tom napašću već borio za nas. Potvrđuju to prve stranice evandelja. Odmah nakon što je primio krštenje od Ivana, usred mnoštva grešnika, Isus se povlači u pustinju i Sotona ga kuša. Tako započinje Isusov javni život, napašću koja dolazi od Sotone. Sotona je bio prisutan. Mnogi kažu: "Zašto govoriti o đavlu koji je stvar prošlosti? Đavao ne postoji". No, gledaj što te evanđelje uči: Isus se je suočio s đavлом, Sotona ga je kušao. No, Isus odbacuje svaku napast i izlazi kao pobjednik. Evanđelje po Mateju donosi zanimljivu opasku s kojom se završava dvoboј između Isusa i Neprijatelja: "Tada ga pusti davao. I gle, andeli pristupili i služili mu" (4, 11).

No, ni u najvećoj kušnji Bog nas ne ostavlja same. Kad se Isus povlači moliti u Getsemani, nje-govo je srce preplavljeno neizrecivom tjeskobom – tako kaže učenicima – te proživljava samoću i napuštenost. Sam je, s odgovornošću za sve grijehе svijeta na leđima; sam, s neizrecivom tjeskobom. Kušnja je tako razorna da se događa nešto neočekivano. Isus nikada za sebe ne prosi ljubav, pa ipak one noći osjeća da mu je duša nasmrt žalosna te moli za blizinu svojih prijatelja: "Ostanite ovdje i bdijte sa mnom!" (Mt 26, 38). Kao što znamo, učenici, obamrli od straha, za-

spali su. U času agonije, Bog traži od čovjeka da ga ne napušta, no čovjek spava. No, u času kad čovjek upoznaje svoju kušnju, Bog bdije. U najružnijim trenucima našega života, u trenucima najveće patnje, u najteskobnjim časovima, Bog s nama bdije, Bog se s nama bori, uvijek nam je blizu. Zašto? Zato što je Otac. Tako smo molitvu započeli riječima: "Oče naš". On je Otac koji ne napušta svoju djecu. Ona noć Isusove patnje i borbe posljednji je pečat utjelovljenja: Bog silazi kako bi nas pronašao u našim ponorima i u patnjama koje prate našu povijest.

To je utjeha u času kušnje: znati da ta dolina, otkako je Isus njome prošao, nije više pusta, nego je blagoslovljena prisutnošću Sina Božjega. On nas nikada neće ostaviti!

Udalji stoga od nas, o Bože, čas kušnje i napasti. No, kad nam dođe taj čas, Oče naš, pokaži nam da nismo sami. Ti si Otac. Pokaži nam da je Krist uzeo na sebe teret i toga križa. Pokaži nam da nas Isus poziva da ga nosimo s njime, prepustajući se s pouzdanjem tvojoj očinskoj ljubavi. Hvala!

Papino obraćanje prije molitve Kraljice neba

Svetkovina Duhova, 9. lipnja 2019.

U Krakovu je jučer održana proslava zahvale za potvrdu kulta blaženog Mihaela Giedroicka, na kojoj su sudjelovali biskupi iz Poljske i Litve. Ovaj događaj potiče Poljake i Litavce da ojačaju veze u znaku vjere i štovanja blaženom Mihaelu, koji je živio u Krakovu u petnaestom stoljeću i bio uzor poniznosti i evanđeoske ljubavi.

Vijesti koje dolaze iz Sudana izazivaju bol i zabrinutost. Molimo za ovaj narod da nasilja prestanu i da se zajedničko dobro traži u dijalogu.

Pozdravljam vas sve, hodočasnike iz Italije i iz mnogih dijelova svijeta koji ste sudjelovali na ovome slavlju: skupine, udruge i sve vjernike pojedinačno. Potičem sve da se poučljivo otvore djelovanju Duha Svetoga, nudeći svijetu, u raznolikosti karizmi, sliku bratstva u zajedništvu.

Neka nam tu milost izmoli Sveta Bogorodica, čijem majčinskom zagovoru povjeravamo sa sinovskim povjerenjem.

Crkva putnica

Papin nagovor prije i nakon molitve Andeo Gospodnji u nedjelju 30. lipnja 2019.

Draga braćo i sestre, dobar dan!

U današnjem Evandelju (usp. Lk 9, 51-62), sveti Luka započinje izvješće o Isusovom posljednjem putovanju prema Jeruzalemu, koje će se završiti u 19. poglavljtu. To je dugi hod, ne samo zemljopisno i prostorno, nego i duhovno i teološki, prema ispunjenju Mesijina poslanja. Isusova odluka je radikalna i potpuna, a oni koji ga slijede pozvani su povesti se za njegovim primjerom. Danas nam evangelist stavlja pred oči tri osobe – tri slučaja poziva, mogli bismo reći – koji ističu ono što se traži od onih koji žele slijediti Isusa do kraja, potpuno.

Prvi mu obećava: „Za tobom ću kamo god ti pošao“ (r. 57). Velikodušan je! Ali Isus odgovara da Sin Čovječji, za razliku od lisica koje imaju brlog i ptice koje imaju gnijezda, „nema gdje bi glavu naslonio“ (r. 58). Apsolutno siromaštvo Isusovo. Isus je, naime, napustio roditeljski dom i odrekao se svake sigurnosti kako bi navještao Božje kraljevstvo izgubljenim ovcama svoga naroda.

Tako je Isus nama svojim učenicima pokazao da naše poslanje u svijetu ne može biti statično, već putujuće. Kršćanin je putnik. Crkva je po svojoj naravi u pokretu, ne sjedi nepomična i mirna u svom ograđenom prostoru. Otvorena je najširim obzorima, poslana – Crkva je poslana! – donositi Evangelje na ulice i doprijeti do ljudskih i egzistencijalnih periferija.

To je prva osoba.

Drugi kojega Isus susreće prima poziv izravno od Njega, ali on odgovara: „Dopusti mi da prije odem i pokopam oca“ (r. 59). To je opravdan zahtjev, utemeljen na zapovijedi da se poštuje oca i majku (usp. Izl 20, 12). Međutim, Isus odgovara: „Pusti neka mrtvi pokapaju svoje mrtve“ (r. 60). Ovim, namjerno provokativnim riječima, On želi potvrditi primat nasljedovanja i naviještanja Božjega kraljevstva, čak i nad najvažnijim stvarnostima, kao što je obitelj.

Hitnost prenošenja evanđelja drugima, koja lomi okove smrti i inauguirala vječni život, ne dopušta odgađanja, već zahtjeva spremnost i raspoloživost. Dakle, Crkva je putujuća stvarnost, a ovdje je Crkva odlučna, djeluje brzo, trenutačno, bez odgađanja.

Treći također želi slijediti Isusa, ali pod jednim uvjetom: učiniti će to nakon što se oprosti od svojih. Učitelj kaže ovome: „Nitko tko stavi ruku na plug pa se obazire natrag, nije prikladan za kraljevstvo Božje“ (r. 62). Nasljedovanje Isusa isključuje žaljenja i osvrтанje za sobom i zahtjeva krepost odlučnosti.

Da bi slijedila Isusa, Crkva kreće na put, djeluje odmah, brzo i odlučno. Vrijednost tih uvjeta koje je postavio Isus – putnički karakter, spremnost i odlučnost – ne krije se u nizu „ne“ dobrim i važnim stvarima u životu. Naglasak, radije, treba staviti na glavni cilj: postati Kristov učenik! Slobodan je to i svjestan izbor, učinjen iz ljubavi, kako bi se uzvratilo Bogu na neprocjenjivoj milosti, a ne učinjen način da se promiče samoga sebe. To je tužno!

Jao onima koji misle slijediti Isusa radi vlastite samopromocije, to jest, zato da stvore karijeru, da se osjećaju važnima ili da se dokopaju nekog prestižnog mjesta.

Isus želi da budemo nošeni velikom ljubavlju prema Njemu i evanđelju. To je velika ljubav srca koja se pretvara u konkretne geste bliskosti, blizine s braćom koja najviše trebaju prihvatanje i brigu. Upravo kao što je On sam živio.

Neka nam Djevica Marija, slika Crkve na putu, pomogne slijediti Gospodina Isusa s radošću i, s obnovljenom ljubavlju, naviještati braći Radosnu vijest spasenja.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

Priopćenje s 58. plenarnog zasjedanja Sabora HBK

Plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije, 58. u nizu, održano je pod predsjedanjem predsjednika HBK zadarskog nadbiskupa mons. Želimira Puljića u Zagrebu od 14. do 16. svibnja 2019. Na zasjedanju su uz članove HBK sudjelovali delegat Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine mostarsko-duvanjski biskup i upravitelj Trebinjsko-Mrkanske biskupije mons. Ratko Perić, delegat Slovenske biskupske konferencije biskup Novoga Mesta mons. Andrej Glavan i subotički biskup mons. Ivan Penzeš.

U svojem pozdravnom govoru na početku zasjedanja nadbiskup Puljić podsjetio je na događnja od prošlog zasjedanja te ukratko prikazao glavne teme zasjedanja. Posebni pozdrav i dobrodošlicu uputio je dvojici novih članova Hrvatske biskupske konferencije apostolskom administrаторu Križevačke eparhije mons. Miljanu Stipiću i pomoćnom đakovačko-osječkom biskupu mons. Ivanu Ćuriću.

U radnom dijelu zasjedanja biskupi su upoznati s pojedinostima i glavnim porukama sa susreta pape Franje s predsjednicima biskupskih konferencija, poglavarima Istočnih katoličkih Crkava, poglavarima muških i ženskih redovničkih zajednica i pročelnicima dikasterijâ Svetе Stolice o temi „Zaštita maloljetnika u Crkvi“, koji je od 21. do 24. veljače 2019. održan u Vatikanu. Na tome susretu, koji je okupio 190 sudionika, raspravljaljalo se i promišljalo o odgovornosti, suodgovornosti i transparentnosti u svezi zaštite maloljetnika u Crkvi uz nazočnost žrtava koje su iznijele svoja svjedočanstva. Na kraju susreta papa je održao zapažen govor pod naslovom „Pre-tvorimo zlo u pročišćenje“ u kojem je pozvao sve vlasti i pojedince na bezrezervnu borbu protiv zlostavljanja maloljetnika, seksualnog i svakog drugog, isktakнуvši kako je riječ o odvratnim zločinima koje treba izbrisati s lica zemlje. Kao rezultat tog susreta je papin motu proprij „Vi ste svjetlo svijeta“, objavljen 7. svibnja 2019., s konkretnim odredbama i smjernicama za sprječavanje zlostavljanja djece i nasilja u Crkvi, a njih će se ugraditi u već postojeće smjernice HBK.

Analizirajući pohod „Ad limina apostolorum“, koji je ostvaren od 12. do 17. studenoga 2018., biskupi su se osvrnuli na susrete koje su tom prigodom imali sa Svetim Ocem i odgovornima u pojedinim dikasterijama Svetе Stolice.

Na zasjedanju su biskupi promišljali o aktualnoj temi „čišćenja pamćenja i spomena mučenika“ o čemu je govorio i pisao sveti Ivan Pavao II. uoči proslave Velikog jubileja Crkve 2000. potičući vjernike da na kršćanski način prevladaju zlo koje se dogodilo u prošlosti. On se u više navrata tijekom pastirskih putovanja ispričavao za sablazni i loša djela koja su počinili sinovi Crkve i poučavao da „čišćenje pamćenja“ ne znači zaboravljati prošlost, već je „pamtiti na očišćen način“; kajući se za zlo koje su nanijeli članovi vlastitog naroda ili Crkve, te moliti oproštenje od onih kojima je zlo naneseno i oprostiti onima koji su nam nanijeli zlo. U protivnom ako s osjećajima mržnje pamtimos naneseno zlo, mi smo zarobljenici zla. Dostojanstvo žrtve, naime, „traži da svoje pamćenje očistimo praštanjem i kajanjem“. Istaknuto je kako je taj papin poticaj na osobit način zaživio u jasenovačkoj župnoj crkvi, gdje svake godine na ‘žalosni petak’ uoči Cvjetnice požeški biskup predvodi misu zadušnicu za sve žrtve uz nazočnost episkopa. Uz to pozitivno je vrednovan ekumenski susret predstavnika HBK s mitropolitom i episkopima SPC-a koji djeluju na području u Republici Hrvatske, koji je održan u siječnju u Požegi. Naglašena je važnost takvih susreta u duhu međusobnog poštovanja i evandeoske dobrohotnosti kako bi se prevladali nesporazumi i predrasude te gradili odnosi kako dolikuje onima koji naslijeduju Isusa Krista.

Biskupi su upoznati i s radom Biskupske sinode za mlade koja je pod naslovom „Mladi, vjera

i razlikovanje zvanja/poziva“ održana od 3. do 28. listopada 2018. u Vatikanu. U radu sinode sudjelovalo je 267 sinodskih otaca, 49 »slušača i slušačica«, među kojima 34 mlade osobe sa svih kontinenata, 23 »stručnjaka« te osam bratskih delegata, pripadnika nekatoličkih kršćanskih konfesija. Sinoda je pripremana dvije godine tijekom kojih su prikupljana iskustva o radu s mladima iz svih dijelova svijeta. Nakon intenzivnog rada na generalnim zasjedanjima gdje su iznošena promišljanja sinodalnih otaca i rada u radnim grupama po jezičnim skupinama, priređen je završni dokument koji je predan papi Franji na potvrđivanje. Istaknuto je kako je sinoda pokazala otvorenost Crkve prema mladima što se pokazalo i kroz sudjelovanje pedesetak mlađih na svim generalnim zasjedanjima i po radnim grupama što do sada nije bio slučaj. Papa Franjo bio je nazočan na svim zasjedanjima te je tijekom sinode kroz svoje propovijedi i intervente stalno naglašavao kako mlađe treba slušati, imati povjerenje u njih te se otvarati novim modelima pastoralnog djelovanja i voditi mlađe u susret Kristu čemu trebaju smjerati sve kateheze i svi drugi modeli i susreti. Kao plod sinode je apostolska pobudnica pape Franje „Christus vivit“ koja je objavljena 2. travnja 2019. Biskupi su istaknuli kako taj dokument treba dobro proučiti i papine poticaje primjeniti u konkretnom pastoralnom djelovanju.

Na zasjedanju su obrađena i neka vjeronaučna i katehetska pitanja. Biskupi su odobrili udžbenike i metodičke priručnike za redovitu upotrebu u nastavi katoličkog vjeronauka za prvi i peti razred osnovne škole i prvi razred srednje škole kao i izradu eksperimentalnih nastavnih materijala za drugi i šesti razred osnovne, te za drugi razred srednje škole koji će biti korišteni od sljedeće školske godine 2019/2020. Odlučeno je da se Deveti pastoralno-katehetski kolokvij za svećenike održi 3. i 4. ožujka 2020. na temu „Katekumenat – nadahnuće za katehezu i evangelizaciju odraslih“.

Iduće godine bit će obilježena 50. obljetnica kanonizacije prvog hrvatskoga sveca sv. Nikole Tavelića te će domovinska proslava toga velikog jubileja biti upriličena u Šibeniku 21. lipnja 2020. Bilo je govora i o obilježavanju 400. obljetnice mučeničke smrti sv. Marka Križevčanina (2019.) i 1600. obljetnice smrti sv. Jeronima (2020.).

Predsjednici pojedinih tijela, Komisija, Vijeća i Odbora HBK podnijeli su redovita godišnja izvješća. Biskupi su usvojili statute Hrvatskog katoličkog radija i Informativne katoličke agencije.

Sedmi susret katolika iz Hrvatske i Slovenije bit će održan u Krašiću 19. listopada 2019. Misno slavlje predvodit će zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić.

Na zasjedanju su donesene i odluke o pojedinim mandatima u tijelima HBK. Hvarske biskup Petar Palić imenovan je za predsjednika Odbora HBK za sredstva društvenih komunikacija, a apostolski administrator Križevačke eparhije Milan Stipić imenovan je za predsjednika Odbora HBK za pastoral osoba lišenih slobode. Pomoćni đakovačko-osječki biskup Ivan Ćurić imenovan je za predsjednika Vijeća HBK za kler. Za pročelnika Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve HBK imenovan je prof. dr. Stjepan Baloban, pročelnik katedre Socijalnog nauka Crkve na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Kalendar događanja Hrvatske biskupske konferencije u idućem razdoblju uključuje susret članova HBK s redovničkim poglavarima i poglavarcicama koji će biti upriličen 17. lipnja 2019., a izvanredno zasjedanje Sabora HBK održat će se 18. lipnja 2019. Jesensko, 59. zasjedanje Sabora HBK, održat će se od 16. do 18. listopada 2019. u Zagrebu.

Susret predsjednika HBK s predsjednikom Vlade RH

Predsjednik Vlade Andrej Plenković primio je 16. svibnja u Banskim dvorima predsjednika Hrvatske biskupske konferencije zadarskog nadbiskupa Želimira Puljića i generalnog tajnika Hrvatske biskupske konferencije hvarskog biskupa Petra Palića.

Predsjednik Vlade Plenković i predsjednik HBK nadbiskup Puljić te generalni tajnik HBK biskup Palić razgovarali su o kvalitetnoj suradnji i dijalogu koji hrvatska Vlada i Katolička Crkva vode na socijalnom, kulturnom i obrazovnom planu, kao i o drugim aktualnim temama koje su važne za Crkvu i hrvatsko društvo.

Izlet djelatnika HBK u Požegu

Djelatnici Hrvatske biskupske konferencije, predvođeni generalnim tajnikom HBK hvarskim biskupom Petrom Palićem, bili su u srijedu, 19. lipnja 2019., na duhovno-rekreativnom izletu u Požegu i Požeškoj biskupiji.

Misu u drevnoj crkvi sv. Lovre predvodio je požeški biskup Antun Škvorčević u koncelebraciji s biskupom Palićem, ekonomom HBK don Šimunom Šindijom, ravnateljem Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu dr. Tomislavom Markićem, predstojnikom Nacionalnog ureda za katoličke škole HBK vlč. Ivicom Žuljevićem i kancelarom Požeške biskupije vlč. Ivanom Popićem.

Biskup Škvorčević na početku slavlja zaželio je dobrodošlicu gostima iz Zagreba te im ukratko prikazao bogatu povijest crkve u kojoj slave euharistiju. U homiliji biskup je kazao kako bi valjalo poslušati govor crkve sv. Lovre i naviještene Božje riječi. Podsjetio je da mjesto na kojem se nalaze svjedoči o osam stoljeća postojanja crkve kao materijalnog zdanja, zidova i freski, ali još više o osam stoljeća duša koje su u njoj slavile euharistiju i druge sakramente, a na koje na osobit način asocira freska „nebeskog Jeruzalema“ s brojnim licima usmjerenima prema nebu. Biskup je potom upozorio na gotički svod crkve u čijem se središtu nalazi zaglavni kamen koji drži cijelu konstrukciju građevine. Taj zaglavni kamen u gotičkim crkvama, dodao je biskup, podsjeća nas na živoga Isusa Krista, pobjednika nad grijehom i smrću, u kome sve stvorenje ima svoju čvrstinu i uporište. Skrenuo je potom pozornost nazočnih na dva prikaza Isusa Krista na stropnoj freski iz 14. stoljeća: Krista Pantokratora i Maiestas Domini. Rekao je kako je to jedinstven primjer prožimanja ikonografske zapadne i istočne tradicije, te je ova crkva po tom određeno civilizacijsko susretište istoka i zapada. Spomenuo je da o tome svjedoči još nekoliko srednjovjekovnih crkvica uz rijeku Orljavu u blizini Požege sa zapisima na latinici, glagoljici i cirilici, koje nisu porušene u vrijeme osmanlijske vladavine .

Polazeći od naviještenog ulomka iz Pavlove Druge poslanice Korinćanima, biskup je spomenuo kako Apostol doziva u svijest članovima zajednice u Korintu da ono što siju to će i žeti. Istaknuo je kako mu je osobito draga slika sijanja, jer pravi rast počinje od umiranja sjemena u zemlji, i uvijek je to nešto nevidljivo i neuhvatljivo, ispunjeno misterijem. Ako sve svedemo na vidljivo i opipljivo pa gledamo što će od nas biti, nema rasta. On se događa iz mogućnosti i snaga s kojima mi ne raspolažemo, nego one djeluju u nama kao Božji dar. Isus nije posijao nešto, nego je darovao sebe do kraja, do u smrt za nas. To sijanje zove se ljubav. Ona uvijek daje sebe, umire i u tom činu čovjek najviše raste, ustvrdio je biskup. Pozvao je nazočne da razmisle kako siju u svom svakodnevnom životu i što će kroz to izrasti u Hrvatskoj. Ako škrto sijemo, Hrvatska, a i Crkva, imat će od nas malo koristi.

Osvrćući se na naviješteni ulomak iz Matejeva evanđelja u kojem Isus govori o postu, molitvi i milostinji u skrovitosti, biskup je povezao to sa svakodnevnicom i istaknuo: „Kad nešto radimo, to ne bi smjelo završiti u prijetvornosti, tek da se nešto izvanjski vidi, a zapravo nam je svejedno što je iznutra. Ne rastemo istinski izvana nego iznutra. Brinimo se za ono što je nevidljivo, pa

kad nešto činimo u ime Božje ili Bogu na čast, ili za čovjeka, neka to bude s iskrenošću i ljubavlju, iz koje raste najbolje i najviše. Kako to ostvarivati u osobnom, obiteljskom, društvenom životu, a onda kako to ostvarivati u našem radu i suradništvu i u Biskupskoj konferenciji? To je pitanje i izazov na koji bi i ovom prigodom trebalo pokušati dati odgovor, kazao je biskup. Potaknuo je nazočne da u svom pohodu Požeškoj biskupiji i nekim njezinim sastavnicama osjeti dušu hrvatskog čovjeka na ovim prostorima, otvore svoje srce Isusu Kristu i po svom služenju u ustanovama Hrvatske biskupske konferencije ne budu tek djelatnici, nego osobe koje, ostvarujući sasvim posebno poslanje u Crkvi i društvu, svjedoče da je Isus Krist naša snaga i nada, kako pjevamo u geslu Požeške biskupije. „U Biskupskoj konferenciji postavljeni smo da iz svijesti vjere nastojimo ostvarivati ono što nam je povjereno. Vjernost se nikada ne miri s površnošću, zato ona i boli, njezina težina je okvir unutar kojega i iz kojega se rađa i raste život, Božja pobjeda, kako nam je posvjedočio Isus. Zahvaljujem vam na svemu što nastojite činiti za sebe, u obiteljima i u Hrvatskoj biskupskoj konferenciji.“ zaključio je biskup Škvorčević.

Hvarski biskup Petar Palić zahvalio se domaćem biskupu na gostoprimgstvu. “Ovo je prvi ovakav izlet djelatnika HBK. Htjeli smo se međusobno povezati, a dolaskom u Požešku biskupiju htjeli smo osvijestiti da se naše djelovanje proteže na cijelu Crkvu u Hrvatskoj” istaknuo je biskup Palić.

Svi su se zatim u pratnji biskupa Antuna Škvorčevića uputili u razgledavanje požeške katedrale, katedralne riznice i kripte te Dijecezanskog muzeja Požeške biskupije s vrijednom zbirkom sakralnih predmeta kao i djelima suvremene umjetnosti. Susret je završio zajedničkim objedom.

Sjednica Vijeća HBK za nauk vjere

Redovna sjednica Vijeća HBK za nauk vjere pod predsjedanjem predsjednika mons. dr. sc. Vlade Košića, održana je u četvrtak, 6. lipnja u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu.

Nakon molitve i pozdrava, predsjednik mons. Košić predstavio je svoje izvješće o radu Vijeća u protekloj godini, koje je podnio na proljetnom zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije.

Glavna tema sjednice bila je ostvarenje planova koje su članovi Vijeća definirali za petogodišnji mandat. Među odabranim aktualnim temama na našem crkvenom i društvenom području, dogovoreno je da se za sljedeću sjednicu pripremi dokument o biblijsko-teološkom shvaćanju čovjeka u perspektivi suvremenih antropoloških izazova. Također je odlučeno da će Vijeće pripremiti izdavanje dokumenata koje su objavili Kongregacija za nauk vjere i Međunarodna teološka komisija. U skladu s tim, predsjednik mons. Košić izvjestio je o razgovoru s direktorom Kršćanske sadašnjosti glede suradnje na predloženom projektu i o već poduzetim koracima pripreme.

U drugom dijelu na sjednici se raspravljalo o ulozi i zadaćama Vijeća HBK za nauk vjere te o nekim neposredno aktualnim pitanjima na razini opće i mjesne Crkve.

ZADARSKA NADBISKUPIJA

JEDINSTVO CRKVE I ULOGA MAJKE U OBITELJI

NIN, Svetkovina GOSPA OD ZEĆEVA - *Propovijed mons. Ž. Puljića*

(Dj 1, 12-14; Ps 113, 1-8; Gal 4, 4-7; Lk 1, 39-47)

1. Dvojica pisaca današnjih čitanja, Luka i Pavao, uvode nas svojim tekstovima u otajstvo Crkve, te govore o ulozi koju su u tom otajstvu imali BDMarija i Kristovi apostoli. U kratkom odlomku iz Poslanice Galaćanima čuli smo izvješće da je „u punini vremena Bog odaslaog Sina svoga koji je od Žene bio rođen i Zakonu podložan kako bi podložnike Zakona otkupio, te mi primili posinstvo“ i mogli klicati „Abba, Oče“. Prošlog tjedna slušali smo kako Isus u Dvorani Posljednje večere svojim učenicima veli da su oni „njegovi prijatelji i da ih je izabrao da idu i rod donose“. A malo prije toga pokazao je povjerenje prema apostolu Petru kad mu je rekao da će „na njemu izgraditi svoju Crkvu koju ni vrata paklena neće nadvladati“ (Mt 16, 18).

Stoga, svaki put kad slavimo svetu misu sjećamo se Petra naših dana i mjesnog biskupa pa molimo: „Crkvu svoju širom svijeta utvrđuj u vjeri i ljubavi zajedno s Papom našim Franjom i s biskupom našim...“ To je, naime, teološki i ekleziološki znak i izraz jedinstva Crkve koje je Pavao kao ponizni sluga Kristov ustrajno promicao. Upravo Glaćanima on pripovjeda da je „nakon tri godine boravka u pustinji pošao u Jeruzalem potražiti Kefu (Petra) s kojim je ostao petnaest dana“ (Gal 1,18-20). U tom susretu osjetio je i doživio iskustvo milosti, ljubavi i jedinstva. Jedan krst, jedan poklad vjere u dvije različite izabrane posude. Bog, dakle, želi da usporedno idu Petar i Pavao i svi drugi koji su „bili jednodušno postojani u molitvi sa ženama i Marijom, majkom Isusovom, i braćom njegovom“, kako nas izvješćuju Djela Apostolska (Dj 1, 14).

2. Luka nas s druge strane izvješćuje o Mariji, koja je u razgovoru s anđelom saznaala da i njezina rođakinja Elizabeta u poodmakloj dobi iščekuje sina. Stoga je požurila u Gorje, u grad Judin, da joj bude pri ruci. U prekrasnom povijesnom i simbolike punom susretu dviju velikih žena i majki ima dosta razloga razmišljati o ulozi žene i majke u Crkvi i u društvu. Marija Bogorodica, Elizabeta majka Ivana Krstitelja, divni su likovi spasenja koji nam danas zbole o dostojanstvu žene i majke. Majka je uvijek bila velika i nju se štuje i voli. I kad nas svi zaborave, majka nas napustiti i zaboraviti neće. Ona je ljudima svetinja i veliki prirodnji misterij. Ona je izvor života i braniteljica mladome biću kad je najnemoćnije i kad mu treba zaštite.

Kako je lijepo vidjeti majku s djetetom u naruču. Ona je puna najvišeg altruizma i požrtvovnosti. Takvo nesebično materinstvo pobuđuje kod ljudi respekt i poštovanje. I predstavlja se kao najveći ljudski i moralni ideal. Budući da proživljavamo veliku krizu dostojanstva žene i krizu materinstva o tomu valja češće govoriti i ponavljati da je majka izvor života i ljudima nešto sveto i dragoo.

3. Zbog toga se i veli da je budućnost obitelji i naroda u rukama naših majki. Nikakvo onda čudo što se pitamo kako im pomoći da budu odgovorne u svom pozivu i poslanju?! Kako odgojiti djevojke da postanu dobre i odgovorne majke?! Kako pomoći onim vri-jednim ženama i majkama, koje se bore, da ostanu na visini svoga poziva i zadatka?! Nema nekih gotovih recepata koje bismo mogli prepisati i preporučivati. Ali, sigurno nema pravog i prosvijetljenog materinstva bez Boga, bez vjere, bez pobožnosti, bez molitve, bez milosnog i sakramentalnog života. Uzorne majke, koje su danas potrebne u društvu i u Crkvi, nadahnjuju se Gospinim primjerom, kleče pred njom -najvećom i najsvetijom ženom i Majkom- i mole njezinu pomoć i blagoslov. Uz blagdane Gospe od Zećeva evo poruke poticaja kršćanskim majkama: Zapalite svjetlo dobrote u svom srcu. Budite svjesne svoga dostojanstva i postanite ono što vam je u naravi upisano.

Zahvalni za svjetlo dobrote koje nam je preko Marije zasjalo u svijetlim likovima tolikih žena i

majki, mi ćemo moliti za naše obitelji, očeve i majke da budu dostoje svoga roditeljskog poziva. Molit ćemo posebice za žene, djevojke i majke naše nadbiskupije kako bi znale zavjetovati Gospu svoju čednost, svoju djecu i svoje muževe. Molit ćemo za sve nas da budemo ispunjeni strahopštovanjem pred Bogom, pred životom i pred vječnošću. Čuli smo u izvješću iz Djela Apostolskih da je Crkva Isusovih učenika započela svoj ovozemni hod s Marijom u dvorani Posljednje večere. S njom će završiti i svoj hodočasnički put prema eshatonu, prema vječnosti.

4. U hodu na tom putu valja nam otvoriti dušu i srcu pred našim Gospodinom i njegovom majkom Marijom. I osluškivati njihove poticaje, preporuke i upozorenja. No, valja nam pri tom iskreno obećati „da nećemo živjeti kao pogani koji Boga ne poznaju i ne priznaju; koji život ne poštuju“. I truditi se kako bi se molitva ponovno uselila u naše domove. Jer, prepoznatljivi znak našeg narodnog i kršćanskog identiteta jest i ono geslo koje je ovdje stasalo u sklopu velike devetnice naših hodočasničkih okupljanja, od Solina, preko Nina do Marije Bistrice: Hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom Misu slavi!

Utječemo se, stoga, pod tvoje okrilje, „Gospo od Zečeva“, jer ti si „nada naša i zora spasenja“. Poput Kristovih apostola i mi želimo danas biti jednodušni postojani u molitvi s Marijom, Majkom Kristovom. Svjesni nezamjenjive Marijine uloge u povijesti spasenja, osjećamo potrebu trajno se njoj obraćati i moliti neka nas štiti i zagovara. Osjećamo također potrebu učiniti životnim naš zavjet iz Branimirove godine, upravo ovdje u Ninu 1979., kada smo odlučili „slaviti i životom potvrđivati svoj krsni savez s Bogom“. I činiti sve da se molitva ponovno useli u naše domove. Molitva je, naime, znak našega narodnoga i kršćanskoga identiteta koji prepoznajemo upravo u ninskomu geslu i zavjetu: „Hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom Misu slavi“! Molimo našu Gospu od Zečeva neka pomogne nama i našim obiteljima ostvariti te visoke i časne ciljeve i ideale. Tako neka bude. Amen.

Svetkovina Duhova u katedrali sv. Stošije

Propovijed mons. Ž. Puljića

1. Prije petnaest dana ova trobrodna romanička katedrala, koja je teško stradala za vrijeme IV. križarske vojne (1202.), pa je obnova trajala čitavo 13. stoljeće, obilježila je 27. svibnja ‘dan svoje posvete’. Na taj dan, naime, 1285. g. pomazani su njezini zidovi svetim krizmanim uljem, a oltar posvećen za prinos euharistijske žrtve Gospodnje. I kao što se svatko od nas spominje svoga rođendana, prve pričesti, mature, vjenčanja ili kojega drugog značajnoga datuma, tako i katedrala, kao i sve naše župne crkve slave svoj dan posvete i sjećaju se tog povijesnoga dana kad su postali Božjom kućom i domom njegovim. I vi ćete, dragi krizmanici, danas na Duhove biti pomazani uljem svete krizme koju smo ovdje na Veliki Četvrtak posvetili.

Današnja svetkovina Duha Svetoga vodi nas na početke Crkve kako ga opisuje Luka u Djelima, te Ivan u svom kratkom evanđeoskom izvješću. Pedeset dana nakon Uskrsnuća obilježavamo dakle važan povijesni događaj spasenja, posvećen Duhu Svetome. Evandelist Ivan to opisuje s jednom gestom i jednom odredbom. Gesta se zbiva prvoga dana u tjednu kada Isus dolazi u dvoranu gdje pozdravlja uplašene učenike riječima: „Mir vama. Primitate Duha Svetoga“. A onda im izriče nalog i odredbu poslanja: „Kao što je mene poslao Otac, tako i ja šaljem vas“ (Iv 20,21).

2. Ovaj događaj koji Ivan opisuje ponavlja se danas ovdje, u našoj prvostolnici. I vi ćete dragi krizmanici biti pomazani uljem svete krizme, te dobiti nalog koji su primili apostoli: „Kao što je mene poslao Otac, tako i ja šaljem vas“ (Iv 20,21). I normalno da se poput Petrovih slušatelja pitate: Gospodine, što nam je činiti? Što mi sada konkretno možemo uraditi u svojoj okolini, obitelji, školi? Kako se danas osjećamo u skupini ovogodišnjih krizmanika i jesmo li sretni zbog današnjeg slavlja? Gdje mi zapravo vidimo izvore i razloge naše sreće?

Pitanje se odnosi i na vaše roditelje i kumove koje ste izabrali. Bilo bi zanimljivo čuti vaše od-

govore, dragi roditelji na jednostavno, ali važno pitanje: Gdje vi vidite izvore sreće svoje djece? Što oni upijaju iz vaše duše i vašega srca? Kakav im primjer ljubavi, strpljenja, pažnje, dobrote i požrtvovnosti nudite? Na što ih potičete i upozoravate? Na što ih upozoravate i od čega ih čuvate? Isto pitanje vrijedi i za vas, dragi kumovi. Vi ste danas svjedoci pred Crkvom i vjerničkom zajednicom za ove krizmanike. Vi ste njihovi „žiranti“ i njihova podrška. Oni su vas s roditeljima izabrali, te na taj način pokazali da imaju povjerenja u vas. S pravom očekuju da ih volite, pratite, ukoravate i upućujete na pravi put spasenja. Nemojte ih ostaviti same i nemojte ih sablazniti ili ne daj Bože razočarati svojim ponašanjem. Potičite ih na dobro i vodite ih „stazama pravim“. Vodite ih na vrutke života gdje će Gospodin okrijepiti duše njihove. I ne umarajte se napominjati kako „oko Gospodnje bdije nad onima koji se njega boje“ (Ps 33, 19).

3. Dragi mladi krizmanici! Uz brojne goste, rodbinu i prijatelje vas će danas pohoditi najdraži gost, prijatelj mlađih i otkupitelj čovjeka Isus, koji je rekao da nas neće ostaviti same. Obećao nam je poslati Duha Svetoga koji će nas upućivati u svu istinu. Isus danas nad vama ispunjava svoje obećanje i pokazuje koliko vas voli. I kao pravi prijatelj on računa na vas i moli za vas. Odvažite se prebjeći na njegovu stranu i bit ćete sretni. A kao dokaz svoje posebne ljubavi on vam danas šalje Duha Svetoga s osobitim darovima mudrosti, razuma, savjeta, jakosti, znanja, pobožnosti i straha Božjega. Smijem li vas sada nešto upitati? Ne iz vjerouaučnog znanja, nego iz životnog opredjeljenja: Volite vi Isusa? Jeste li spremni slušati njegove riječi i njegova upozorenja? Sudeći prema raspoloženju koje vlada među vama na ovoj krizmi, čini se da je vaš odgovor pozitivan.

Kako ne voljeti Krista kad je on jedina prava sigurnost u vašem mladenačkom hodu i uzrastu. On je vaša prava budućnost. I, najljepši dar koji mu danas možete prinijeti na oltar jest vaša ljubav, vaše srce, vaša budućnost. Stoga, kad vas muče problemi i zapanjeno stojite pred tajnom života, upravite svoj pogled prema njemu. On želi progovoriti vašem razumu i srcu, vašoj slobodi i savjesti. Otvorite mu se. Osluškujte njegove nagovore. Povjerite mu se i pitajte ga. I ostanite vjerni kućnim običajima i našoj vjerničkoj praksi koja se prepoznaje u onom Ninskom geslu iz 1979.: „Hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom misu slavi“. Budite ponosni na svoje katoličke i hrvatske korijene. Družite se s Isusom, jer on je jedini otkupitelj čovjeka. Nema pod nebom drugog imena dana ljudima po kojem se možemo spasiti, osim imena Isusa Krista (Dj 4,12). On ima odgovore i za vaše probleme. On vam nudi značenje i smisao postojanja. On nosi ključeve povijesti. Njegova su vremena i vjekovi. Amen.

EUHARISTIJA JE ČUDESNA PREOBRAZBA ČOVJEKA, POVIJESTI I SVEMIRA

TIJELOVO, Zadar, Katedrala sv. Stošije - Propovijed mons. Ž. Puljića

1. Večeras nam sveti Pavao kratko i jezgrovito iznosi temeljnu istinu kako je Isus Krist svojom kalvarijskom žrtvom sklopio Novi savez između Boga i ljudi. To više nije savez kamenih ploča, već savez srdaca: „Bit ću njihov Bog, a oni moj narod“. Kad je na Posljednjoj večeri Isus izgovorio riječi: „Ovo je čaša moje krvi, novog i vječnoga saveza“, bilo je jasno kako nastupa mesijansko razdoblje, Novi savez u krvi Kristovoj po kojoj se čovječanstvo povezuje s Bogom i Bog s ljudima. U činu Isusove Golgotske žrtve dogodilo se i otkupljenje. Sklopljen je savez. A euharistija koju slavimo kao nekrvnu žrtvu Novoga Saveza, prigoda je posvijestiti naše savezništvo s Bogom i doživjeti blizinu koja se iz tog novog saveza rađa.

Blagdan Tijelova vraća nas nezaboravnoj Gospodnjoj večeri. Vraća nas Isusovoj posljednjoj Pashi sa svojim učenicima, koju je tako „vruće želio s njima blagovati“. Nešto je bilo neuobičajeno u tom blagovanju Pashe. Isus, naime, nakon blagoslova daje učenicima kruh uz riječi: „Uzmite i jedite, ovo je tijelo moje“. A onda i čašu uz riječi: „Uzmite i pijte, ovo je krv moja, novoga i vječnoga saveza, koja se prolijeva za vas i za mnoge na oproštenje grijeha“. A nakon toga izriče svoju oporučnu želju: „Ovo činite meni na spomen“.

2. Večeras uz blagdan Tijelova razmišljamo o toj svetoj Tajni Crkve koju smo po Kristovom nalogu pozvani slaviti. Apostoli su „svaki dan jednodušno i postojano hrlili u Hram, te u radosti srca zajednički uzimali hranu“ (Dj 2, 46-47), kako to kasnije i „Didache“ preporuča neka se vjernici „u dan Gospodnji saberu, lome kruh i slave Euharistiju“. Stoga, večeras zahvaljujemo Bogu srdaćno i harno na daru Euharistije koja je u temelju stvaranja civilizacije ljubavi. Zahvaljujemo Isusu što je pod znakovima kruha i vina ostavio samog sebe. „O sveta Tajno na kojoj se Krist blaguje, slavi se spomen muke njegove, duša se napunja milošću i daje nam se zalog buduće slave“. To je čudesna preobrazba čovjeka, povijesti i svemira koja nadilazi vremena i prostore. I to je ono što večeras zahvalno slavimo, ispovijedamo i radosno spominjemo.

Euharistijski Krist je u središtu kršćanske vjere kao jedini posrednik između Boga i ljudi. On je naša hrana i naša popadbina. On nije neki simbol ili slika koju se cijeliva, već živi Bog među nama koji nas svojim Tijelom liječi i hrani za život vječni. „Tko jede od ovoga kruha živjet će uvjek“ (Iv 6, 51). Nama putnicima u ovom prolaznome svijetu potrebna je takva neprolazna hrana. Jer, prolazi svijet i njegova slava. Gospodin je blizu. Vjerujući kako je svaka misna pretvorba predokus Božjeg Kraljevstva i navještaj njegovog konačnog „dolaska jednog dana“, mi na kraju svake pretvorbe molimo i pjevamo: Tvoju smrt, Gospodine, naviještamo. Tvoje uskrsnuće slavimo. Tvoj slavni dolazak iščekujemo! Dođi Gospodine Isuse!

ODREDBE

OBLJETNICA POSVETE KATEDRALE SV. STOŠIJE

Broj: 607/2019.

Zadar, 17. svibnja 2019.

Svim župnim uredima, upraviteljima crkava
i svim redovničkim zajednicama u Zadru

Draga braćo svećenici,

Molim Vas da u nedjelju, 26. svibnja 2019., na svetim Misama prenesete vjernicima ovu obavijest
i potaknite ih na sudjelovanje.

U ponedjeljak, 27. svibnja obljetnica je posvete zadarske katedrale sv. Stošije. Katedrala je
posvećena 27. svibnja 1285. godine. Obljetnicu posvete Katedrale proslavit ćemo misnim slavl-
jem u Katedrali u 19 sati.

'Katedralna je crkva središte liturgijskog života jedne biskupije, te se na prikladne načine treba
u vjerničke duše utiskivati ljubav i poštovanje prema katedralnoj crkvi. Tome osobito doprinosi
godišnja proslava njezinog posvećenja, kao i hodočašća vjernika u katedralnu crkvu'. (Biskupski
ceremonijal, br. 44.-45.)

Pozivam sve vas svećenike, redovnike, redovnice i Kristove vjernike laike da svojom nazočnošću
uzveličate ovo slavlje. Svima pozdrav u Gospodinu,

† Želimir Puljić, nadbiskup.

SVEĆENIČKI DAN - Zajedničko hodočašće u Gospić i Udbinu - 25. lipnja 2019.

Broj: 631/2019.

Zadar, 27. svibnja 2019.

Draga braćo svećenici,

Za 58. svećenički dan u lipnju predviđeno je prigodno zajedničko hodočašće svećenika Riječke
metropolije i Zadarske nadbiskupije na mjesta stradanja hrvatskog naroda na području Gos-
pičko-senjske biskupije. Mjesta na koja bismo hodočastili su Gospić i Udbina. Hodočašće bi se
održalo u utorak, 25. lipnja ove godine.

Predviđeni program za taj dan: 10 sati: dolazak u Gospić, zakuska u Ordinarijatu. 10.30 sati: od-
lazak na Gospičko groblje Sv. Marije Magdalene - mjesto teškog stradanja našeg naroda od 1945.
pa nadalje. Pohod grobu službenice Božje s. Žarke Ivasić koja je 1946. iz mržnje prema vjeri
podnijela mučeničku smrt i za koju je pokrenut postupak za beatifikaciju. 11.30 sati: polazak za
Udbinu. 12.30 sati: sveta misa. 13.30 sati: povijest Udbine i Crkve hrvatskih mučenika. 14.30 sati:
objed u Pastoralnom centru Svetišta i povratak u Zadar.

Molim preč. Dekane da najkasnije do 15. lipnja u dogovoru sa svećenicima iz Dekanata pismeno
prijave Ordinarijatu svećenike koji će sudjelovati na Svećeničkom danu kako bismo mogli organ-
izirati zajednički prijevoz. U Gospodinu Vas pozdravljam,

† Želimir Puljić, nadbiskup

ODREDBE

Broj: 673/2019.

MILOSTINJA „Petrov novčić“
Zadar, 10. lipnja 2019.

Svim župnim uredima i Samostanima u Nadbiskupiji

Draga braćo svećenici,

Podsjećam Vas, da prema odluci Hrvatske biskupske konferencije, u svim našim crkvama, milostinju posljednje nedjelje u mjesecu lipnju (30. lipnja 2019.) zvana „Petrov novčić“ treba čim prije dostaviti u Ekonomat nadbiskupije.

Ovom milostinjom svjedočimo našu povezanost i vjernost s Petrom naših dana i Katoličkom crkvom. Riječ je o vjerničkoj solidarnosti s Papom da bi mogao obavljati redovite poslove, ali i kako bi mogao u trenucima posebnih potreba (primjerice, uslijed ratnih sukoba ili prirodnih nepogoda) pomoći mjesnim crkvama. Ovu milostinju je potrebno najaviti i potaknuti vjernike da u njoj sudjeluju. Uz pozdrav i svako dobro,

† Želimir Puljić, nadbiskup

MISNA TABLICA

Broj: 675/2019.

Zadar, 10. lipnja 2019.

Svi dijecezanski svećenici, aktivni i umirovljeni, župni vikari i svećenici redovnici, dužni su predati Nadbiskupskom ekonomatu, do 12. srpnja 2019. godine popunjenu misnu tablicu za II. tromjeseće 2019. godine, kao i tablicu za I. tromjeseće ukoliko to još nisu učinili. Uz pozdrav i svako dobro,

† Želimir Puljić, nadbiskup

GODIŠNJI ODMOR DJELATNIKA U ORDINARIJATU

Broj: 676/2019.

Zadar, 10. lipnja 2019.

Svim župnim uredima i Samostanima u Nadbiskupiji

Poštovana braćo svećenici,

U skladu sa Zakonom o radu i članka 10. 'Pravilnika o radnom vremenu, plaćenom i neplaćenom dopustu, te godišnjem odmoru u ustanovama Zadarske nadbiskupije' (Zadar, 28. siječnja 2011.) djelatnici uredâ Nadbiskupskog ordinarijata ove će godine pravo na slobodne dane koristiti tijekom kolektivnog godišnjeg odmora od 15. srpnja do 9. kolovoza 2019. godine.

Ovime Vas obavještavamo da u navedenom razdoblju uredi Nadbiskupskog ordinarijata neće raditi, osim Porte. Ujedno Vas molimo, da predmete vezane uz rad Nadbiskupskog ordinarijata koji zahtijevaju žurno rješavanje, nastojte dostaviti do 12. srpnja ili nakon 12. kolovoza 2019. godine. Iskreno Vas pozdravljam u Gospodinu,

† Želimir Puljić, nadbiskup

ODREDBE

DUHOVNE VJEŽBE ZA SVEĆENIKE

Broj: 674/2019.

Zadar, 10. lipnja 2019.

Svim svećenicima Zadarske nadbiskupije

Draga braćo svećenici,

Kao i svake godine planirana je mogućnost sudjelovanja na duhovnim vježbama. Za ovu godinu predviđena su dva turnusa: Prvi za svećenike zaređene u zadnjih 10 godina u „Plitvičkim Mukinjama“ i drugi za sve ostale svećenike Zadarske nadbiskupije u Sjemeništu „Zmajević“:

I. turnus: Za svećenike zaređene u zadnjih 10 godina: don Tomislav Dubinko, don Jerko Vučeta, don Slavko Ivoš, don Roland Jelić, don Darko Marušić, don Tomislav Planinić, don Šime Žilić, don Ivan Perković, don Marin Batur, don Damir Šehić, don Zvonimir Mikulić, don Tomislav Vlahović, do Ivica Bašić, don Valter Kotlar, don Ante Dražina, don Ivan Jordan, don Tomislav Končurat i don Luka Šustić.

Mjesto održavanja: Plitvički Emaus, Mukinje

od ponedjeljka navečer, 1. srpnja do četvrtka u podne, 4. srpnja 2019.

voditelj: mons. Zdenko Križić, gospičko-senjski biskup

II. turnus: Za sve druge svećenike Zadarske nadbiskupije

Mjesto održavanja: Nadbiskupsko sjemenište 'Zmajević'

od ponedjeljka navečer, 2. rujna do četvrtka u podne, 5. rujna 2019.

voditelj: don Ivan Bodrožić

Očekujem da svećenici sudjeluju na predviđenim turnusima duhovnih vježbi i neka čim prije prijeave svoje sudjelovanje na priloženom listiću koji neka dostave na Ordinariat radi pripreme i organizacije (najkasnije do 27. lipnja o. g.).

Napominjem samo ukratko što "Direktorij za službu i život prezbiterâ" navodi (u duhu Zakonika kanonskoga prava, kan 276, & 4): Klerici su "obvezni posvetiti dužnu pozornost duhovnoj sabranosti". Jer, iskustvo Crkve pokazuje da su „duhovne obnove i vježbe prikladno i djelotvorno sredstvo za trajnu izgradnju klera“ (br. 103). Direktorij uz to objašnjava kako „dani godišnjih duhovnih vježbi ne bi smjeli biti poput nekog tečaja ili seminara, već dani proživljeni kao vrijeme molitve i sabranosti“ (br. 103). U tom vidu poznavatelj svećeničke duhovnosti, sveti Karlo Boromejski, poticao je svećenike neka „ne zanemare brigu o sebi i neka misle na duše koje su im povjerene“: "Dijeliš li sakramente, misli brate, što činiš; ravnaš li dušama, misli kojom su krvljju oprane. Tako ćeš lako moći nadvladati poteškoće što ih danomice doživljavaš, te imati snage roditi Krista u sebi i u drugima“ (Acta Milanske Crkve, 1559., 1178).

Neka nam dani sabranosti pomognu ne zanemariti duhovno brinuti o sebi,
te savjesno i odgovorno voditi brigu i za povjerene nam duše.

Svima pozdrav i blagoslov od Gospodina,

† Želimir Puljić, nadbiskup.

SVETKOVINA PRESVETOGLA TIJELA I KRVI KRISTOVE - TIJELOVO
Broj: 683/2019. Zadar, 13. lipnja 2019.

Svim župnim uredima, upraviteljima crkava
i svim redovničkim zajednicama u Zadru

Draga braćo svećenici, redovnici, redovnice i Kristovi vjernici,

Na svetkovinu Presvetog Tijela i Krvi Kristove - Tijelovo, u četvrtak 20. lipnja 2019., u katedrali svete Stošije u 19 sati predvoditi će misno slavlje i tijelovsku procesiju ulicama Grada (iz Katedrale prema crkvi svetog Šime).

Sudjelovanjem u misnom slavlju i u tijelovskoj procesiji iskazujemo svoju živu vjeru u Isusa Krista, koji je Kruh života, nazočan u presvetoj Euharistiji. Procesija je stoga uvijek, javni iskaz vjere i zajedništva okupljene Crkve Božje, te dolikuje da ona bude dostojanstvena i pobožna.

Pozivam na ovo slavlje sav Prezbiterij grada Zadra, redovnike obaju naših Samostana, sve redovničke zajednice u gradu Zadru, kao i vjernike svih gradskih župa, da svjedočki iskažemo svoju ljubav prema Kristu u otajstvu Euharistije. Na poseban način ovime pozivam sve župne zborove u Gradu na sudjelovanje u proslavi svetkovine Tijelova.

Svima pozdrav i blagoslov u Gospodinu,

† Želimir Puljić, nadbiskup.

MISA ZA DOMOVINU

Broj: 690/2019. Zadar, 17. lipnja 2019.

Svim župnim uredima, upraviteljima crkava
i svim redovničkim zajednicama u Zadru

Poštovana braćo svećenici,

U prigodi Dana državnosti Republike Hrvatske, u utorak 25. lipnja 2019. u katedrali svete Stošije u 19 sati slavit će se misno slavlje za Domovinu. Molimo Vas da u župnim obavijestima kod nedjeljnih svetih misa obavijestite i potaknete vjernike na sudjelovanje i na zajedništvo molitve za Domovinu.

Iskreno Vas pozdravljam u Gospodinu,

† Želimir Puljić, nadbiskup

ODREDBE

KATOLIČKA OSNOVNA ŠKOLA „IVO MAŠINA“ U ZADRU

Trg sv. Stošije 2, 23000 Zadar

kos.ivomasina.zd@gmail.com

tel. 023/ 400-780

Upis djece u I. razred školske godine 2019./2020.

Poštovani roditelji budućih prvašića,

ovim putem obavještavamo Vas da će se upisi u 1. razred u školskoj godini 2019./2020. provoditi od 3. do 7. lipnja. 2019. godine u prostoru naše škole i to prema sljedećem rasporedu:

- ponедјелjak, сrijeda i petak od 8 do 14 sati - utorak i četvrtak od 8 do 17 sati

Za upis je potrebno donijeti: - rodni list djeteta - domovnicu djeteta - OIB djeteta

Veselimo se prvim koracima upisa naših novih prvašića!

don Roland Jelić, ravnatelj

KLASIČNA GIMNAZIJA IVANA PAVLA II.

s pravom javnosti Jerolima Vidulića 2, 23000 Zadar

klasicna@zd.t-com.hr

tel.: (023) 253-800; fax: 253-810;

www.gimnazija-ivanapavla.hr

Klasa: 602-03/19-03/142

Urbroj: 2198-1-65-19/01-01

Zadar, 30. svibnja 2019.

Na temelju Odluke o upisu učenika u I. razred srednje škole u školskoj godini 2019./2020.

Ravnatelj Klasične gimnazije Ivana Pavla II. s pravom javnosti u Zadru objavljuje

Natječaj za upis učenika u prvi razred

u školskoj godini 2019./2020.

u Gimnaziju – program klasične gimnazije

1. Škola upisuje 48 učenika, u smjeru klasične gimnazije, četverogodišnji program trajanja, dva razredna odjela.

2. Dodatni ispit i provjere za engleski jezik, koji polažu učenici koji ga nisu učili najmanje četiri godine u osnovnoj školi, održat će se 3. srpnja 2019. godine s početkom u 9 sati, a za kandidate s teškoćama u razvoju 19. lipnja 2019. s početkom u 12 sati.

3. Predmet posebno važan za upis je biologija.

4. Pravo na dodatno vrednovanje ostvaruju kandidati na osnovi rezultata koje su postigli na natjecanju u znanju iz vjeronomuške.

5. U Gimnaziji se uče engleski i talijanski jezik.

6. Upisnice i dokumenti kojima su ostvarena dodatna prava na upis zaprimaju se 15. i 16. srpnja 2019. od 8 do 16 sati.

mr. sc. don Ante Sorić, ravnatelj,

NADBISKUPSKO SJEMENIŠTE 'ZMAJEVIĆ' ZADAR
Trg sv. Stošije 2, 23000 Zadar
sjemeniste.zmajevic.zd@gmail.com
www.zmajevic.hr
tel. +385 23 254 053; fax: +385 23 250 885

Broj: 22/2019.

Zadar, 28. svibnja 2019.

Predmet: Upis novih sjemeništaraca u Nadbiskupsko sjemenište „Zmajević“

Poštovani,

bliži se završetak školske godine te se ovogodišnji učenici osmih razreda trebaju opredijeliti koju školu upisati i u kojem smjeru usmjeriti svoj život. Među njima su također oni koji razmišljaju o duhovnom pozivu te bi se željeli upisali u naše Sjemenište.

Da bi se olakšao sam postupak upisa koji se odvija preko interneta, ovdje se nalaze potrebne informacije o upisu u Sjemenište i srednju školu (Klasična gimnazija Ivana Pavla II.).

Za upis u sjemenište „Zmajević“ potrebno je pripremiti sljedeće:

1. Krsni list
2. Molba za prijam u sjemenište (vlastoručno napisana i naslovljena na Ordinarijat)
3. Preporuka župnika (naslovljena na Ordinarijat)
4. Potpisana izjava obaju roditelja da su suglasni s izborom zvanja svoga sina te prihvaćaju pravila života i ponašanja u sjemeništu
5. Liječničko uvjerenje o zdravstvenom stanju koje ne prijeći put prema svećeništvu
6. Izvornici školskih svjedodžbi od 5. do 7. razreda (8. razreda, ako ju je već dobio)
7. Dvije fotografije (veličina za osobne dokumente)
8. OIB i JMBG (kopija osobne iskaznice ili putovnice)

Sve dokumente potrebno što ranije poslati na vlastiti Ordinarijat. Isti će ga, s Ordinarijevim zahtjevom za upis, poslati na adresu Sjemeništa najkasnije do 21. lipnja 2019., kako bi Zadarski nadbiskup, najkasnije do 26. lipnja 2019., o tome mogao obavijestiti Gimnaziju.

Posjet sjemeništu „Zmajević“ bit će moguć u dogовору с рavnateljem. Кandidate можете најавити на број моб. 00385951977518 (don Roland Jelić) или на e-mail: rolandjelic@gmail.com или sjemeniste.zmajevic.zd@gmail.com

U samom procesu e-upisa kandidat bira kao svoj prvi izbor Klasičnu gimnaziju Ivana Pavla II. s правом javnosti u Zadru, odnosno u slučaju da kandidat nema dovoljan broj bodova za Gimnaziju, u dogовору са Sjemeništem, upisat će drugu četverogodišnju strukovnu školu.	
S poštovanjem,	don Roland Jelić, ravnatelj, v.r.
Važni datumi ¹	
Ljetni rok	
Opis postupaka	Datum
Početak prijava u sustav	27.5.2019.
Završetak registracije za kandidate izvan redovitog sustava obrazovanja RH	14.6.2019.
Početak prijava obrazovnih programa	26.6.2019.
Završetak prijave obrazovnih programa koji zahtijevaju dodatne provjere	30.6.2019.

ODREDBE

Provodenje dodatnih ispita i provjera te unos rezultata	1.-6.7.2019.
Rok za dostavu dokumentacije redovitih učenika (stručno mišljenje HZZ-a i ostali dokumenti kojima se ostvaruju dodatna prava za upis)	26.6.2019.
Dostava osobnih dokumenata i svjedodžbi za kandidate izvan redovitog sustava obrazovanja RH Središnjem prijavnom uredu	27.5.-26.6.2019.
Unos prigovora na unesene ocjene, natjecanja, rezultate dodatnih provjera i podatke na temelju kojih se ostvaruju dodatna prava za upis	8.7.2019.
Brisanje s lista kandidata koji nisu zadovoljili preduvjete	9.7.2019.
Završetak prijava obrazovnih programa	
Početak ispisa prijavnica	10.7.2019.
Krajnji rok za zaprimanje potpisanih prijavnica (učenici donose razrednicima, a ostali kandidati šalju prijavnice Središnjem prijavnom uredu)	
Brisanje s lista kandidata koji nisu zadovoljili preduvjete ili dostavili prijavnici	12.7.2019.
Objava konačnih ljestvica poretka	13.7.2019.
Dostava dokumenata koji su uvjet za upis u određeni program obrazovanja srednje škole (potvrda školske medicine, potvrda obiteljskog liječnika ili liječnička svjedodžba medicine rada, i ostali dokumenti kojima su ostvarena dodatna prava za upis) u srednju školu Dostava potписанog obrasca o upisu u I. razred srednje škole (upisnice) u srednju školu u koju se učenik upisao (škole same određuju točne datume za zaprimanje upisnica i dodatne dokumentacije unutar ovdje predviđenog razdoblja i objavljaju ih na svojoj mrežnoj stranici i oglasnoj ploči škole)	15.7. – 19.7.2019.
Objava okvirnog broja slobodnih mjesta za jesenski upisni rok	20.7.2019.
Službena objava slobodnih mjesta za jesenski upisni rok	12.8.2019.

¹Podatci preuzeti iz Prijave i upisi u srednje škole za školsku godinu 2019./2020.- Idemo u srednju!!! – redovni učenici i Prijave i upisi u srednje škole za školsku godinu 2019./2020.- Idemo u srednju!!! – kandidati iz drugih obrazovnih sustava

KRONIKA

SVIBANJ

2. svibnja. U dvorani Nadbiskupskog sjemeništa „Zmajević“ Nadbiskup je sudjelovao na predstavljanju knjige o Stepincu 'Nada koja ne postiđuje' mostarsko-duvanjskog biskupa mons. Ratka Perića.
4. svibnja. Nadbiskup je predvodio sv. Misu s podjelom sakramenta sv. Krizme u župi sv. Stošije u Biogradu.
4. svibnja. Nadbiskup je u prigodi proslave Svetoga Trna predvodio sv. Misu u župi Uznesenja BDM u Pagu.
5. svibnja. Nadbiskup je u župi sv. Nikole u Islamu Latinskom, u filijalnoj crkvi u Ruplju, predvodio sv. Misu s podjelom sakramenta sv. Krizme.
7. svibnja. Nadbiskup je u Splitu na sv. Misi u prigodi proslave nebeskog zaštitnika Split-sko-makarske nadbiskupije sv. Duje.
8. svibnja. Nadbiskup je sudjelovao na svećeničkoj rekolekciji u Sjemeništu „Zmajević“ na kojoj je bilo govora o pastoralnim naglascima dr. Živana Bezića.
9. svibnja. Nadbiskup je u Sjemeništu Zmajević održao predavanje o „psihologiji koja veli da je čovjek kompleksno biće i tajna beskrajna“ na Međunarodnom znanstvenom simpoziju 'Odgovor i obrazovanje kao novi locustheologicus evangelizacije'.
9. svibnja. Nadbiskup je u prigodi bdijenja za duhovna zvanja predvodio sv. Misu u katedrali sv. Stošije.
11. svibnja. Nadbiskup je predvodio sv. Misu s podjelom sakramenta sv. Krizme u župi Uznesenja BDM na Belafuži.
11. svibnja. Nadbiskup je u Zagrebu na koncertu duhovne glazbe 'Progledaj srcem'.
- 14.-16. svibnja. Nadbiskup je u Zagrebu na 58. plenarnom zasjedanju HBK.
16. svibnja. Nadbiskup se susreo s Predsjednikom Vlade RHu Banskim dvorima.
18. svibnja. Nadbiskup je predvodio sv. Misu s podjelom sakramenta sv. Krizme u župi sv. Ante na Smiljevcu.
19. svibnja. Nadbiskup je predvodio sv. Misu s podjelom sakramenta sv. Krizme u župi sv. Šimuna i Jude Tadeja u Novom Bokanju.
25. svibnja. Nadbiskup je naznačio predstavljanju zbornika „Spašavanje povijesti“ u čast biskupa Mile Bogovića, u Pučkom otvorenom učilištu „Dr. Ante Starčević“ u Gospiću.
26. svibnja. Nadbiskup je predvodio sv. Misu s podjelom sakramenta sv. Krizme u župi Kraljice mira na Stanovima.
27. svibnja. Nadbiskup je u Ninu na zavjetnoj svetkovini Gospe od Zečeva ujutro predvodio sv. Misu a poslijepodne koncelebrirao na sv. Misi koju je predvodio naslovni ninski biskup mons. Martin Vidović.

LIPANJ

1. lipnja. Nadbiskup je predvodio sv. Misu s podjelom sakramenta sv. Krizme u župi Gospe Loretskeu Arbanasima.
2. lipnja. Nadbiskup je predvodio sv. Misu s podjelom sakramenta sv. Krizme u župi Kraljice mira u Zemuniku.
8. lipnja. Nadbiskup je predvodio sv. Misu s podjelom sakramenta sv. Krizme u župi sv. Filipa i Jakova.
9. lipnja. Na svetkovinu Duhova Nadbiskup je u katedrali sv. Stošije predvodio sv. Misu i podijelio sakrament sv. Krizme.
15. lipnja. Nadbiskup je predvodio sv. Mise i podijelio sakrament sv. Krizme u župama sv. Lovre u Kali i u crkvi Obraćenja sv. Pavla u Kukljici.
16. lipnja. Na svetkovinu Presvetog Trojstva Nadbiskup je u župi Srca Isusova na Voštarnici predvodio sv. Misu i krstio peto dijete u obitelji Katačić.
18. lipnja. Nadbiskup je u Zagrebu na izvanrednom zasjedanju HBK, te susreta biskupa s redovnicima i redovnicama.
20. lipnja. Na svetkovinu Tijelova Nadbiskup je predvodio sv. Misu u katedrali sv. Stošije.
23. lipnja. Nadbiskup je u hrvatskoj misi sv. Ante u Los Angelesu, SAD, predvodio sv. Misu i podijelio sakrament sv. Krizme ovogodišnjim krizmanicima.
27. lipnja. Nadbiskup je u zajedništvu nazočnih franjevaca nazočio proslavi zlatne mise brata svećenika, člana Franjevačke kustodije u Americi, fra Ilije Puljića.

NAŠI JUBILARCI

50. OBLJETNICA SVEĆENIČKOG REĐENJA

Mons. Joso Kokić	Zadar, 29. 6. 1969.
Fra Ivan Nimac	Šibenik, 29. 6. 1969.

25. OBLJETNICA SVEĆENIČKOG REĐENJA

Don Elvis Ražov	Zadar, 10. 7. 1994.
Don Mario Sikirić	Zadar, 10. 7. 1994.
Don Jure Zubović	Zadar, 25. 9. 1994.

Svim slavljenicima čestitamo obljetnice svećeničkog ređenja. Neka ih u životu i svećeničkom radu prati Božji blagoslov i zagovor Blažene Djevice Marije, Majke svećenika.

IZ ŽIVOTA ZADARSKE NADBISKUPIJE

PREDSTAVLJENA KNJIGA „MARIJA MAGDALENA: OD ISUSOVE UČENICE DO FILMSKE BLUDNICE. TEOLOŠKO – KULTURALNA ANALIZA“

Knjiga „Marija Magdalena: Od Isusove učenice do bludnice. Teološko – kulturalna analiza“ čije su autorice Jadranka Rebeka Anić i Irena Sever Globan, a izdavač Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, predstavljena je u ponedjeljak 29. travnja u Gradskoj knjižnici Zadar.

O knjizi, aktualizaciji poruke života i tretmana društva prema Mariji Magdaleni, koje je ulogu te Isusove učenice tijekom povijesti marginaliziralo i diskreditiralo, govorili su doc. dr. Marko Vučetić i Matea Lončar, univ. bacc. phil., oboje s Odjela za filozofiju Sveučilišta u Zadru, autorica Anić, a video snimkom tumačenja razloga sudjelovanja u tom djelu, prisutnima se obratila i suautorica Globan.

Istaknuvši misao da „znanje razbija strahove“, jer se društveni diskurs o Mariji Magdaleni uvelike temelji na neznanju, nepoznavanju, odnosno neisticanju biblijskih činjenica, dr. Anić, znanstvena savjetnica u Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar, istaknula je temeljnu zabluđu: temeljem evanđelja u Novom zavjetu, Marija Magdalena nije velika grešnica, nego je Isusova učenica i apostolica. Dr. Anić je podsjetila da Marija Magdalena zadobiva ispravno vrednovanje svoga života i u apostolskom pismu pape Ivana Pavla II. Mulieris dignitatem – ‘Dostojanstvo žene’ (1989. g.), o dostojanstvu i pozivu žene objavljenom povodom marijanske godine, u kojem se taj sveti Papa poziva na tradiciju, kršćanske oce, velikog crkvenog naučitelja Sv. Tomu Akvinskoga i Sv. Jeronima, koji Mariju Magdalenu nazivaju ‘apostolica apostola’.

Kad se već govorи o višestoljetnoj povezanoći Hrvata i Svetе Stolice, odnosno vjernosti hrvatskog naroda nasljedniku Svetoga Petra, dr. Anić je potaknula da se korektni pristup i tumačenje uloge Marije Magdalene promatra i u kontekstu poštovanja stavova koje o Mariji Magdaleni iznosi crkveno učiteljstvo, odno-

sno sv. Ivan Pavao II. i papa Franjo. Dr. Anić je istaknula da je papa Franjo 2016. g., odnosno Kongregacija za bogoslužje i disciplinu sakramenata, spomendan Marije Magdalene uzdigla na razinu blagdana, dakle, da se Marija Magdalena u Crkvi liturgijski slavi na razini proslave blagdana muških apostola. „Papa Franjo nije učinio nešto novo, nego je vratio na staro i ispravio na način kako je nekada bilo. Jer, do 1955. g. Marija Magdalena slavila se u Crkvi na razini blagdana, a onda je ‘spuštena’ na razini spomendana“ rekla je s. Rebeka.

Žalosno je da se, unatoč objavi u Svetom Pismu i učiteljstvu Crkve, još uvijek i sada neki, i u samoj Crkvi, čude kako se može reći da je Marija Magdalena učenica i apostolica. „Naucili smo da su oko Isusa bili muški učenici, njih poistovjećujemo s apostolima. U Djelima apostolskim spominju se i aktivne žene. Štoviše, Junija je žena apostolica koja se spominje u Svetom Pismu, da je bila među apostolima. Pavao u Poslanici Rimljanim kaže: „Pozdravite Andronika i Juniju, rođake i suuznike moje; oni su ugledni među apostolima i prije mene su bili u Kristu“ (Rim 16,7). Kasnije je Junija u prijevodu promijenjena u muško ime, Junije. Oko Isusa su bile i žene. Za žene se kaže da su bile sljedbenice, u smislu posluživanja u svakodnevnom životu. Međutim, riječ ‘služenje’ nije značila posluživanje kod stola, nego se, prema tumačima evanđelja, koristila u značenju učenika“ rekla je dr. Anić. Istaknula je i da se riječ učenik koristi u množini, pri čemu se to prvo lice množine izjednacuje s muškarcima. No, „kada se govorи o muškoj množini ‘učenici’, govorи se o ženama i muškarcima, misleći i na žene koje su bile oko Isusa“ rekla je autorica Anić. Prema egzegetima, odgovor na pitanje „koji su kriteriji da bi osoba bila Isusov učenik“ glasi: „Učenik je onaj tko slijedi Isusa“.

„Isus kaže: ‘Hoće li tko za mnom, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom’. Učenik uči na temelju života Učitelja i oponaša ga. Kaže se da je u ono vrijeme za muškarce bilo opasno stajati pod Isusovim križem, jer su kao Isusovi nasljedovatelji također mogli stradati kao

IZ ŽIVOTA ZADARSKЕ CRKVE

Isus, biti pogubljeni“ rekla je dr. Anić, navodeći tu tezu u prilog ‘opravdanja’ zašto muškarci, Isusovi učenici, nisu bili pod križem raspetog Gospodina. „No i za žene je bilo opasno biti pod križem. I one su mogle biti pogubljene, jer su slijedile Isusa. No, žene ostaju pod križem. Žene ispunjavaju kriterij mučeništva! Žene su premostile jaz između smrti i uskrsnuća, taj rascjep u vjeri. Više nije upitno niti pitanje da se žene smatraju učenicama“ istaknula je dr. Anić.

Autorica Anić je pojasnila i povremeni govor u javnosti „da je Marija Magdalena bila Isusova ljubavnica“, pri čemu mediji spominju apokrifno evanđelje po Filipu. U njemu piše, misleći na Isusa, „Volio je i često ljubio...“. Onda nedostaje dio, završetak te rečenice, što, gdje je Isus ljubio. „Poljubac u usta u prvim stoljećima kršćanstva nema erotsko značenje, kako se danas poima. Prema znanstvenicima, poljubac je značio pripadnost, znak povezanosti među pripadnicima jedne skupine. Poljubac je imao značenje predaje duha, objave, života, prenošenje duhovnog znanja na izabranog pojedinca“ istaknula je s. Rebeka, autorica prvog dijela u knjizi naslovljenog: ‘Marija iz Magdale – Od Novoga zavjeta do legendi’. Dr. Anić je rekla da je Marija Magdalena zaštitnica znanstvenika, značajnih sveučilišta Oxford i Cambridge, dominikanskoga reda, simbol je nade. Zaštitnica je i frizera, krojača, kožara, tkalaca, suknara, tapetara, zatim proizvođača vina, parfema, prodavača vode, vrtlara, bolnica, hospicija, gubavaca, pustinjaka i raznih pokorničkih društava.

Suautorica knjige dr. Globan, docentica na Odjelu za komunikologiju na Hrvatskom katalističkom sveučilištu, rekla je da je „knjiga posvećena svim ženama koje su kroz povijest gurnute na marginu, a tema je aktualna i danas“. „Novozavjetnoj ženi Mariji Magdaleni treba vratiti njeni izgubljeno dostojanstvo. Percepciju ljudi kroje mediji i popularna kultura. Film kao medij utječe na našu kolektivnu memoriju. Povijest je Mariji Magdaleni nanijela veliku nepravdu, gurnuvši je na marginu“ rekla je dr. Globan. Utjecaj kulturne i seksualne revolucije krajem 1960.-ih godina naglašava čovječnost Isusa. Marija Magdalena stavljena je u kontekst seksualnih prijestupa. U filmu ‘Posljednje Kristovo iskušenje’ (Martin Scorsese, 1988. g.) prikazana je kao njegovo iskušenje, kao žena lakog morala prikazana je i u filmovima ‘Isus Krist superstar’ i ‘Da Vincijski kod’. Zadnjih deset godina događa se promjena.

Pišući u knjizi kako je Marija Magdalena prikazana u filmskoj industriji, dr. Globan je navela naslove filmova u kojima se tematizira njen lik i kako su je redatelji prikazali. Filmski prikaz Marije Magdalene u većini filmova ne odgovara evanđeoskome, odstupa od njene biblijske slike. „Za oblikovati kolektivnu memoriju o tom novozavjetnom liku značajna su 24 filma. Prvi film je Život i muka Isusa Krista (Ferdinand Zecca, 1903. g.), Od jaslica do križa (Sidney Olcott, 1912.), Otkupljenje (Carmine Galone, 1919.), Kralj kraljeva (Cecil B. DeMille, 1927.), Najveća priča ikad ispričana (George Stevens, 1965.), Mesija (Roberto Rossellini, 1975.), Isus iz Nazareta (Franco Zeffirelli, 1977.), Marija Magdalena (Rafaele Mertes, 2000.), Evanđelje po Ivanu (Philip Savile, 2003.), Pasija (Mel Gibson, 2004.), Magdalena: oslobođena srama (Charlie Jordan Brookins, 2007.), zadnji film Marija Magdalena (Garth Davis, 2018.) i drugi.

„Uvijek se u filmovima Marija Magdalena pojavljuje u duetu s Isusom. Zajedničko im je da je Marija iz Magdale prikazana kao grešnica i predstavlja mozaik puno novozavjetnih žena. Prikazana je kao obraćena prostitutka koja u susretu s Isusom biva otkupljena, prototip otkupljenog čovjeka“ rekla je dr. Globan. U drugom dijelu knjige naslovljenom: ‘Bludnica,

obraćenica, učenica: 120 godina Marije Magdalene na filmu', dr. Globan je, opisujući transformaciju Magdaleninog filmskog lika u 20. i 21. st., tematizirala filmove podijelivši ih u filmska razdoblja: vrijeme nijemog filma do 1927. g., europski film i holivudski biblijski epovi sredinom 20. st., eksperimentiranje i stilizacija biblijskih filmova od 1970.-ih godina do danas, novi biblijski film, filmske hagiografije Marije Magdalene i filmovi s Magdaleninim dvojnica-ma.

Dr. Vučetić rekao je da tu knjigu od 478 stranica promatra „proročkom knjigom koja govori o nadolazećem svijetu gdje će se izvršiti dekonstrukcija muške moći. U vremenu kad diskurs moći promiče stanje muške uzvišenosti, to će biti govor istine, ravnopravnosti i jednakosti, u međusobnom poštovanju“. Upozorio je na „antropologiju kozmetičkog i hermeneutičkog užasa gdje nismo u stanju živjeti drugost drugoga“. Marija Magdalena je svedena na bludnicu da se njena egzistencija konstruira kao slaba, a ne kao Kristova učenica vjerna Kristu, i to u situaciji kad su se muškarci razbjježali, istaknuo je dr. Vučetić, ironično rekavši da su „u tom kriznom trenutku“ Isusovog umiranja na križu, „muškarci postali meditativno – kontemplativna bića“.

„Među ženama koje su gledale kako Krist pobjeđuje smrt u odsustvu muškaraca, bila je i Marija Magdalena. Zato je ona ‘trebala’ postati bludnicom, a zapravo treba pročistiti muški diskurs i pogled. U zapadnom kršćanstvu postoje dvije slike čovjeka, jedna je o muškarcu, druga je o ženi. Te dvije slike još nisu ravnopravne“ upozorio je dr. Vučetić, rekavši da „Krist nije imao na umu ekonomiju spašavanja, koja će sadistički nastupiti prema Magdaleni, identificirajući je s grešnicom i preljubnicom“. Autorica Anić se pita „zašto ta ekonomija propovijedanja nije vrijedila za muškarce“. „Svaka žena koja se spominje u Svetom Pismu nosi antropologiju slike Božje“ poručio je dr. Vučetić.

U 16. st. počelo se raspravljati o ulozi Marije Magdalene, u smislu da se djela o njoj ne smiju čitati i bila su među zabranjenim knjigama. Istaknuvši da je tom knjigom „Anić razotkrila veo neistine upućene čovjeku“, dr. Vučetić je

upozorio da se u svijetu i danas razapinje ljude. „Svatko tko je razapet zbog nekog svog identiteta (spol, nacionalnost, vjera itd.) je Marija Magdalena i biva proglašen bludnicom, a ljudi treba promatrati kao one koje je Krist oslobođio. Magdalena je bila bludnica u filmskim prikazima i u protu-antropološkoj ekonomiji propovijedanja. Bludništvo joj je nametnuto kulturološki. A zapravo, bludnici na povjesnoj sceni su oni koji vlastito bludništvo utiskuju u egzistenciju sugovornika“ upozorio je dr. Vučetić, dodavši da su „povjesne kulturološke za-blude bludničenje nad umom i mogućnošću da spoznamo što je istina. A istina je da je Marija Magdalena Isusova učenica, apostolica apostola“.

Studentica filozofije Lončar svoje viđenje knjige stavila je u kontekst propitivanja uloge žene u društvu. Upozorila je na česte situacije kada osoba biva ponižena zato što je žena. „To je pitanje nepravde, a onda treba reagirati. Lik Marije Magdalene se iskrivljeno interpretira, u filmskoj industriji se iskriviljavao njen položaj, prešućivale su se žene“ upozorila je Lončar. Autorica Anić pokazuje da postoji više identiteta lika Marije Magdalene i kako je spominju četiri evanđelista. Uz Mariju Magdalenu kao ženski lik iz Novog zavjeta, prisutno je stapanje više likova u jedan lik: Marija iz Magdale, Marija iz Betanije (sestra Marte i Lazara) i grešnica koja Isusu pere noge i briše ih svojom kosom.

„Svaka osoba živi različite uloge, pa je u tom kontekstu Marija Magdalena motiv za transformacije koje nam se u životu događaju, motiv da odgovorno ostvarimo sve svoje uloge i identitet. S odgovornošću treba pristupati svemu što mislimo. Marija Magdalena može biti motiv za pravednost, zahvalnost, za bolje dje-lovanje, za obraćenje, praštanje, ljubav. Marija Magdalena se pojavljuje u ključnim trenucima: kod razapinjanja, polaganja Krista u grob i kod uskrsnuća. U situacijama Isusovog umiranja, smrti i uskrsnuća uloga žene je bila ključna! A ta je žena kroz povijest bila minimalizirana i krivo interpretirana. Što bismo tek imali da interpretacija Marije Magdalene nije izokrenuta“ upitala je Lončar, sugerirajući da uloga Marije Magdalene ostaje velika unatoč netočnim i ne-

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

pravednim interpretacijama koje odudaraju od zapisa o njoj u Novom Zavjetu – Marije Magdalene kao učenice koja je Isusa naslijedovala u svom životu i slijedila ga do njegovog križa.

Zadar: „BLAŽENI STEPINAC I ‘PREKRŠTAVANJE’ PRAVOSLAVNIH“: izlaganje mons. dr. Ratka Perića, mostarsko-duvanjskog biskupa

„Blaženi Stepinac i ‘prekrštavanje’ pravoslavnih“ naziv je stručno-povijesnog izlaganja mons. dr. Ratka Perića, mostarsko-duvanjskog biskupa, koje je predstavio javnosti u četvrtak 2. svibnja u dvorani Nadbiskupskog sjemeništa ‘Zmajević’ u Zadru u sklopu predstavljanja svoje knjige ‘Nada koja ne postiđuje’.

To je analitičko predavanje sistematični prikaz temeljen na dokumentima, povijesnim činjenicama i istraživačkim rezultatima povjesničara iz dostupnih arhiva. U govoru o blaženom Stepincu, biskup Perić istaknuo je potrebu isticanja tri stavke: dokumentacija, znanje i znanost.

Kad sudjeluje na predstavljanju svoje knjige ‘Nada koja ne postiđuje’ po gradovima, biskup Perić odabire tematski govoriti o nečemu drugome, o onome što još nije rekao niti zapisao u knjizi. U Zadru je predstavio argumentirani i dokumentirani odgovor na optužbe da je Stepinac prekrštavao pravoslavne, opovrgavajući i pravnu tezu o tzv. zapovjednoj odgovornosti koja bi se eventualno odnosila na Stepinca.

S datumima i citatima iz uvida u povijesne arhive, biskup Perić je precizno predstavio promptne, brze reakcije nadbiskupa Stepinca od 1941. do 1943. g. na zakone i upute koje je izdavala vlast u NDH glede prijelaza na katolicizam. Pojasnio je i što se krije iza teze Srpske pravoslavne Crkve da je pokatoličeno oko 240-250 tisuća ljudi u NDH, a što se plasira u javnost i temeljem lažnog pisma iz 1943. g. koje je navodno Stepinac pisao Papi. Suočen s tom optužbom od strane komunista na sudu, to je pismo Blaženik demantirao 1946. g., kao i odvjetnik Politeo, predočivši za to i dokaze na politički montiranom procesu Stepincu.

Nadbiskup Stepinac je bez ustručavanja izdao

devet dokumenata/okružnica/dogmatskih dopisa koje mu je sugerirao i dr. Stjepan Bakšić, jedan od najvećih hrvatskih teologa, suprotstavljajući se državnim zakonima NDH o vjerskim prijelazima.

„Još je neistražen, jer nije dostupan, određeni broj arhivskih fondova Nezavisne Države Hrvatske koji je prenesen u savezne arhive u Beogradu; npr. Arhiv Ministarstva vanjskih poslova, poslanstava i konzulata NDH (pisma koja su dolazila u NDH u Zagreb i koja su išla iz Zagreba, 12 država je priznalo NDH od 1941.-1943.) koji se nalaze u Arhivu Saveznog sekretarijata za inostrane poslove, dok se fondovi Predsjedništva Vlade NDH, Glavni stan Poglavnika, Poglavnikov ured te svi vojni fondovi nalaze u Arhivu Vojnopolitičkog instituta u Beogradu. Pet velikih arhiva iz Zagreba plus svi vojni, svi se nalaze u Beogradu“ rekao je dr. Perić, smatrajući „nevjerljativim“ da se „mozak NDH“ nalazi u beogradskim saveznim i vojnim pretincima.

„U ovih 75 godina, od završetka Drugog svjetskog rata do sada, srpski istraživači mogli su pročitati svako slovo ratne NDH. Nije jasno zašto bi se više pouzдавali u svoju fantaziju negoli u dokumentaciju iz tih arhiva? Zašto ne bi objavili Stepinčeve dokaze o ‘prekrštavanju’ iz tih arhiva nakon sedam desetljeća kada je bio osuđen za te iste maštovite ‘zločine’, nego se utječu izmišljenim inkriminacijama u odnosu općenito na Crkvu u Hrvata, napose na nadbiskupa Stepinca? Nemoguće je da nisu isprevrtili sve te listove i fondove. Ako nisu ništa objavili, a nisu ništa objavili, znači da nisu naš-

li ništa što bi im potvrđivalo montiranu optužbu o Stepincu kao kriminalcu. Ili zbilja očekuju da će se Papinim policama naći Stepinčeve ‘Is-povijesti’“ upitao je biskup Perić, dodavši kako se u ožujku 2020. g. otvara vatikanski Arhiv iz ratnih godina, 1941., ’42., ’43. „Neće naći ništa što nije već ispitano. Jer Stepinac nije mogao biti proglašen blaženim, ako se prethodno nije ispitao svaki list u Vatikanu. Najprije u Vatikanu. Onda u zagrebačkom arhivu i dalje“ naglasio je mons. Perić.

U svome izvješću Državnom tajništvu u Vatikanu uoči rata, 24. studenoga 1940. g., nadbiskup Ettore Felici, nuncij u Beogradu, piše kako se računa da je na području Jugoslavije od 1919. g. do te 1940. g., 200 000 katolika, većinom Hrvata, ali i Slovenaca, prešlo na pravoslavlje. „Ne s pravoslavlja na katolicizam, nego obrnuto. To je državni prozelitizam“ istaknuo je dr. Perić. Citirao je nuncija Felicia koji je Vatikanu napisao da pravoslavni Srbi „vode upornu i loše prikrivenu kampanju prozelitizma koja je do sada (od 1919.), prema vrlo diskretnim statistikama proizvela više od 200 000 žrtava i u svakom pravoslavnom hramu koji se podiže u katoličkim središtima vide miljokaz sustavna napretka“. Te statistike nisu nikad službeno objavljene na državnoj razini, ali jesu više puta navedene u raznoj literaturi“ rekao je dr. Perić.

Zatim biskup Perić opisuje postupke vlasti NDH glede vjerskih prijelaza i Stepinčeve reakcije na to, od 1941. do 1943. g.

Zakonska odredba prema kojoj je pogлавnik Ante Pavelić odmah na početku isključio pravoslavlje iz priznatih vjera u NDH izlazi 3. svibnja 1941. g. „U svrhu prijelaza iz pravoslavlja u priznate vjere, Pavelić je izdao ‘Zakonsku odredbu o prijelazima s jedne vjere na drugu’. Za te prijelaze i valjanost prijelaza traži se da se sve civilno provede. Vlasti NDH se nisu uopće konzultirali s Duhovnim stolom, sa Stepincem. Čine sve mimo. Sve je poduzeto bez ikakve konzultacije s Crkvom. Čak protiv Crkve. Priznate vjere bile su katolicizam, protestantizam i islam“ rekao je biskup Perić. Osoba koja je mijenjala vjeru trebala je podnijeti pisani prijavu upravnoj vlasti kotarske oblasti, odnosno gradskom poglavarstvu o svojoj odluci,

primiti potvrdu o toj prijavi i ispuniti vjerske propise priznate vjeroispovijesti na koju stranka prelazi.

Dogmatsko-kanonsko stajalište o prijelazima izražava se 15. svibnja 1941. g. „Ured Nadbiskupskog duhovnog stola u Zagrebu izdaje Dopis o prihvaćanju i promjeni vjere u sedam točaka, odredbe koje su upućene svećenicima svih biskupija u NDH. Nadbiskupski duhovni stol koji je nadležan samo za Zagrebačku nadbiskupiju smatrao je bitnim, nužnim, zato što je izasla Zakonska odredba za cijelu NDH, i oni žele poslati svim uredima, neka svugdje dopre sedam točaka katoličkih principa, načela. Prvo i temeljno načelo u toj Okružnici glasi: „Pristup u Katoličku Crkvu može se dopustiti samo onim osobama za koje postoji osvjeđenje da to žele učiniti iskreno i s uvjerenjem o istinitosti naše svete vjere i o njenoj potrebi za spas duše. Vjera je unutarnja stvar slobodne savjesti te stoga na području vjerskog opredjeljenja trebaju biti isključeni svi nečasni motivi“. Jasno da ne može biti jasnije! A jedan od takvih nečasnih motiva jest i politički koji je Pavelić bio prvi, a Crkva ga na prvom mjestu osuđuje. To je svibanj 1941. g.! Pavelić je tek mjesec dana u Zagrebu. Ne govorim o 1943., 1944. g.“ istaknuo je biskup Perić.

Civilna uputa o prijelazu objavljuje se 27. svibnja 1941. g. „Ministarstvo bogoštovljiva i nastave (Mile Budak) izdalo je Uputu u kojoj određuje da na kotarsku oblast ili gradsko poglavarstvo pripada samo izdavanje potvrda dotičnoj stranci, tko želi prijeći na drugu vjeru, samo neka se prijavi na kotarski ured, a kada će i pod kojim uvjetima ta stranka biti primljena u vjersku pripadnost priznate vjeroispovijesti, za koju je najavila svoj prijelaz, ulazi u brigu dotične stranke, to je stvar pojedinca“ rekao je biskup Perić. Dakle, od strane NDH nije bilo upute da se osoba prijavi instituciji Katoličke Crkve i s Crkvom regulira taj status.

„Budući da su prijelazi pravoslavaca na katoličku vjeru dijelom ondašnjih civilnih ustaških vlasti uzeli maha, o tom je pitanju trebalo izdati konkretne norme“ rekao je mons. Perić. Studija teologa Stjepana Bakšića o uvjetima i propisima za primanje u Katoličku Crkvu izlazi

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

11. lipnja 1941. g. U njoj se navodi i obrazlaže redoviti katolički nauk u sedam bitnih točaka o primanju nekršćana i drugih kršćana u Katoličku Crkvu.

Nadbiskup Stepinac 16. lipnja 1941. g. moli pravnika dr. Milovana Žanića, predsjednika Zakonodavnog povjerenstva pri Poglavniku, Povjerenstva koje mora pogledati svaki spis koji se tiče zakona i dati ga Paveliću na odobrenje. Prije nego odredbe Zakona o vjerskim prijelazima budu objavljene, Stepinac piše dr. Žaniću i iznosi želju da državna vlast u donošenju zakona poštuje katoličku tradiciju i stav Crkve o vjeri i čudoređu.

Biskup Perić pojasnio je smisao obraćanja Stepinca dopisom dr. Žaniću: „Ako izdajete neki zakonodavni spis, tako strašni da se mora provesti, jer je to država, pa ako se tiče Crkve, konkretno, ako se tiče prijelaza s vjere na vjeru, molim Vas, dostavite mi ga samo u nacrtu na Duhovni stol, da naši stručnjaci to pogledaju. Oni će dati primjedbe i sugestije, ali ne obvezuje vas da vi preuzimate od nas“. „Kako pristojno ponašanje Stepinca!“, istaknuo je biskup Perić.

„Stepincu ne samo da nije odgovoren, nego, kad je dr. Žanić došao s tim Stepinčevim spisom Paveliću, Pavelić je u tom trenutku ukinuo Zakonodavno povjerenstvo i rekao Žaniću: ‘Pa kako ću ja vladati ako ćeš mi ti vezati ruke ne-kakvim zakonima’. Pa zakoni jesu da se vežu bezakoničke ruke. Tiranske, despotske ruke. Zakoni postoje da se ne vlada apsolutistički. A ne reći: ‘Ja ne mogu vladati, ako ćeš ti meni stavljati zakone’“ upozorio je dr. Perić.

Stepinčeva okružnica svim svećenicima, dušobrižnicima, izlazi 11. srpnja 1941. g. Od deset uputa u toj okružnici, u njenoj devetoj točki Stepinac navodi: „Ne smije se započinjati s poukom (pravoslavca koji se želi pokatoličiti) prije nego stranka doneše potvrdu upravnih vlasti, da je prijavila prijelaz (na kotaru)“. S obzirom na pravoslavne i njihovo krštenje i sv. krizmu, Stepinac jasno kaže pod točkom 10b: „Glede sv. potvrde imadu se naročito upozoriti (svećenici, koji sudjeluju u prijelazu) da su prigodom krštenja primili sv. potvrdu, pa je

prema tome (pravoslavci) ne smiju drugi put primiti u Katoličkoj Crkvi“.

„Svaki pravoslavac koji je kršten u Pravoslavnoj Crkvi, on je istovremeno i krizman. Katolići to priznaju stoljećima. Stepinac vrlo jasno i razgovjetno kaže: ‘Nema ponovnog krštenja, nema krizme’. I sad 2014. g. kažu: ‘Stepinac je prekrštavao!?’ Nadbiskup Stepinac nedvosmisleno priznaje valjanim, ne samo krštenje u Pravoslavnoj Crkvi, nego i sv. krizmu koja se dijeli zajedno s krštenjem, pa i maloj djeci. To je srpanj 1941. g.! A pojedini uglednici SPC-a ni danas, 2017., 2018. g., ne prestaju trubiti urbi et orbi da je Stepinac ‘prekrštavao’ valjano krštene pravoslavce. Nisam čuo da je ‘prekrizmavao’“ rekao je mons. Perić.

Ministarstvo pravosuđa i bogoštovlja NDH 14. srpnja 1941. g. upućuje katoličkim biskupskim ordinarijatima Pismo kojim mole da se pravoslavni ne primaju u grkokatoličku Crkvu (nego samo rimokatoličku) i da se pravoslavne svećenike, intelektualce, trgovce, uopće ne prima u Katoličku Crkvu. „Za dva dana, dakle, čim je Nadbiskup to dobio, Stepinac je 16. srpnja 1941. g. odgovorio Ministarstvu pravosuđa i bogoštovlja. Odbija obje navedene točke, tj. on načelno dopušta prijelaz pravoslavnih i u grkokatoličku Crkvu i dopušta da pravoslavni intelektualci mogu stupiti u Katoličku Crkvu pod propisanim uvjetima. ‘Takva državna zabrana ide protiv katoličkog nauka i morala’. To je nadbiskup Stepinac odgovorio, a da nije ni pitao Svetu Stolicu, samo je poslao obavijest. Sveta Stolica, odnosno Kongregacija za istočne Crkve, 17. srpnja 1941. g. odgovara: ‘Sasvim u redu. Tako se radi’. Kongregacija šalje dopis Stepincu, učeći da otpadnici od Katoličke Crkve u slučaju povratka mogu biti pripušteni i grkokatolicima bizantskog obreda. To je Stepinac već pisao Ministarstvu“ rekao je biskup Perić.

Dana 18. srpnja 1941. g. u NDH dokinut je naziv srpskopravoslavna vjera, a uveden pojam grkoistočna vjera, kako je bilo prije 1918. g.

Državna tijela koja su imala zakonodavnu moć govoriti o prijelazima, četiri ustanove: Ministarstvo pravosuđa i bogoštovlja, unutarnjih poslova, Glavni ustaški stan i Državno ravna-

teljstvo za gospodarsku ponovu, 30. srpnja 1941. g. izdaju Okružnicu, nove upute u vezi s prijelazima u devet točaka. Tu državnu interdikasterijalnu okružnicu, nadbiskup Stepinac 5. kolovoza 1941. g. priopćuje kleru dopisom, pozivajući se na pravila poučavanja prijelaznika kako je izloženo u Stepinčevoj okružnici od 11. srpnja 1941. g.

„Nadbiskup ne popušta pred miješanjem države u isključivo religiozne poslove. Kaže neka se dušobrižnici drže crkvenih uputa, kako je došlo s Duhovnog stola i kako su biskupi rekli, pogotovo s obzirom na poučavanje“ istaknuo je biskup Perić.

Dana 10. listopada 1941. g. Ministarstvo unutarnjih poslova izdaje odluku o osnivanju Vjerskog odsjeka pri Državnom ravnateljstvu za ponovu, koji bi se bavio samo prijelazima iz vjere u vjeru.

Stepinac 19. listopada 1941. g. izdaje Okružnici svećenstvu s uputama glede primanja inovjeraca u Katoličku Crkvu, osobito s obzirom na mješovite ženidbe.

Od 17. do 19. studenog 1941. g. u Zagrebu je održano zasjedanje Biskupske konferencije. S te konferencije Stepinac prenosi deset izglasanih rezolucija koje su razaslane svim rimo-katoličkim i grkokatoličkim župnim uredima s obzirom na prijelaze.

S te biskupske konferencije, 20. studenog 1941. g. izlazi Biskupski memorandum Paveliću. Biskupi su tada za Pavelića sastavili poseban Memorandum koji se sastojao od tri točke. U jednoj od tih točaka bile su rezolucije, uvelike slične rezolucijama koje su upućene župnim uredima. Biskup Perić je istaknuo: „To je najodlučniji dokument Hrvatskog episkopata u vezi s prijelazima. Poslan je i Svetoj Stolici kao obavijest. Došla je i poruka Svete Stolice: ‘Samo tako’“.

Rezolucije glase: 1. Prijelazi su dogmatsko pitanje pod isključivom vlašću katoličke hijerarhije. („To nije posao države. To je Stepinac rekao još u svibnju 1941. g. Sada su svi biskupi ‘skočili“ rekao je mons. Perić). 2. ‘Misionare’ (one koje država šalje i svećenike) za prijela-

ze dekretiraju isključivo njihovi mjesni ordinariji. (‘Biskupi, a ne Pavelić’, rekao je mons. Perić). 3. Svaki takav ‘misionar’ bit će povezan s mjesnim župnikom. (Župniku se treba prijaviti takva osoba). 4. Crkva priznaje samo one prijelaze koji su obavljeni po tim kriterijima. (To što država radi u slučaju prijelaza, to Crkva ne priznaje). 5. Svjetovna vlast ne može ‘poništavati’ prijelaze koji su propisno obavljeni. 6. Hrvatski episkopat formira odbor trojice: Stepinca, Burića i Šimraka. 7. U radni izvršni odbor imenuju se petorica profesora: Franjo Herman, Augustin Juretić, Janko Kalaj, Nikola Borić i Krunoslav Draganović. 8. U Crkvu se primaju ne prisiljeni, nego uvjereni i opslužitelji propisa. 9. Što se tiče obreda, Episkopat usvaja odredbe Kongregacije za istočne Crkve, od 17. srpnja 1941. g. 10. Odbor organizira tečajeve za svećenike koji se bave prijelazima. (‘Najprije ćemo poučiti katoličke svećenike što trebaju činiti, pa da onda mogu uopće pristupiti tim prijelazima’ pojasnio je mons. Perić). 11. Treba priznati grkoistočnjacima sva građanska prava i slobode, pravo vlasništva. Neka se zabrani rušenje pravoslavnih crkava i kapelica.

„Teološka načela i konkretne upute koje su izdali i kojih su se pridržavali hrvatski biskupi i hrvatski episkopat u cjelini u svojim okružnicama i memorandumima, nisu rekli jedanput, nego su ih ponovili devet puta 1941. g.: 15. svibnja, 11. lipnja, 16. lipnja, 11. srpnja, 16. srpnja, 5. kolovoza, 19. listopada, 20. studenoga svim svećenicima, 20. studenoga Memorandum Paveliću“ istaknuo je biskup Perić.

Dr. Perić je govorio i o pismu koje je 18. svibnja 1943. g. pripisano nadbiskupu Stepincu, navodno je poslano papi Piju XII., gdje stoji da je do tada u NDH na katolicizam prešlo oko 240 000 pripadnika srpskog pravoslavlja. „To je karikatura nad karikaturama. Devet puta su gore navedene točke jasno iznesene. Devet puta intervencije hrvatskih biskupa. I da se sada kaže, Katolička Crkva u Hrvatskoj, osobito Stepinac, nije ništa poduzeo, sve je poduzeo da dođe do prekrštanja. Pa kako, ako dokumenti govorile suprotno? Dokumenti ‘pjevaju’ – i od Svetе Stolice i od Duhovnog stola! Pa ne možeš tako optuživati!“ poručio je biskup Perić.

IZ ŽIVOTA ZADARSKЕ CRKVE

„Budući da je bilo rečeno da je 200 000 ljudi prešlo s katolicizma na pravoslavlje, netko je napisao pismo na šesnaest stranica, kao da ga je Stepinac poslao Papi. U tom pismu na kraju 16. stranice kaže: ‘Sveti Oče. Treba spašavati hrvatsku državu. Ne samo zbog onih tri, četiri milijuna Hrvata katolika, nego osobito zbog ovih 240 000 Srba pravoslavaca koji su prešli k nama’. To netko piše kao da je Stepinac, a Stepinac nema veze s time! U knjizi ‘Nada koja ne postiđuje (str. 241-345), na 105 stranica obrađuje se to pismo. Tu se dokazuje u riječi i slici da je to pismo Stepinac na suđenju odlučno zanijekao kao svoje. Kad mu je Blažević pokazao to pismo, Stepinac je rekao: ‘Ovo nije moje!’. Politeo je rekao, ‘Ja vjerujem Stepincu’. Odvjetnik Politeo je višestruko dokazao, donio je 14 dokaza da to nije Stepinčev pismo; da iz geneze pisma rezultira da je pismo lažno servirano Stevincu i da zvučna fraza od 240 000 prijelaznika nije ništa drugo nego zvučan falsifikat onima kojima je uvjerljivija fantazija od realnosti i milija difamacija od dokumentiranosti. Hajdemo na dokumente i potpise!“ potaknuo je dr. Perić, upozorivši: „Tu nema Stepinčevog potpisa. Nema ničega Stepinčevoga: potpisa, pristanka, pečata, impresuma, parafa, nema njegovog stila. Tko sudi na bazi nepotpisane kopije?“.

Na komunističkom procesu u Zagrebu 1946. g. Stepinac je imao pet optužaba. Druga je bila ‘prekrštavanje’ Srba. „Komunisti koji ne vjeruju, koji su htjeli uništiti vjeru, tada brane pravoslavlje protiv Stepinca, jer da je on prekrštavao s pravoslavlja na katolicizam. To je kontradikcija u sebi“ istaknuo je biskup Perić.

Stepinac se dva puta osvrnuo na tu optužbu, prije osude. Prvi put 3. listopada 1946. g., kada je Nadbiskup na sudu u svom glasovitom govoru, odgovorio na tu optužbu: „Upisuje mi se u krivnju prekrštavanje Srba. To je uopće neispravan naziv. Jer tko je jednom kršten, ne treba ga više prekrštavati. (‘To Stepinac govori komunistima, da im rastumači’). Nego se radi o vjerskim prijelazima. Ja o tom neću opširnije govoriti nego velim, da mi je savjest čista, a povijest će jednom reći o tome svoj sud“. Pa rekla je povijest. Mi to govorimo sedamdeset

godina“ rekao je biskup Perić, istaknuvši da su kršćani i danas najviše progonjeni. „Kršćani su progonjeni zato što je Isus živ. To je sve progon Isusa, koji je uskrsnuo, koji je živ. Isus je uskrsnuo! On živi, on s nama hoda. Mi o njemu propovijedamo. Svake nedjelje je njegova svetkovina. Mi vidimo Isusa Krista koji je uskrsnuo. On drži Crkvu! Papa je namjesnik Isusa Krista. Nije nasljednik. Papa je namjesto Isusa, da govorи, jer je Isus našim očima nevidljiv, ali on je tu, prisutan, živ. A papa je nasljednik Svetog Petra“ istaknuo je mons. Perić.

Drugi Stepinčev odgovor na optužbu o prekrštavanju bio je 8. listopada 1946. g., kad je Nadbiskup o tim prijelazima izjavio: „To uopće nisu bili prijelazi, nego komedija s kojom crkvene vlasti nemaju posla i za koje ja ne mogu odgovarati. Zato kakva god osuda pala, naš je obraz čist i neka zna cijeli kulturni svijet i da odbacujem klevete da je jedno jedino lice (osoba) prisiljeno od nas da prijeđe u Katoličku Crkvu. Ako ja zaista budem osuđen, pred Bogom kažem da sam nevin osuđen, savjest mi je čista i budućnost će pokazati da sam bio u pravu“.

„To je strašno svjedočanstvo! Veličanstveno! Stepinac će za tri dana biti osuđen na 16 godina što je prekrštavao“ istaknuo je mons. Perić. Nije bilo onoga tko je mogao prstom uprijeti da su Stepinac ili Katolička Crkva ikoga prisili na prekrštavanje, pa ni po tzv. zapovjednoj odgovornosti.

„To je najodlučnije stajalište s obzirom na crkveno odbijanje prozelitizma (da vrbuješ, potplaćuješ, podmićeš nekoga), s prizivom na savjest, na Boga i na budućnost u kojoj je nadbiskup Stepinac, 38 godina nakon smrti, 1998. g. proglašen blaženikom i mučenikom. Ta je budućnost o kojoj je Stepinac govorio već pokazala da je bio u pravu! A to što klevete sežu do naših dana, nije krivnja Blaženika, nego klevetnika“ poručio je dr. Perić.

„U Vatikanu čeka čudo prve klase! Devet liječnika propustilo, 9/9. Devet teologa propustilo, 9/9. Ovo čeka. Ovo je Božji glas! Ovo je Božji izraz! Stepinac treba biti proglašen svecem. Samo čekamo trenutak. To će Papa odlučiti. Ne boj se!“ ohrabrio je biskup Perić, istaknuvši da

su i dokumenti o kojima je govorio pokazatelj najdublje vjere kardinala Stepinca.

Zaključno je biskup Perić komentirao i pismo patrijarha Irineja papi Franji. „Dana 30. travnja 2014. g. patrijarh Irinej Gavrilović papi Franji: Stepinac je pravoslavlje proglašio za „najveće prokletstvo Evrope“ i upravo je „te reči zabeležio u svom dnevniku odmah posle kobnih događaja koji će uvesti Jugoslaviju u rat, dovesti do njenog raspada i do stvaranja Nezavisne Države Hrvatske. Jedino takvim njegovim odnosom prema Pravoslavnoj Crkvi moguće je objasniti i njegov odnos prema prisilnom prevođenju Srba u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj u rimokatoličku veru i Crkvu (pokatoličeno je oko 240-250 hiljada ljudi), a pritom je ta prisilna prozelitistička akcija sprovedena najčešće i kroz ponovno krštavanje.“

U osvrtu na te navode, mons. dr. Perić je rekao: „Prvo, Stepinac nije proglašio pravoslavlje ‘najvećim prokletstvom Evrope’ nego šizmu, raskol. Šizma je doista prokletstvo i vjere, i Crkve i Europe. Povijest je dokazala da nije uvijek samo jedna strana kriva u takvim raskolima. Svatko mora uzeti vlastitu odgovornost na sebe. Drugo, bjelodano je dokazano da Stepinac nije imao udjela u „prisilnu prevođenju Srba u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj u rimokatoličku vjeru“. Nažalost, nemamo jačeg dokaza od očevida. Ali, nekim ni očigled nije nikakav pravorijek. Treće, znamenka od 240-250 tisuća prijelaznika ničim nije ni dokazana ni potvrđena, nego se prvi put našla u pismu pripisanu Stepincu 1943., a nema veze s Nadbiskupom, što je i on sam odlučno zanijekao na montiranom komunističkom procesu: „Ovo nije moje!“. Ali, kako ćeš ti gluhimama pojačavati glas, ako oni uopće ne prihvataju dokaz? Četvrto, povjesna je istina da se ta ‘prisilna prozelitistička akcija’ nije provodila ‘najčešće i kroz ponovno krštavanje’, kako tvrdi Patrijarh. Mi nemamo, nažalost, jačega dokaza od bjelodane istine, ali istine napisane i izrečene u istini, s pomoću istine, u svrhu istine. Možeš dijalogizirati s ljubiteljima istine, ali kako ćeš razgovarati s poricateljima i s mrziteljima te iste očevidne istine! To je problem.

Naša je Božanska Istina uskrsnula: ona je ve-

lika i ona pobijeđuje! Naša je Božanska Nada uskrsnula: ona je velika i ne postiđuje! Suvremeni dokaz? Blaženi mučenik Alojzije Stepinac!“ poručio je mostarsko-duvanjski biskup, dr. Ratko Perić.

PAG: POČETAK PROSLAVE SVETOG TRNA ISUSOVA – MISA I PRIJENOS SVE-TOG TRNA IZ SAMOSTANA U ZBORNU CRKVU

Proslava Svetoga Trna Isusova u župi Uznesenja BDM u Pagu, nakon 74 godine obnovljena pobožnost javnog čašćenja autentičnog Trna s Isusove glave kad je bio raspet u Jeruzalemu, počela je u subotu 4. svibnja u 17,30 sati svečanim misnim slavlјem u samostanskoj crkvi Navještenja Marijina kod benediktinki u Pagu koje je predvodio ninski župnik i dekan don Božo Barišić.

Za vrijeme mise Sveti Trn bio je izložen na glavnom misnom oltaru. Na kraju mise, s. Bernardica Badurina, opatica paškog ženskog benediktinskog samostana sv. Margarite, uz prigodne molitvene riječi predala je Sveti Trn don Boži koji ga je u procesiji prenio u pašku zbornu crkvu Uznesenja BDM gdje će koncelebrirano slavlje predslaviti zadarski nadbiskup Želimir Puljić.

U procesiji puka za Svetim Trnom nakon mise sudjelovale su i paške koludrice, sadašnji naraštaj zajednice koja skoro šest stoljeća, (1443.-2019.) u svom samostanu čuva Sveti Trn čiju je autentičnost potvrdila rimska Kongregacija te je i odredila da se proslava Svetog Trna slavi svake godine 4. svibnja. To se u Pagu i činilo 500 godina, od 1445. do 1945. g., kada su procesiju sa Svetim Trnom kroz Pag zabranile komunističke vlasti, čime se puku nakon pet stoljeća bilo dokinulo javno čašćenje Svetog Trna.

Navještena Riječ Božja vraća nas u svete dane Vazmenog trodnevlja muke, smrti i uskrsnuća Gospodnjega, rekao je don Božo u propovijedi. „Slušali smo o Isusovom bičevanju u Pilatovu dvoru, o izrugivanju vojnika, o kruni od trnja koju su mu stavili na glavu i ismjehivali ga rijećima: ‘Zdravo, kralju židovski!’. Mi danas, u svetoj euharistiji koju slavimo o liturgijskom blagdanu Svetog Trna Gospodinova, kličemo

Isusu, našem raspetom i uskrsnulom Učitelju, ne podrugljivo, već zanosom srca i duše: ‘Zdravo, kralju naš!’. On je uistinu Kralj slave o kojem govorи pripjevni psalam: Podignite, vrata, nadvratnike svoje, dižite se, dveri vječne, da uniđe Kralj slave!“ rekao je don Božo, istaknuvši da uskrsnuli Isus „želi ući u naše živote, u našu stvarnost, u naše srce. Želi biti dionikom naših boli i naših radosti, s nama u dobru i u zlu u sve dane. Jer Isus nas ljubi, On nam je iskazana Očeva ljubav“.

„U promislu božanske ljubavi, prije 580 godina u srce monaške bendiktinske zajednice paških koludrica, još u samostanu u starom Pagu, pristigao je dar pobožnosti i bratske ljubavi, dragocjena relikvija Svetog Trna Gospodnjeg. Franjevac fra Ivan Tutnić donio je svojoj sestri koludrici Mariji na njeno monaško posvećenje u samostan relikviju Svetog Trna iz Svetе Zemlje. Tako je jedan sveti znak Isusove ljubavi za čovjeka ušao na vrata Staroga grada, ušao na vrata samostana, ušao u srca koludrica i ljudi grada Paga, da nas uvijek podsjeća da je Isus tu, da je s nama, On, naš raspeti i uskrsnuli Učitelj“ istaknuo je don Božo.

Tragom riječi u prvom čitanju iz proroka Izajie: „U Gospodnjoj ćeš ruci biti kruna divna i kraljevski vijenac na dlani Boga svoga“, don Božo je rekao da tim riječima „Bog izjavljuje ljubav svom narodu, svojoj zaručnici Izraelu i daje mu svoje obećanje. I mi smo dionici te ljubavi i toga obećanja. Na Njegovoj ruci mi smo kruna, a u našim rukama Trn je Njegove krune. Da mi koji ga na zemlji častimo, budemo dostoјnjima da nas On u nebu okruni slavom i čašću“.

U zaključnom obraćanju, don Božo Barišić, rodom iz paške župe Dinjiška, poručio je paškim benediktinkama: „Drage koludrice, vi svaki dan pred svetom relikvijom Svetoga Trna molite za Crkvu i svijet. O vama, usudio bih se reći, govore riječi proroka Izajie koje smo slušali: ‘Na zidine tvoje, Jeruzaleme, stražare sam postavio: ni danju ni noću ne smiju zašutjeti. O, vi koji podsjećate Gospodina, vama nema počinka! I ne dajte mu mira dok ne obnovi Jeruzalem, dok ga opet slavom na zemlji ne učini’. I ne dajte mu mira dok ne obnovi Pag, Zadarsku nadbiskupiju, naš hrvatski narod. Vi ste čuvare svetinja i moliteljice Svetome. Hvala vam. Zato nas taj znak Božje ljubavi potiče i poziva da budemo čuvari svetoga i ustrajni molitelji koji svjedoče neizrecivu snagu križa i ljubav Krista raspetoga i uskrsnuloga“.

Vitezovi Svetog groba jeruzalemskog u RH pohodili Pag

Četvorica članova viteškog reda Svetog groba jeruzalemskog u Republici Hrvatskoj koje je predvodio njihov magistralni delegat Claude Grbeša, pohodili su benediktinke sv. Margarite u Pagu u subotu 4. svibnja. Razlog njihovog dolaska je sudjelovanje u obnovljenoj procesiji sa Svetim Trnom u Pagu jer su vitezovi Svetog groba preuzeli trajno pokroviteljstvo nad relikvijom Svetog Trna, što se treba i formalno regulirati između Čuvara Svetog groba i paške zajednice benediktinki.

„Jako smo radosni zbog sudjelovanja u čašćenju relikvije Svetog Trna u Pagu. Sve što je povezano s Isusovom domovinom, kao vjernici i vitezovi nastojimo njegovati i promovirati. Bilo je logično da i mi budemo pozvani i da dođemo u Pag jer su naša braća, francuski vitezovi Svetoga Groba, čuvari svete Isusove trnove krune. Zahvaljujem s. Benedikti Halilović, priorici paškog samostana što je mislila na nas i to smo rado prihvatali. Kao čuvari Svetoga Trna prisustvovat ćemo svim budućim procesijama, možda i financijski pomoći prema našim mogućnostima“ rekao je magistralni delegat Grbeša, istaknuvši: „To nam znači jer je relikvija Svetog Trna priznata od Svetе Stolice. Počašćeni smo što možemo sudjelovati u promociji te relikvije ne samo u Hrvatskoj, nego i

u svijetu. Naša nazočnost je simbolična i važna za nas i koludrice koje su nas pozvale“.

Magistralna delegacija Viteškog reda u Hrvatskoj broji četrnaest članova: veliki prior je kardinal Josip Bozanić, magistralni delegat Grbeša i još dvanaest vitezova. U Hrvatskoj djeluju od početka 2017. g., a primanje prvih vitezova na hrvatskom tlu bilo je u svibnju 2017. u zagrebačkoj katedrali. U Srednjem vijeku u Hrvatskoj su postojali kanonici Svetog groba, ali u ovakovom obliku kao viteški red, pojavljuju se 2017. g.

„Zagovornik i zaštitnik naše Hrvatske magistralne delegacije je bl. Alojzije Stepinac, pa nastojimo koračati njegovim stopama. Nedavno smo organizirali i naše prvo hodočašće u Svetu Zemlju gdje smo kao vitezovi primljeni u Latinском patrijarhatu. Otkrili smo i spomen ploču Blaženom Alojziju Stepincu u austrijskom gostinjcu u Jeruzalemu, a do 1918. g. pripadao je svim narodima dunavske monarhije. To nam je isto velika milost. Druga velika milost je da smo došli u Pag. Zahvalujemo Gospodinu za sve što nam je pružio i što će i dalje pružati“ rekao je Grbeša.

Naime, na inicijativu Hrvatske magistralne delegacije čiji je zaštitnik bl. Stepinac, 27. travnja postavljena je spomen-ploča na ulazu u kapelu u Austrijskom gostinjcu Svetе obitelji u Jeruzalemu. Austrijski gostinjac nalazi se u Via Dolorosa kojom je bl. Alojzije 23. srpnja 1937. g. nosio križ tijekom pobožnosti križnog puta. Prvo hodočašće hrvatskih vitezova Svetog groba u Svetu zemlju održano je od 23. do 30. travnja. Ploča je postavljena u spomen na Hrvatsko nacionalno hodočašće u Svetu zemlju 1937. g. i boravak u tom gostinjcu hrvatskog mučenika Stepinca, koji je bio vitez Svetoga groba jeruzalemског.

„Red je nastao povjesno u Svetoj Zemlji zauzećem Jeruzalema 1099. g. i opstao je s prekida. Zadnji njegovi tragovi su oko 13./14. st. Poslije je opet uspostavljen Latinski patrijarhat u Jeruzalemu 1847. g. te je nakon toga Viteški red ponovno oživio. Sada je prisutan u velikom broju država po svijetu. Veliki meštar Viteškog reda je kardinal Edwin O'Brien u Rimu, a

privremeni veliki prior je apostolski upravitelj Latinskog patrijarhata u Jeruzalemu“ rekao je magistar Grbeša, dodavši da je to većinski laički red, a potrebni su im i duhovnici.

„Naše poslanje je produbljivanje vjere, nakon toga pomoći opstanku kršćana u Svetoj Zemlji koji su i dalje ugroženi. Manje od 2 % kršćana trenutno živi u Svetoj Zemlji. Financiramo razne projekte. Hrvatski vitezovi nisu toliko brojni a i financijske mogućnosti nisu tolike kao naše braće u Zapadnoj Europi. Ali trudimo se. Kao što je od nas tražio Veliki meštar prilikom prvog oviteženja u Zagrebu, najprije smo pozvani svjedočiti uzornim kršćanskim životom u hrvatskom društvu. To i nastojimo činiti. Biti vitez Svetoga groba je vrsta zavjeta, vitezovi imaju pravo i biti pokopani u plaštu. To je ozbiljna stvar koju treba jako dobro promišljati i razmišljati prije samog pristupanja u red“ rekao je Grbeša. Vitezovi Svetog groba nose bijeli plašt s jeruzalemskim križem, crnom beretkom i bijelim rukavicama koje nose u svečanim prigodama. Oviteženi članovi su doživotno vitezovi, Vijeće magistralne delegacije čini šest vitezova, a funkcija magistralnog delegata je reizborna na pet godina.

PAG: PROSLAVA SVETOGA TRNA ISU-SOVA U PAGU – OBNOVLJENO JAVNO ČAŠĆENJE

Proslava Svetoga Trna u Pagu, dvijetisućjetne relikvije koja posjeduje potvrdu Svetе Stolice da je autentični trn s krune koja je bila na glavi raspetoga Isusa Krista u Jeruzalemu, obnovljena je u župi Uznesenja BDM u Pagu u subotu 4. svibnja nakon 74 godine. Svečano koncelebri-

rano slavlje u paškoj zbornoj crkvi Uznesenja Marijina predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić.

Procesija ipak nije održana zbog kiše. Ta odluka nije čin ljudske komocije i obzirne poštede ljudi u hodanju po kiši, jer narod je žarko želio i bio spreman sudjelovati u procesiji te je u žamoru popratio priopćenje da se procesija ipak ne može održati. Ta je odluka izraz potrebe čuvanja i velike odgovornosti za sakralnu vrijednost Svetoga Trna, dragocjenog relikvijara, crkvenoga ruha i predmeta u svečanoj procesiji te drevnog baldakina od tkanine pod kojim je Trn ulicama Paga nakon mise trebao pronijeti nadbiskup Puljić.

„Relikvija Svetog Trna kojega su benediktinke šest stoljeća čuvale u zidinama svoga samostana, slavljenom misom i procesijom ponovno se izlaže javnom štovanju“ rekao je mons. Puljić, koji je u propovijedi još uvjek spominjao procesiju, nadajući se da će se moći održati. Podsjetio je da se 1935. g. velikom svečanošću i pobožnošću svečano proslavila 500. obljetnica dolaska te relikvije u Pag, kada je misu predvodio apostolski administrator, šibenski biskup Jerolim Mileta.

Kišu koja je padala u večernji sat narod je protumačio riječima: I samo Nebo plače zbog Svetoga Trna koje je krvarilo glavu našega Spasitelja, a opet je pred očima puka i u javnom liturgijskom čašćenju. „Trnova kruna nas podsjeća na Isusa koji je pravi istinski Kralj. Pred njim će se prignuti sav svemir. Kralj nad kraljevima i Gospodar nad gospodarima! Ono što su rimski vojnici mislili bijaše slika o dvjema Kristovim službama: Sluga patnik (Iz 53) i zarođeni Mesija – Kralj (Otk 19). Isus je podnio boli, poniženja i sramotu umjesto nas. Krist nas je po svojoj neizmjernoj savršenoj žrtvi oslobođio od svega prokletstva i grijeha. Trnova kruna je svega toga simbol“ rekao je paški župnik i dekan don Gašpar Dodić na početku mise, istaknuvši da su „brojni ljudi upravo po patnji otkrili svoj životni stav. Što više, po njoj su došli do vjere i imali su duboki smisao za svoju patnju. Krist nas i danas po iskustvu patnje više obogaćuje i milosno nas jača. Ako smo s Njime srasli po sličnosti smrti njegovoj, srast

ćemo i po sličnosti uskrsnuću njegovu“, rekao je don Gašpar.

Župnik Dodić podsjetio je da se proslava javnog čašćenja Svetog Trna odvija u sklopu dva velika jubileja u župi: 700. obljetnice dolaska sestara Benediktinki u Pag i 775. godina od prvog zavjeta Pažana Majci Božjoj od Staroga Grada. „Jedinstveni je to događaj, ne samo za Pag već i za cijelu domovinu Hrvatsku“ rekao je don Gašpar, dodavši da i nadbiskupovo predvođenje „časne svečanosti obnove petostoljete procesije sa Svetim Trnom u Pagu“ potvrđuje „važnost svete relikvije i vjerničkom narodu pokazuje dostojanstveni, uzvišeni, svečani i dostojni značaj koji štovanju Isusove muke pristupa“.

S osobitom radošću župnik Dodić pozdravio je paške benediktinke, koje „pobožno i sa strahopostovanjem“ čuvaju i časte Sveti Trn. „Želim odati svoje i svih Pažana duboko poštovanje i priznanje, važnoga i veličanstvenog prinosa koje su časne sestre benediktinke davale kroz duga stoljeća, kao što i danas neumorno daju životu Crkve općenito i Paga, oblikovanju duhovnosti, civilizacije i kulture“ rekao je župnik Dodić. Pozdravio je subraću svećenike, časne sestre franjevke, paške župljane, vjernike župa otoka Paga i sve hodočasnike, gradsko poglavarstvo na čelu s paškim gradonačelnikom Antonom Fabijanićem, drage goste, osobito članove Viteškog reda Svetog Groba Jeruzalemskog koje je predvodio Claude Grbeša, magistralni delegat za Hrvatsku.

U zahvalnosti za podršku u obnovi te proslave, župnik Dodić u pozdravnom govoru je rekao: „Pored sestara benediktinki kao čuvarice svete relikvije, želim odati priznanje i zahvalnost prof. dr. Miroslavu Graniću, uvaženom povjesničaru sa Sveučilišta u Zadru, koji je uvelike zaslužan za obnovu proslave Sv. Trna, potvrdivši povjesnom dokumentacijom utemeljenost štovanja svete i časne relikvije, don Dariju Tičiću, koji je javnosti predočio svoje od djetinjstva religiozne osjećaje i pobožnost prema Svetinjama i liturgijsko-pastoralne razloge štovanja svete Relikvije, kao i našoj novinarki iz Tiskovnog ureda Zadarske Nadbiskupije Ines Grbić, koja je medijski proširila u svijet

tu radosnu vijest pokrenuvši i pozvavši brojne vjernike diljem Hrvatske na vjerničko čašćenje i štovanje Svetog Trna Isusova u Pagu“ rekao je don Gašpar.

Svaka sveta misa obnova je Isusove muke, smrti i uskrsnuća, rekao je mons. Puljić na početku slavlja, naglasivši da nas „relikvija Svetoga Trna uvodi u otajstvo mise koja je nekrvno obnavljanje Isusove muke, smrti i uskrsnuća. Otakupljeni smo Isusovom predragocjenom krvljju, mukom i uskrsnućem. Nismo bili dostojni tako visoke cijene. Slabi smo, grešni i potrebni su nam njegova milost i njegovo milosrđe. Relikvija Svetoga Trna podsjeća na muku našega Gospodina Isusa Krista“ rekao je mons. Puljić.

„Drago mi je da se obnavlja tradicija javnog čašćenja Svetog Trna koji je više od 500 godina nazočan u zajednici benediktinki, pogotovo jer je vezana uz svetu relikviju Svetog Trna kojim je Isus bio mučen i ponižen. Ali Trn u uskrsnom vremenu podsjeća nas da nije sve završilo na kalvariji. Na kalvariji jest bio tragični završetak i smrt Isusa Krista, ali smo svjedoci da je Isus pobijedio grijeh i smrt“ rekao je nadbiskup. Nakon komunističke zabrane prije 75 godina, „to javno čašćenje ponovno se obnavlja željom naroda, benediktinki, župnog vijeća, župnika i svih koji su zainteresirani. Značaj relikvije je u tome da je to opipljivi znak nečega što se davno dogodilo. Zahvalni smo Bogu što u Pagu postoji relikvija Svetog Trna pred kojom su stari Pažani padali na koljena kada bi prolazila njihovim ulicama“ rekao je mons. Puljić.

Relikvija Svetog Trna uvodi nas u teški trenu-

tak Isusovog života kada su ga izrugivali, pljuškali, na kraju stavljajući mu trnovu krunu, rekao je nadbiskup. Ta nas Relikvija vraća u korizmeno vrijeme i sve petke u korizmi kada slušamo o Križnom putu Sina Božjega kojega su ljudi osudili te je nadbiskup potaknuo na pokajanje zbog naših grijeha po kojima smo i mi u ovom vremenu sudionici Kristove osude i razapinjanja.

„Relikvija Svetoga Trna govori o muci, patnji, боли, smrti i uskrsnuću o kojem osobito razmišljamo u danima po Uskrsu. Glavni junak te muke jest Sin Božji koga su, da mu se narugaju, okrunili trnovom krunom. Isusova drama uznemiruje ljudsko srce ali i nameće brojna pitanja. Pred našim očima redaju se predstavnici različitih zvanja i staleža: mogućnici, suci, vođe stranaka, bogataši, intelektualci, dvorani, građani, vojska, narod, sluge, služavke, muškarci i žene, pojedinci i društvo. Opisani događaji davno su se zbili, a njihova jeka i danas se čuje! Ne samo jeka, već i akteri su tu.

Svi smo mi opisani u toj strašnoj drami muke i stradanja našega Gospodina! I mi smo Gospodina osudili svojim grijesima, prekršajima, nesmotrenim ponašanjem. I ja sam doprinio toj patnji. I ja sam sudjelovao u tom strašnom procesu! I mi smo Gospodina osudili svojim življenjem i ražalostili svojim ponašanjem“ upozorio je nadbiskup Puljić, istakнуvši da smo „u napasti ustvrditi da se Isusov prijekor ‘Puče moj, što učinih tebi, ili u čem’ ožalostih tebe‘ ne odnosi na nas, nego na ljude onoga vremena koji su Isusa mučili i razapeli.

„A mi smo, muški i žene, bili aktivni sudionici u tom procesu. Osobito muškarci koji su ga teretili i osudili. Muškarci su ga izdali preko učenika Jude, osudili preko političara Pilata, preko Petra zatajili te po vojnicima mučili i razapeli. To je ta naša jadna muška uloga u njegovoj muci i umiranju“ rekao je nadbiskup Puljić, dodavši da je „olakšavajuća okolnost“ u obranu muškaraca Josip iz Arimateje koji je Isusa položio u grob. Zamolivši Isusa da muškarcima udijeli oproštenje za njihove grubosti, vrijeđanja i psovke, nadbiskup je rekao da i žene iz našeg naroda i vremena spadaju u puk kojega Isus „opetovano zove na odgovornost“.

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

Glasovi žena „nadjačavali su sve, pa se ni Pilat ni Kaifa nisu usudili drugačije razmišljati, osim suda i razapinjanja“ rekao je mons. Puljić. U obranu žena naveo je ženu Pilata koja ga je pokušavala nagovoriti da osloboди Isusa. „Veronikinim rupcem pokušale smo obrisati tvoje iznakaženo lice, a preko pobožnih žena koje su te pratile do Golgotе, oplakale smo tvoju muku i stradanje“ rekao je mons. Puljić, zamolivši Isusa da ženama oprosti grijeha zavođenja, nečednosti, svadljivosti, zavisti, ogovaranja i klevete, „da neizmjerna vrijednost njegove svete krvi ne bude za nas izgubljena“.

Zaključno je nadbiskup Puljić izrekao molitvu raspetom Otkupitelju: „Dok iskazujemo štovanje relikviji Svetoga Trna kojim su mučili Tvoju svetu glavu, srce nam treperi, a naš razum i volja zaključuju: ‘Ne bismo nikada htjeli biti Jude koji tebe, Isuse, našeg Spasitelja, prodaju za mizerne škude. Isto tako, ne bismo željeli ponavljati Petrovo iskustvo koji se preklinja da te ne pozna. A s tobom je tri godine drugovao i upijao tvoje riječi. Ne bismo htjeli biti lažni svjedoci koji te terete svojim iskazima ili se naći među svjetinom koja urliče: ‘Raspni ga, raspni, krv njegova na nas i našu djecu’. Strašno’.“

Tim liturgijskim obredom čašćenja Svetoga Trna, „htjeli bismo ponizna srca i raskajana duha naći se u društvu pozitivnih osoba, osobito u društvu satnika i s njime ponavljati njegove divne riječi: ‘Zaista, ovaj čovjek bijaše Sin Božji!“ zaključio je nadbiskup Puljić, koji je na kraju mise s koncelebrantima poljubio Relikvijar Svetog Trna.

S. Benedikta Halilović, priora ženskog bene-

diktinskog samostana sv. Margarite u Pagu, zahvalila je na potpori Gradskom poglavarnstvu Paga i zadarskom nadbiskupu Puljiću za obnovljenu pobožnost. „Značajno je kako je u službenom kalendaru Zadarske nadbiskupije zabilježen taj paški blagdan koji je potvrđen još 1788. g. od Kongregacije za obrede Svetе stolice, da je Sveti Trn autentičan s Kristove trnove krune. Od 1445. g. slavio se u samostanu i gradu Pagu blagdan Svetog Trna.“

Vitezovi Reda Svetoga groba jeruzalemskoga za obljetnicu opstojnosti samostana preuzeli su trajno pokroviteljstvo nad relikvijom Svetog Trna. Potrudimo se, stoga, ostati na duhovnoj i moralnoj straži kako bi se održali na visini naših kršćanskih predaka. Čestitajući svima proslavu presvete relikvije Trna Kristova, slavu nad slavama svega kršćanskog svijeta, želimo pohvaliti vaše poštovanje kršćanskih svetinja i pučke pobožnosti čija tradicija seže još od najranijih vremena apostola Tita i Pavla kod nas u Dalmaciji“ rekla je s. Benedikta, istaknuvši da je obnova pobožnosti Svetog Trna kruna jubileja netom proslavljenog sedamstoljetnog postojanja paškog benediktinskog samostana.

Promociji procesije sa Svetim Trnom koja se u Pagu održavala pet stoljeća, od 1445 do 1945. g., uvelike je doprinio i povjesničar dr. Miroslav Granić. „Sretni smo da smo u gradu Pagu vidjeli manifestaciju žive vjere vjerničkoga puka prema svetinji koju je htjelo uništiti ono što nije sveto. Štovanje Svetoga Trna se obnovilo, svjedoci smo da Bog živi!“ poručio je dr. Granić.

Među hodočasnicima je bila i Adriana Pandža s obitelji koja je samo radi proslave Svetog Trna u Pag došla iz Mostara. „Kad sam prvi put vidjela o Svetom Trnu u medijima, ja sam to iščitavala dva puta, ne vjerujući u činjenicu da tako nešto postoji i da to dosad nikad nije bilo ni u kakvom medijskom prostoru. To me jednostavno fasciniralo.“

Kad smo ušli u crkvu i vidjeli već izloženi Sveti Trn na oltaru, prvo su mi pale na um riječi proroka Izajie: ‘Nema u njemu sjaja ni ljepote’. Ali ima nešto što te jednostavno baca na koljena i sve to osjetiš. Misno slavlje je bilo veličan-

stveno. Benediktinke imaju posebnu karizmu, osjećamo njihovu radost za sve to što su iznje-drile, u tišini i skrovitosti kroz sve ove godine i sada objelodanile za sve nas, da i mi sada zna-mo za relikviju Svetoga Trna i da je možemo častiti“ rekla je Adriana Pandža.

Na dolazak Svetoga Trna u pašku zbornu crkvu svečano su se oglasila crkvena zvona župne cr-kve Marijina uznesenja. Pola sata prije počet-ka mise u zbornoj crkvi, puk je molio slavna otajstva krunice. Nakon mise, svećenici i puk okupili su se oko glavnoga oltara u zbornoj cr-kvi na kojem je na sredini oltara cijelo vrijeme tijekom mise bio postavljen Sveti Trn te su pri-sutni zajedno pjevali drevni himan Svetoj kru-ni: „O trnova kruno slavna, naša diko štiti nas, o svetinjo naša davna, oku vjere divno l' sjaš! Opaki te spleli ljudi, nosio te Isus Spas, nada naša tebe žudi, pomozi nas u zli čas... Silom čudne moći tvoje, Grad naš čuvaj, brani nas, i mi ćemo hvale tvoje, rado pjevat na sav glas.“.

Nakon ponovne završne zborne molitve pred relikvijom, promicatelj čašćenja Svetoga Trna, paški sin don Dario Tičić, župnik zadarske župe Uznesenja BDM, uzeo je relikvijar Svetoga Trna i vratio ga u pratnji puka u ophodu u samostansku crkvu Navještenja Marijina kod benediktinki. Tu ga je položio na glavni ol-tar, a nakon završne molitve, opatica paškog samostana s. Bernardica Badurina u bijelim rukavicama odnijela ga je u njihovu klauzuru gdje benediktinke čuvaju Sveti Trn skoro šest stoljeća, u kapeli gdje svaki dan mole časoslov. I u tom trenutku svečano su zvonila zvona be-nediktinske crkve Navještenja Marijina, završ-но pozdravljajući zaključenu svečanu proslavu Svetoga Trna. Pjevanje na misi predvodio je paški župni zbor, za orguljama je bio Anthony Buljanović.

Za tu su proslavu izvan svoga samostana izašle paške koludrice, koje su bile u procesiji ispred Svetoga Trna, kada je ninski župnik Božo Ba-rišić prenio relikvijar iz samostanske u zbor-nu crkvu, nepuni sat vremena prije početka mise u zbornoj crkvi. Koludrice su sudjelovale i u misnom slavlju gdje ih je osobno pozdravio

nadbiskup Puljić.

U prigodi proslave, paški samostan sv. Marga-rite i paški župni ured izdali su dvije spomen sličice s prizorom Svetog Trna. Na poledini jed-ne sličice je tekst Himna Svetoj Kruni, a na dru-goj kratka molitva Bogu u spomen Muke našeg Gospodina, uz antifonu ‘Izide Isus s trnovim vijencem, u grimiznom plaštu’. Navodi se da je fra Ivan Tutnić s hodočašća u Svetoj Zem-lji donio svojoj sestri koludrici Mariji u njihov rodni Pag tu dragocjenu relikviju, na Marijino monaško posvećenje u paški samostan 1443. g., a rimska Kongregacija za obrede odredila je da se svake godine Sveti Trn časti 4. svibnja.

HODOČAŠĆE GOSPI OD ZEČEVA NA OTOK ZEČEVO

Blagdan Ukazanja Gospe od Zečeva svečano je proslavljen u nedjelju 5. svibnja hodočašćem Gospođe od Zečeva na otok Zečeve gdje je misu u crkvi Gospe od Zečeva predvodio ninski župnik i dekan don Božo Barišić. Uz vjernike Ninskog dekanata, hodočastili su i pridošli iz drugih dijelova Zadarske nadbiskupije kao i stranci, poštovatelji te crkvene tradicije. Unatoč lošem vremenu, brojni hodočasnici pohodili su Zeče-vo i zavjetno su se utjecali pred čudotvornim kipom Gospe od Zečeva iz 14. st. koji je za tu prigodu prenesen iz ninske župne crkve sv. An-selma na otočić Zečeve.

Na kraju mise, na zid Gospine crkve na otočiću svečano je postavljen spomen na 500. godišnjici Gospina ukazanja koji je izradio ninski maj-stor i umjetnik Tonči Šalov. Riječ je o križu od maslinovog drva sa znakom cvijeta ljiljana koje je predstavljalo logo za jubilej 500. godišnjice Gospina ukazanja koje je u Ninu svečano pro-slavljen 2016. g. Blagdan Ukazanja Gospe od Zečeva utemeljio je ninski biskup Juraj Divnić 1517. g., godinu dan nakon ukazanja Majke Božje pastirici Jeleni Grubišić na otočiću Zeče-vo.

Divnić je hrabro živio sa svojim narodom usred navale turskoga pustošenja hrvatskih krajeva. Pisma biskupa Divnića papi Aleksandru VI. po stilu i jeziku vrijedno je povjesno humanistič-ko djelo i svjedočanstvo o ondašnjoj opasnosti od Turaka u Hrvatskoj. Petar Zoranić, pisac

prvog hrvatskog romana, u svom djelu 'Planine' spominje ninskog biskupa Divnića kao pastira koji se svesrdno i nepokolebljivo brinuo za svoje vjerničko stado, a to je i povijesno dokumentirano zapisom brojnih djela njegovog konkretnog služenja Crkvi i narodu u tadašnjoj teškoj životnoj i političkoj svakodnevici Hrvata. Gospa je za ukazanja na Zečevu pozvala narod na post, pokoru i obraćenje. Tijekom pet stoljeća mnogi vjernici osvjedočili su se u uslišanje svojih molitava za tjelesno i duhovno zdravlje po zagovoru Gospe od Zečeva.

Nakon mise na Zečevu, župnik Barišić i vjernici u procesiji ponovno su vratili Gospin kip sa Zečeva u ninsku župnu crkvu sv. Anselma gdje se kip inače tijekom godine nalazi u pokrajnjoj kapeli, koju je dao izgraditi veliki Gospin štovatelj, biskup Divnić.

„Svih vazmenih nedjelja u evanđeljima čitamo kako se Isus objavljivao živ svojim apostolima. Prvo ukazanje bilo je na sam dan uskrsnuća, drugo osam dana kasnije, kad je s apostolima bio i Toma, na treću uskrsnu nedjelju Isus se treći puta očituje svojim učenicima“ rekao je don Božo u propovijedi, podsjetivši da su apostoli tri godine proveli s Isusom, a onda „neočekivano dolazi Veliki petak i apostoli na mučan način gube svog Učitelja i prijatelja“. „Naglo prekinuto druženje s Isusom u srcu ostavlja prazninu i bol i oni se postepeno vraćaju svojim prijašnjim zanimacijama. Petar i apostoli idu ribariti. No te noći nemaju sreće.“

Ujutro, dok se razočarani približavaju obali, vide nekog Neznanca koji ih potiče da bace mreže na drugu stranu lađe i ponavlja se isto

što se već jednom dogodilo u njihovim životima, kad su prvi put sreli Isusa: čudesni ribolov. Na taj znak Ivan koji je imao profinjenu dušu i pronicav pogled, shvaća da je Neznanac na obali njihov ljubljeni Učitelj i kaže Petru: Gospodin je!“ rekao je don Božo, istaknuvši da je Ivana Gospodin ljubio, ali i on je ljubio Rabija iz Nazareta. „Samo ljubav otvara oči. Samo se ljubavlju može vidjeti Boga.“

Zanimljivo da apostoli i učenici poslije Isusova uskrsnuća Isusa ne prepoznaju po vanjsnosti. Isus je neprepoznatljiv po tijelu, Isusa se može prepoznati po Duhu. Isusa se prepoznaje u dubokom osobnom susretu: Magdalena kad je Isus nazove po imenu, dvojica učenika dok Isus lomi kruh, apostoli kod znaka čudesnog ribolova kojeg su već jednom doživjeli“ rekao je don Božo, podsjetivši da Petar u svojoj nagloj naravi ne može niti dočekati da se barka približi obali, nego skače u more i ide Isusu. Tada se, nakon doručka, odvija dijalog između Isusa i Petra u kojem Isus Petra tri puta pita: 'Voliš li me, više nego ovi?'.

Na treće takvo pitanje, „Petar se ražalostio, jer je shvatio zašto ga Isus tri puta uporno pita da li ga voli. Petar se sjetio svoga trostrukog zatajenja u vrijeme Isusove muke, kada je kukavički pred slugama i sluškinjama zanijekao da uopće poznaće Isusa. Zato sada, raskajanim srcem izriče divne riječi: 'Gospodine, ti sve znaš, tebi je poznato da te volim!'. To će Petar dokazati i svojim životom kojega će položiti za svoga Učitelja. Za Isusa nije bitno da smo savršeni. Jer to nismo. Jedini uvjet koji mu je potreban da nam može povjeriti svoje poslanje jest uvjet ljubavi.“

Blažena Djevica Marija – Gospa od Zečeva koju častimo, Majka našega Gospodina, ima u tradiciji Crkve jedan lijepi naziv – Majka Lijepe ljubavi. Zato što je ona na najčistiji način ljubila svoga Sina. Pod križem je Isus predaje i nama za Majku. Takvom čistom i lijepom ljubavlju ljubi i voli svakoga od nas. I traži od nas, uči nas i poučava svojim primjerom kako da i mi ljubimo njenog Sina, ali i naše bližnje. Gospodin danas i nas, na obali našega Zečeva, pojedinačno pita: Voliš li me? Voliš li me više nego drugi? Jesam li ti važan u životu“ zaključio je

don Božo u propovijedi.

Nakon mise održana je procesija s crkvenim barjacima i Gospinim kipom na otočiću oko crkve Gospe od Zečeva gdje su od 13. st., u tamošnjem samostanu u molitvi i pokorničkom životu djelovali monasi pustinjaci. Njihova prisutnost na otoku Zečevu dokinuta je za vrijeme osmanlijskog progona u 16. st. kada su ubili te monahe, ali ne i duh toga mjesta, te je veliko štovanje Gospe od Zečeva župu Nin učinilo središnjim marijanskim svetištem Zadarske nadbiskupije i jednim od najstarijih Gospinih svetišta u cijeloj Hrvatskoj.

ZADAR: BDJENJE ZA DUHOVNA ZVANJA U KATEDRALI SV. STOŠIJE

Bdjenje za duhovna zvanja u katedrali sv. Stošije u Zadru u četvrtak 9. svibnja, povodom Nedjelje dobrog pastira i 56. svjetskog dana molitve za duhovna zvanja, sastojalo se od mise, svjedočanstva i euharistijskog klanjanja. Misno slavlje predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić, a propovijedao je fra Mate Bašić. Svjedočili su s. Marijana Mohorić i don Martin Jadreško, a klanjanje pred Presvetim predvodio je don Roland Jelić, rektor Nadbiskupskog sjemeništa ‘Zmajević’.

„Mora doći do obnove duhovnih zvanja. Jer to je onda i obnova naroda, obnova društva. To je obnova cijelog svijeta. Zato treba moliti za duhovna zvanja i biti zahvalan svakome tko za njih moli, jer molitve nas drže“ poručio je fra Mate, rekavši da u tjednu pred Nedjelju Dobrog pastira, u evanđelju po Ivanu svakoga dana imamo poziv od Isusa koji govori da trebamo doći i da trebamo povjerovati. „To je formula za odaziv duhovnom pozivu – doći i povjerovati. Današnji problem u otkrivanju duhovnog zvanja i slušanju poziva je što često gledamo na taj poziv vrlo mistično. Kao da će to biti neki jasan glas u nama, da će nam reći ‘Dodi, idi za mnom’. Tada odlazimo od smisla vjere. Jer tražimo znanje. Ja moram znati da me Bog pozvao, moram biti siguran u to. Mi to ne znamo. Mi tu trebamo doći iz perspektive vjere“ rekao je fra Mate, naglasivši da je tako učinila i Marija kad joj je došao Andeo. Ona pita ‘Kako će to biti, kako ću ja koja nemam muža, roditi sina?’.

„Marijin postupak je bio iz perspektive vjere. Ona je tu pokazala svoju vjeru: ‘Evo službenice Gospodnje. Neka mi bude po twoj Riječi’. To je formula po kojoj se i mi trebamo odazivati duhovnom pozivu“ potaknuo je fra Mate.

Rekao je i da su ljudi skloni Bogu postavljati uvjete, ‘Ja ću se odazvati ako čujem to i to, ako vidim taj i taj znak’. „Usuđujemo se reći Bogu kakav mora biti znak, tako daleko idemo. I to se često čuje danas u razgovoru s mladima: ‘Hoću, ali tražim neki jasniji znak’. Znak poziva je da svoj život želim predati za druge. Žrtva, žrtvena ljubav. Tu nam primjer mogu biti toliki naši sveci, blaženici, bl. Alojzije Stepinac i bl. Ivan Merz, svete i blažene časne sestre, koji daju primjer u kojem možemo odazvati sebe i hrabro krenuti prema Gospodinu“ rekao je fra Mate, dodavši kako je žalosno vidjeti da u biskupijama nedostaje svećenika, časne sestre i redovnici stare i umiru, provincije se gase.

„Naravno da je kriza obitelji, djece. Ali, ako ćemo početi gledati iz perspektive vjere, onda ćemo nadići takvu krizu. Zato je važno imati euharistiju kao izvor, centar, onu koja nam daje snagu. Dakle, euharistija, žrtva, apostolat, što je i geslo bl. Ivana Merza. Na taj je način moguće uz euharistiju živjeti žrtvu, a žrtva je ljubav. Dakle, primjeri koji privlače“ rekao je fra Mate. Istaknuo je da je u zvanju važno biti iskren pred Gospodinom, reći mu da ne znamo, nismo sigurni, ali vjerujemo da nas je Gospodin pozvao. „Svaki dan vidim potvrdu toga. U danu treba tražiti potvrdu. Ne što će biti sutra, nego živjeti današnji dan. Svi smo često u mislima što će biti sutra, preksutra. No, hoćemo li ih uopće imati? Postoji sada i sada želim živjeti to. Mislim da je to najbolji put na koji možemo hrabro krenuti, pustiti da nas Krist

vodi i staviti svoj život u ruke Krista“ rekao je fra Mate.

„Danas je toliko napada na Crkvu, svećenike, redovnike, i sami trpimo. Ali, Bogu hvala. Jer sam Pavao kaže: ‘Da bismo suuskrsli s Kristom, moramo s njime prvo sutrpjeti, pa suumrijeti’. Zato mi je draga izreka sv. Franje: „Dobra zemlja je ona koja je plodna i onda kada ljudi po njoj gaze“. Takvi trebamo biti. Iako nas gaze, vi morate biti poput dobre zemlje, govori sv. Franjo fratrima. Neka gaze. Ali budi plodan. To je poticaj da još više zajednički molimo i da vratimo u naše obitelji molitvu, Andeo Gospodnj, zvona u 6, 12, 18 sati, zovu nas da molimo“ naglasio je fra Mate, potaknuvši da svatko u svojoj kući bude mala Crkva, gdje će onda biti i klice duhovnih zvanja.

Upozorio je da je mentalitet društva u kojem živimo fluidan. „Brak i duhovno zvanje su dvije krutine, gledajući agregatno stanje, koje u fluidnom društvu nisu dobrodošle. A fluid, tekućina želi sve proteći, rastocići. To je jedan od problema zbog kojih danas imamo česte raspade brakova, česte odlaske iz bogoslovija, redova, zato što nemamo stalnost. Zato što duhovni poziv i brak traže stalnost, trajnost, čvrstinu. Društvo u kojem živimo brzo se mijenja, sve mora biti brzo promijenjeno. Zato mi moramo ponovno naći svoju stijenu. A stijena je Krist, kruh živi u euharistiji, jedina stijena koja nas može održati“ naglasio je fra Mate, istaknuvši da je zato „važno krenuti od euharistijske obnove naroda po kojoj Krist u euharistiji postaje izvor, centar i vrhunac cjelokupnog kršćanskog življenja. Ne težiti za osjećajima. Težiti samo za Kristom. Jer težeći za osjećajima, često ostajemo na tom daru koje je kratkotrajno, a ne gledamo onoga koji daruje. To se događa danas. Vrtimo se oko sebe, oko dara, što osjećam, je li meni bilo dobro. To se vidi u ispovijedi i misi. Misa mi je dobra ako sam nešto osjetio, ako je bila dobra propovijed, glazba, ispovijed ako mi godi što svećenik kaže. Dakle, nije nam dovoljna materija, nego tražimo kruh pored pogače, a na taj način još više odlazimo od istinskog, živog kruha koji je živi Krist i koji je u hostiji“ rekao je fra Mate, istaknuvši da je u maloj hostiji sabran čitav Uskrsl.

„Dogadjaj Uskrsa kojeg mogu opisati kao eksplozija koja je raspršila čestice Krista uskrsloga po cijelom kozmosu, po svemu što postoji, u času mise sve te čestice sabiru se u tom malom kruhu. Od toga moramo živjeti. I tu upoznati Krista, na taj način živjeti. Tu je onda sjeme, klica novog zvanja i tu će krenuti živi Krist koji daje život. Onda nema straha. Iako je pustinja, neka je. Put i ambijent Crkve je pustinja. Moramo htjeti sutrpjeti i suumrijeti da bismo suuskrsnuli s Kristom, da bismo bili s njim proslavljeni i da bismo s njime kraljevali u vjeke vjekova“ zaključio je fra Mate.

Nakon mise svjedočili su s. Marijana Mohorić iz Družbe sestara Presvetog Srca Isusova, predavačica na Teološko-katehetskom odjelu Sveučilišta u Zadru i don Martin Jadreško, župnik zadarske župe sv. Josipa na Plovaniji.

S. Marijana potječe iz Rijeke, obitelji s četiri sestre i dva brata. Važnim za razvoj njenog zvanja navela je obitelj, župnu zajednicu, podršku župnika, roditelja, braće i sestara. Roditelji su je učili prihvaćanju, praštanju, pomaganju, molitvi, suradnji, dijeljenju. Imala je strahopostovanje prema Svetome i osjećaj za posebnosti koje nose kršćanski život, nedjelja je bila poseban dan u tjednu. Obitelj joj je davala korijene na koje je zvanje moglo sjesti. U Donjem Jelenju gdje je odrasla bila je bliže redovnicama, sestre su ih uključivale u razne aktivnosti i to im je značilo. U osnovnoj školi njih pet djevojaka bilo je uključeno u župnu zajednicu.

Odlučujući susret za s. Marijanu bio je jedan duhovni vikend, susret s redovnicama u njenoj 7. razredu, iskustvo molitve, nakon što im je svećenik rekao da promisle što za njih znači Ps 139. „Doživjela sam da smo zamilovani, da nas Bog poznaće u dubine, treba nas i ima za nas plan koji treba prihvati“ rekla je s. Marijana. Želju da postane redovnicom podijelila je sa župnikom i on joj je davao da čita knjige o utemeljiteljicama redovničkih zajednica. „Čitajući knjižicu ‘Život i djelo Marije Krucifikse Kožulić’, postalo mi je jasno da je tu moje mjesto. Pokloniti život za najpotrebnije, obuzela me ta misao“ rekla je s. Marijana. Za-

vršila je postdiplomski studij u Rimu, radi sa zajednicama, mladima. „Ne bojte se, odvažite se, pitajte, tražite podršku. Gospodin je uvijek s nama. Ako On ima plan, On će ga izvesti“ poručila je s. Marijana.

Don Martin je prvo od troje djece, rodom iz Mrljana na Pašmanu. Istaknuo je ulogu njegove prabake Ivanice koja ga je čuvala, krunica joj je svakodnevno bila u rukama. Govorila je da moli za djecu, imala je strahopštovanje prema Bogu i ljubav prema bližnjima. Od nje je dobio prve spoznaje o Bogu, svećenici su bili česti gosti u njegovoj obiteljskoj kući. Djed je bio sakristan, upućivao ga je u obrede i da mu pomogne u pripremi slavlja. Tako je don Martin s 12 godina znao svu strukturu liturgijskih slavlja. Bio je pobožan i imao je ljubav prema liturgiji. Pohađao je srednju Ekonomsku školu u Zadru pa se s 14 godina odvojio od obitelji zbog života u Zadru. U tom vremenu sazreo je, sa 17 godina bio je siguran da želi biti svećenik.

Bio je oduševljen s papom Ivanom Pavlom II. Kad je bio u prvom srednje, beatificiran je Stepinac. Kad je došao na riječku bogosloviju bilo je 30 bogoslova, a kad je završio bogosloviju bilo ih je 50. Sada se taj broj prepolovio. Imao je kušnje i strahove, no brojne prepreke treba preskočiti u zvanju, rekao je don Martin. Njegovo zvanje pomogle su molitve prabake i žrtve brojnih koji mole, drže ga i molitve župljana. „Nije se samo teško odazvati, treba i ustrajati. Kriza zvanja proizlazi iz krize u obitelji. Zahtjevno je biti svećenik, izazovno i lijepo“ rekao je don Martin, istaknuvši svoje svećeničko geslo: „Zahvalan sam onome koji mi daje snagu, Isusu Kristu, našem Gospodinu, jer me smatrao vrijednim povjerenja.“.

Susret je organiziralo Povjerenstvo za zvanja Zadarske nadbiskupije s povjerenikom don Zvonimirovom Mikulićem.

ZADAR: Međunarodni znanstveni simpozij ‘Odgoj i obrazovanje kao novi locus theologicus evangelizacije’ – Pozdravni govori organizatora

Međunarodni znanstveni simpozij „Odgoj i obrazovanje kao novi locus theologicus evangelizacije“ održan u četvrtak 9. i petak 10.

svibnja u dvorani Nadbiskupskog sjemeništa ‘Zmajević’ u Zadru okupio je devetnaest izlagaca iz Hrvatske, BiH, Slovenije, Austrije, Italije i Libanona. Stručnjaci su u petnaest stručnih predavanja promišljali mjesto, ulogu i cilj odgojno – obrazovnog poslanja i procesa koje je ujedno i područje evangelizacije, a odvija se u školskim i sveučilišnim katoličkim institucijama te drugim javnim ustanovama u društvu, u kontekstu suvremenih okolnosti. Da se katoličko obrazovanje kvalitetno i otvoreno nosi s brojnim izazovima u izgradnji društva, potvrđuje činjenica da katoličke odgojno-obrazovne ustanove, koje pružaju cjelovitost pogleda na ljudsku osobu, žele pohađati i pripadnici drugih vjeroispovijesti i osobe koje se izjašnjavaju nevjernicima, bilo je konkretizirano na simpoziju.

Simpozij su organizirali Teološko-katehetski odjel Sveučilišta u Zadru, a suorganizatori su Hrvatsko katoličko sveučilište iz Zagreba, Fakultet misiologije Papinskog sveučilišta Urbaniana iz Rima, Agencija za odgoj i obrazovanje i Zadarska nadbiskupija. U četvrtak 9. svibnja, na početku simpozija pozdravne govore sudionicima uputili su predstavnici ustanova organizatora. Dr. don Zdenko Dundović, pročelnik Teološko – katehetskog odjela Sveučilišta u Zadru, rekao je da je tema tog znanstvenog skupa izazovna, obvezujuća i ostavlja prostora kreativnosti.

„Temeljni Kristov poziv Crkvi ‘Učinite sve ljude mojim učenicima’ nije tek puko izgovoren rečenica, nego oporučna obveza. Moderno doba u kojem živimo i ne možemo ga izbjegći izazov je Crkvi. Odgoj i obrazovanje u temelju su njenog poslanja od prvih kršćanskih vremena“ rekao je dr. Dundović, istaknuvši znakovitim da se skup održava u sjemeništu Zmajević. To je prezime zaslužnog zadarskog nadbiskupa koji je rekao: „Neznanje je strašna nakaza“. „Ljubav i zauzetost koju je gajio nadbiskup Vicko Zmajević prema svećenstvu najbolje se očitovala u njegovom neprekidnom nastojanju da se zadarski kler odgoji i obrazuje kako bi mogao vjerno, odgovorno i plodonosno širiti Božju riječ kršćanskom puku i onima koji nisu upo-

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

znali Krista.

Zmajević je izgarao u tom smislu. Sve duhovne i intelektualne sile upregnuo je u odgoj i obrazovanje. Proviđao je svećenstvu potrebne knjige, revnovao oko kulture i umjetnosti. Razvijao je kulturu duha. Kreativno promišljajući vrijeme i prostor u kojem je djelovao, životom je pokazao da kulturu duha nije moguće uspostaviti bez presumpcije transcedentnoga. Povijest je pokazala da je imao pravo. Čovjek bez duhovnosti, bez uvažavanje transcendencije, čovjek bez Boga osuđen je na nutarnju razore-

nost. Kako kaže sv. Pismo, 'I bijaše to ruševina velika' rekao je dr. Dundović, vjerujući da će „bogatstvo iskustva, znanja i duha tijekom izlaganja uroditи kreativnim poticajima u odgoju i obrazovanju kako bi konačni cilj, evangelizacija, unijela novu živost u Crkvu i u životе onih koji čeznu i traže Istinu“. Rektorica Sveučilišta u Zadru izrazila je veliko priznanje radu Teološko-katehetskog odjela, jednom od 27 odjela na Zadarskom sveučilištu.

Zadarski nadbiskup mons. dr. Želimir Puljić, kancelar Teološko-katehetskog odjela zadarskog sveučilišta, rekao je da je „govoriti o odgoju i obrazovanju zapravo govor o čovjeku koji je za razliku od drugih živih bića, upućen na drugoga. Bez toga 'drugoga' ne bi mogao preživjeti, a kamoli odgojiti se. Drugi (roditelj, učitelj) pomaže mu na putu rasta“. Istaknuo je da proces odgoja i obrazovanja uključuje razvoj umnih sposobnosti, traži oplemenjivanje osjećaja i osposobljavanje volje za djelovanje na tri razine: na intelektualnoj razini upoznavanjem istine putem znanja i umovanja; na čuvstve-

noj odgojem za ljepotu, plemenitost i dobrotu putem ljubavi te na voljnoj razini odgojem za akciju i motivaciju. „Iako taj pedagoški troplet izgleda jednostavan i razumljiv, treba reći da nema savršene metode koju bi se moglo naučiti i primjenjivati. To se u pedagogiji naziva 'križem odgojitelja' pa se oni često osjećaju razapeti i nemoćni. Sveti Pavao piše svom učeniku Timoteju da se „treba uvijek truditi, bilo zgodno ili nezgodno“. To je ispravno pedagoško pravilo, vrijedno za sva vremena“ rekao je mons. Puljić.

Prof. dr. Željko Tanjić, rektor Hrvatskog katoličkog sveučilišta izrazio je zadovoljstvo zbog suorganizacije HKS-a, rekavši da HKS izvrsno surađuje sa Sveučilištem u Zadru koje pomaže njihovom radu i „predstavlja primjer i izazov da i HKS raste i napreduje u kvaliteti“. U osvrtu na termin locus theologicus – teološko mjesto, dr. Tanjić je rekao da je dominikanac Melchior Cano u 16. st. definirao teološka mjesta. To su ljudski razum, ljudska povijest i filozofija. „Dakle, cjelokupno ljudsko iskustvo koje je prosvijetljeno Božjom objavom i tako omogućuje da Božja objava bude prisutna u ljudskom životu, povijesti, društvu i Crkvi. Odgoj i obrazovanje uistinu je danas takvo jedno teološko mjesto“ istaknuo je dr. Tanjić, dodavši da se i za Objavu kaže „da je pedagogia divina, da je ona način na koji nas Bog odgaja, privodi svojoj ljubavi, milosrđu i spasenju, kroz odgoj i obrazovanje čini nas onima koji trebamo biti – osobe koje odgovaraju na božanski, ljudski poziv u dostojanstvu i ljubavi“. Dr. Tanjić je rekao da na tom Simpoziju vidi svoje studente, ali i svoje profesore, kao što su dr. Carmelo Dotolo, dekan Fakulteta misiologije Papinskog sveučilišta Urbaniana. Dotolo je bio profesor dr. Tanjića u sustavnom seminaru, Tanjić i mons. Ivan Šaško bili su među prvim Dotolovim studentima u generaciji. Dr. Dotolo u pozdravnoj riječi prenio je pozdrave rektora Urbaniane.

Praktičnu svrhu toga simpozija pomogla je Agencija za odgoj i obrazovanje koja promiče odgoj i obrazovanje od predškolske do srednjoškolske razine. U ime Agencije prisutnima se obratila prof. Sabina Marunčić, viša savjetnica za vjerouauk u toj Agenciji. „Tema odgoja

i obrazovanja kao teološkog mjesta evangelizacije na poseban način bliska je vjeroučiteljima jer vjeronauku pripada važno mjesto u ukupnom odgoju i obrazovanju. Aktualnosti te teme pridonosi najnovija kurikularna reforma koja se od sljedeće školske godine uvodi u hrvatski odgojno – obrazovni sustav.

Usmjereno obrazovanja na ishode, postignuća, osposobljenosti, jednom riječju, na završni proizvod, najblaže rečeno, pomalo nas zbujuje i otvara niz pitanja vezanih ne samo za budućnost škole, nego i za budućnost čovjeka“ upozorila je prof. Marunčić. „Povjerenje u mjerljivost takvog obrazovnog procesa podsjeća na mentalitet koji izvire iz vjere u čovjekovu svemoć, koji, iako stavlja učenika u središte nastavnog procesa, ne postavlja pitanja o cilju i smislu njegovog života i djelovanja, nego o njegovim postignućima. Stoga je od velike važnosti i teološko i pedagoško promišljanje o konceptu obrazovanja i slici čovjeka koji stoji u pozadini aktualnih trendova obrazovne politike“, istaknula je prof. Marunčić, izrazivši nadu da će taj Simpozij osježiti promišljanja, pronaći nove ideje i pristupe za odgojno-obrazovno umijeće, „kako bismo što bolje odgovorili na izazove koje pred nas stavlja škola i suvremeno društvo, otvoreni bogatstvu evanđeoske poruke koja jedina može ispuniti naš život“. Taj Simpozij uvršten je i u katalog stručnog usavršavanja Agencije i vrednuje se kao redovito stručno usavršavanje vjeroučitelja.

ZADAR: Simpozij ‘Odgoj i obrazovanje kao novi locus theologicus evangelizacije’ – Izlaganja prvoga dana Simpozija

Na dvodnevnom Međunarodnom znanstvenom simpoziju „Odgoj i obrazovanje kao novi locus theologicus evangelizacije“ u četvrtak 9. svibnja u dvorani Nadbiskupskog sjemeništa ‘Zmajević’ u Zadru održano je šest izlaganja.

Prof. dr. Dijana Vican, rektorica Sveučilišta u Zadru, održala je predavanje „Odgoj i obrazovanje u raskoraku između humanizacije i manipulacije“. Rekavši da živimo u svijetu nagomilanih znanja i proizvođenja, a globalni problemi utječu i na odgoj i obrazovanje, dr. Vican je podsjetila da je u sklopu reforme

školstva postojao pokret vođen mišlju: ‘Idemo rasteretiti sustav, djeca su opterećena’. Mjerilo je bilo fizičko. Govorila je o aktualnoj reformi koja naglašava STEM, a ono je jedno od šest temeljnih područja izvađeno iz vrijednosnog sustava koji je do 1990. g. bio u okrilju višestoljetnih vrijednosti istine, ljepote, dobrote, stvaralaštva.

„Nije to stvaralaštvo ili kreativnost uvoz iz Europske unije. Nego je to bila vrijednost iz koje je proizlazilo određeno odgojno-obrazovno područje, da to područje radni i tehnički odgoj može imati područja koliko hoćemo, ovisno koliko smo ih kreativni razviti. Kompetencijski sustav ima svoje točne razvoje, događa se prema zakonitostima razvoja koje su puno teže, traju dulje nego što je očekivanje promjene koja se može baviti samo algoritmima“ upozorila je dr. Vican. Čovjek nakon mature, 18. godine, u svom osobnom i profesionalnom životu mora biti zaokružen više, rekla je dr. Vican. „Sustav smo u kojem dugo nisam čula riječ sposobnost, sve se preokrenulo na vještina. A nije sve vještina. Vještina kao psiho motorika ima svoje iznad – sposobnosti kad je nešto i umijeće, da može kreirati i više od onoga što je napravljeno“ rekla je dr. Vican.

Ukazala je na podjelu koja se javlja među priпадnicima pojedinih znanosti. „Jedan društvenjak misli da je humanist manji, netko iz prirodnog područja da su humanisti i društvenjaci manji, fizičari kažu ‘Ništa ste vi u odnosu na nas’, matematičari kažu ‘Znanje je u našim rukama’. Vodi li ova reforma humanizaciji, čemu bi trebala voditi i da čovjeka gleda kroz sva ta područja? U sustavnom obrazovanju, jezično-komunikacijsko područje čovjek ne može ostaviti sa strane i ne može pretvoriti čovjeka u oči i uši. Jer čovjek nije samo oko i uho, a po formuli koju mi imamo, čovjek jest oko i uho“ rekla je dr. Vican.

Pokazala je primjer ‘koncerta’ automatiziranog stroja čije kuglice stvaraju glazbu, jer se traži da STEM područje dominira u sustavu, pa upitala: „Je li to kreativno, lijepo, emocionalno? Koja zanimanja se dobivaju, a koja gube? U prevladavanju STEM-a, vidimo li na tom primjeru dirigenta, skladatelja, prodavača karata za

IZ ŽIVOTA ZADARSKЕ CRKVE

koncert?“. „U smislu humanizacije, pedagoško pitanje je koliko se mi s tim područjem kockamo, kockamo li se budućnošću djece i mlađih, dajući prevagu STEM području? Na kojoj crtici prelazimo granicu ovladavanja samima sobom, ako smo samo oči i uši? Gdje počinje manipulacija i koje su njene posljedice? Nova terminologija unosi sumnju je li to manipulacija ili istinski odgoj i obrazovanje? S kojim terminima raspolažemo i jesu li nam značenja termina jednaka? Gdje je ljudska osjetilnost?“ potaknula je na razmišljanje dr. Vican.

Zadarski nadbiskup mons. dr. Želimir Puljić izlagao je o temi „Što kaže psihologija, tko je čovjek? Više značno i kompleksno biće; tajna beskrajna“. Nadbiskup je rekao da je STEM područje čovjeka skloni predstavljati kao motor, mašinu, no čovjek je iznad toga. Predstavio je dva deterministička stava (biheviorizam i psihonalizam) i treći pravac u tumačenju čovjeka, humanističku psihologiju. „Čovjek nije stroj i nije životinja, nije rob nagona. Čovjek je obdarjen razumom, voljom, savješću, stvoren je, ali je i stvaratelj. Upućen je na druge. Posebno je živo biće jer samo čovjek može shvaćati, prosuđivati i zaključivati. Govori i vjeruje, ima savjest i podržava moralno ponašanje“ rekao je mons. Puljić, upozorivši na opasnost jednostranog pristupa kada se čovjeka gleda samo kroz jednu prizmu i svodi ga se samo na jednu dimenziju, po načelu: „Čovjek nije ništa drugo, nego...“.

Naveo je primjere Viktora Frankla i Rudolfa Allersa koji su cijelovitije pristupili proučavanju čovjeka kao trodimenzionalnog bića: ima tjelesnost, psihološki i duhovni dio. „U proučavanju čovjeka važno je biti ponizan i skroman, reći ‘Ne razumijem’ i truditi se da što više razumiješ. Psihologija je zadnjih desetljeća otkrila dimenziju tajnovitosti čovjeka, nedostupnosti spoznaje o njemu i potrebu da ga se pokuša shvatiti i razumjeti s više strana. Čovjek je tajna beskrajna“ poručio je mons. Puljić, citirajući Alexis Carrela: „Naše neznanje o čovjeku seže duboko. Najveći dio pitanja istraživača čovjekove biti ostao je bez odgovora. Čitava područja našeg unutarnjeg života još uvijek su nepoznata. Znamo da smo tvorevina iz tki-

va, organa i svijesti. A odnos između svijesti i moždanih stanica još uvijek je za nas tajna“.

Mons. dr. Pero Sudar, pomoćni vrhbosanski biskup, izlagao je o temi „Odgoj za suživot kao vrednotu, neposredni oblik navještaja“. „Evangelizacija je od svojih početaka neraskidivo povezana s odgojem i obrazovanjem. Sve religije poznavale su neku vrstu odgoja i obrazovanja ili škola. Tako je i kršćanstvo razvilo vlastito školstvo, na čijim je temeljima izgrađeno europsko“ rekao je dr. Sudar, istaknuvši da čovjek, da bi dosegao puninu, treba pružiti pogled iznad empirijske stvarnosti. Biskup je rekao da je „različitost konstanta ljudske naravi i trebalo bi je prihvatići, ne samo kao nužnu datost koju se trpi, nego i kao vrijednost i priliku za međusobno obogaćenje“. Istaknuo je da je suživot uvjet mira, stoga je vjernička obveza nastojati graditi mir među ljudima na sve načine, pa i kroz školu kao službeni i najučinkovitiji oblik odgoja za vrednote.

„Svijet će teško do mira bez uvjerenja o jednakosti i jednakom dostojarstvu svakog čovjeka, rase i naroda, bez poštivanja i prihvatanja razlika. Još će teže religije do svoje vjerodostojnosti bez iskrenog i dosljednog promicanja općeljudskog bratstva. Ako je Bog stvorio ljude različite, a u biti jednake, temeljna je zadaća religija pomagati ljudima da se prihvate kao djeca Božja, sestre i braća. Poštivanje i prihvatanje čovjeka je prva i temeljna potvrda autentičnosti vjere u Boga“ rekao je mons. Sudar, istaknuvši da „nijedan oblik služenja ljudima i općem dobru ne može zanemariti mirovstvo. „Suživot i mir u današnjem svijetu tako su međuvisni da su, u određenom smislu, po-

stali sinonimi. U današnjoj izmiješanosti svijeta, mir je ugrožen i samom nespremnošću na suživot u različitosti. Zato sav govor o obvezi kršćana da djeluju u korist mira, vrijedi i obvezuje u istoj mjeri i djelovanje u korist zdravog razumijevanja i suživota među ljudima i narodima“ poručio je dr. Sudar, istaknuvši da je prva Poruka za svjetski dan mira naslovljena „Do mira se stiže odgojem za mir“. Pape i preko tih poruka poručuju da su odgoj i obrazovanje prilika za promicanje Isusove slike čovjeka, a time i samog Isusa.

U doprinosu ljudima BiH, biskup Sudar je rekao da je Katolička Crkva već tijekom rata otvorila prve katoličke škole koje kao svih 256 000 katoličkih škola u svijetu koje pohađa 67 milijuna učenika, primaju i nekatoličku djecu. Svjesna važnosti suživota kao jednog od temeljnih uvjeta mira i opstanka Crkve, Crkva u BiH svoje je škole službeno nazvala višenacionalnim i viševjerskim. Te škole, pristupom i sadržajem svog programa, promiču različitosti kao normalnost života. „Za Crkvu i druge vjerske zajednice najveći izazov bio je poštivati, shvaćati kao bogatstvo različitost u vjerovanju. Naše opredjeljenje poštivati slobodu izbora vjerouačne pouke, čak i za katoličku djecu, i osigurati mogućnost pravoslavnog, evangeličkog i islamskog vjerouauka nije prošao bez teškoća i sablazni za ‘revnitelje’ i nerazumijevanja od ljudi s najviših struktura Crkve. Odgovarali smo da ne možemo odgajati za mir i suživot ako ne bismo prihvaćali one koje želimo odgajati, ako ne bismo prihvaćali i poštivali sve označe njegovog identiteta“ rekao je dr. Sudar, istaknuvši da se vjera i istina o transcedenciji ne mogu nametnuti, ali se mogu svjedočiti i posredovati. U predmetu Povijest religija poučava se pozitivni doprinos religija rastu ljudskog duha i što vjeruju pripadnici različitih religija.

Zaključno je biskup Sudar podsjetio da je 2017. g. Pedagoško vijeće Sustava škola za Europu dodijelilo nagradu ‘Petar Barbarić’ učeniku 4. raz. Gimnazije u Tuzli, kao učeniku godine. U svom zahvalnom govoru, taj učenik iz muslimanske obitelji koja prakticira islam, rekao je: „Prije četiri godine bio sam u opasnosti napra-

viti veliku pogrešku koju mnogi mladi ovoga grada prave, tj. ne upisati se u ovu školu. Tijekom ove četiri godine bio sam izložen mnogim radikalnim idejama, ali je pobijedila ona prema kojoj u svakom čovjeku postoji nešto što zavrjeđuje pozornost i poštovanje. Stoga, prije nego sudimo o nekome, valja se staviti u njegove uvjete. Tijekom zadnje četiri godine, koje su bile najljepše u mom životu, profesori su mi svojim primjerom, više nego riječima, prenijeli vrijednosti koje su postale dio mene. I zato neću zaboraviti i neću izdati svojih kori-jena koji su u ovoj školi“. Roditelji toga muslimanskog učenika rekli su da su u stavu prema svijetu rasli zajedno sa svojim sinom.

O temi „Katolički identitet u odgojno – obrazovnom procesu“ govorio je prof. dr. Željko Tanjić, rektor Hrvatskog katoličkog sveučilišta u Zagrebu, a izlaganje „Vjerouauk u odgojno – obrazovnom sustavu RH: prilika i izazov“ održala je lic. theol. Sabina Marunčić, viša savjetcnica za vjerouauk u Agenciji za odgoj i obrazovanje.

Prof. dr. Carmelo Dotolo, dekan Fakulteta misiologije Papinskog sveučilišta Urbaniana, izlagaо je o temi „Kršćanstvo i novi humanizam. Odgojni prijedlog“. Rekao je da je obrazovanje, zato što je povezano sa životom, zahtjevan rad na sebi koji blijedi ako nema ideja, načela i vrijednosti. „Da bi bilo istinsko, mora nas transformirati, poboljšati kroz resurse znanja. Obrazovanje nikad nije izvor spokoja, jer donosi transformaciju, obraćenje. Zadaća obrazovanja je povezivati znanje i život“ rekao je dr. Dotolo, dodavši da obrazovanje „umanjuje pogreške, pomaže razumijevanju, suočavanju s neizvjesnošću, poznavanju ljudskih uvjeta, poznavanju globaliziranog svijeta, crpi na moralnim izvorima solidarnosti i odgovornosti, pomaže orijentirati se u civilizaciji, obraniti se i zaštititi“.

Dr. Dotolo govorio je i o koncepciji čovjeka temeljenoj na korisnosti i u odnosu sredstvo-cilj. „Osnovna antropološka ideja koju biblijska naracija sugerira je cjelovita ljudska ekologija koja poziva kršćanstvo na stvaralačku odgovornost, da preuzme odgovornost antropološkog i kulturnog zaokreta. Dakle, obrazovnu spremnost

IZ ŽIVOTA ZADARSKЕ CRKVE

koja će dati djelotvoran izgled traženju drugačije kulturne, društvene, etičke i vjerske slike” rekao je dr. Dotolo, istaknuvši i značaj otkrića života kao dara, rast u interkulturalnom dijalogu i držati otvorenim pitanje Boga.

„Prijetlog za novi humanizam je veliki obrazovni izazov kršćanstva. Rast svakoga događa se u susretu s drugima, okolišom, Bogom, u stalnom dijalogu, sposobnosti gostoprимstva, u prepoznavanju drugih, u odgovornosti za svijet i prirodu. Na taj način, novi humanizam može doprinijeti drugačjoj kulturi u kojoj se suživot izgrađuje na odgovornosti za dostojanstvo ljudskog bića, u kojoj se pravo na život susreće s dužnošću darivati život” rekao je dr. Dotolo, podsjetivši na misao iz papine enciklike Evangelii gaudium: „Istinska vjera nikad nije lagodna i individualistička i uvijek podrazumijeva duboku želju za promjenom svijeta, prenošenjem vrednota, da iza sebe ostavimo donekle bolji svijet nego što smo ga našli.”

ZADAR: Libanonska redovnica Marana Saad: „Glazba kao bezgranično sredstvo za autentično zajedništvo među religijama“

Prof. dr. Marana Saad, redovnica libanonskog Maronitskog reda iz Beirut-Kaslika, istaknuta libanonska autorica sakralne glazbe, sudjelovala je na Međunarodnom znanstvenom simpoziju „Odgoj i obrazovanje kao novi locus theologicus evangelizacije“ u sjemeništu Zmajević u Zadru gdje je u petak 10. svibnja izlagala o temi „Glazba kao bezgranično sredstvo za autentično zajedništvo među religijama“.

Govoreći o religijskom i društvenom iskustvu zborske glazbe u Libanonu, gostovanje s. Marane bilo je prigoda saznati kako sakralna i duhovna glazba povezuje pripadnike različitih religija u teškoj situaciji na Bliskom istoku. „U osjećaju zajedništva među religijama imamo različita iskustva, ali glazba je najbolje sredstvo jer se sastoji od ispovijedanja vjere pjevane Bogu. U religijama je instrumentalna i vokalna glazba poslužila u duhovnom izražavanju i učenju. Svojom ljepotom, emocionalnom snagom, verbalnom i nadljudskom, glazba je dotakla srca, osjetila, intelekt i duh čovjeka. Stoga sam

je uzela kao sredstvo za doživljaj mističnog iskustva zajedništva među ljudima različitih religija na Bliskom istoku, osobito u Libanonu“ rekla je s. Marana.

Libanon karakterizira konfesionalni pluralizam uvjetovan njegovom poviješću i zemljopisnim položajem. Država službeno priznaje osamnaest vjerskih zajednica, „a strah među njima proizlazi iz neznanja“. „Zbog terorizma i loših vijesti koje prenose mediji i politička korupcija, stanje na Bliskom istoku i u svijetu postalo je delikatnije, stvara nezdravu atmosferu i barijere među osobama različitih religija. Zato nailazimo na negativan i ponekad agresivan pristup. Da bi se stvorio idealan način suživota među religijama, nije dovoljna određena tolerancija, uzajamno poštivanje, određeni protokol koji treba slijediti, nego se moramo zanimati za drugoga, upoznati ga, zajedno razmijeniti iskustva“ potaknula je s. Marana.

S. Marana kompetentno govori o vjerskom iskustvu glazbe i zborova zbog svoje teološke, profesionalne formacije, niza angažmana i inicijativa. Osnivač je libanonskog glazbenog instituta i zbara mladih i djece ‘Filocalia’ što znači ljubav prema ljepoti. Održavali su koncerte i glazbene festivalne s glazbenicima različitih religija i to ih je iskustvo puno naučilo. „Imala sam i kontakte s mješovitim zborovima muslimanskog podrijetla, kao što je zbor Fayha iz Tripolija, čiji je maestro armenac, 75% članova su suniti, 10% alawiti, 5% maroniti, 5% pravoslavni i 5% armeni. Kao musliman, kaže Mohamad sunit, ‘Kad pjevam kršćanske himne, osjećam da molim naše islamske pjesme. Po-

nosan sam što, kroz glazbu i pjesmu, donosim radost religiji kojoj ne pripadam i tako dajem sliku moje religije kao one koja prihvata druge“ prenijela je s. Marana iskustvo iz ankete koju je provela o utjecaju glazbe na pjevače u religijski mješovitom zboru.

„Glazba je prilika za nereligijsnu osobu da otkrije nauk religije i shvati njena uvjerenja. Pjevanje postaje sredstvo dijeljenja i cijenjenja duhovnog života i pridonosi širenju mira i ljubavi, vrijednosti i preobrazbe pojedinaca u ne-fanatike. Jedan pripadnik alavita kaže da ga je pjevanje u zboru preobrazilo iz radečne osobe, ukorijenjene u njegovoj vjerskoj tradiciji, u osobu koja dijeli svoje duhovno bogatstvo s drugima. Pravoslavni Armenac ističe da je pjevanje instrument bratstva, ljubavi i mira, koji stvara atmosferu suživota između religija. Zborska glazba stvara dijalog kroz različita iskustva članova, kroz njihovo iskustvo tijekom mise, koncerta, večere ili putovanja. Atmosfera prijateljstva i poštivanja pomaže nam da slušamo jedni druge bez napora, straha i ograničenja“ rekla je s. Marana, istaknuvši činjenice spontanosti i transparentnosti. „Glazba je instrument ujedinjenja između religija koji odražava prekrasan duh svake osobe. Možemo je definirati kao dijalog života, gdje ljudi nastoje živjeti u duhu otvorenosti i dobrousjedstva, dijeleći svoje radosti i poteškoće, probleme i brige. Nakon rata u Iraku, Siriji i Palestini, Libanon je postao dom mnogim migrantima koji dolaze iz različitih kultura i religija. Za neke, ta situacija može biti opasna ili prijetnja, a za druge, uključujući kršćane i osobito umjetnike, ta situacija je bila prilika da se društvo promjeni na bolje. U vrijeme kada se podižu zidovi među narodima, zadaća glazbe je spasiti duše zvukom i riječju. To je naša zadaća u novoj evangelizaciji, to je ‘ljubav prema ljepoti’“ istaknula je s. Marana, upitavši: Nije li Kristovo poslanje spasiti svaku osobu i cijelovitu osobu?

Podsjetivši na misao sv. Bazilija: „Glazba oslobođa od mržnje, spašava od zla i slijedi istinu“, s. Marana je rekla da je pjevanje nositelj mira, instrument prijateljstva i sredstvo pomirenja

među neprijateljima. U glazbi čovjek se više vraća čovjeku, bogat je vrijednostima i emocijama te siromašniji predrasudama. „Glazba je univerzalni fenomen, bitan za naš život i uključuje puno elemenata: glazbeni (zvuk, pjevanje, ritam, simfonija) i ljudski (duhovnost, psihologija, društvo). Igra značajnu ulogu u svim disciplinama, među kojima je i duhovna dimenzija u religijama“ rekla je s. Marana, potaknuvši da smo pozvani u hladnom stanju u društvu govoriti o glazbi kao o instrumentu zajedništva. „Potrebno nam je sredstvo koje omogućuje da uđemo u dijalog i zajedništvo s drugim religijama, posebno s onima Bliskog istoka, gdje se suočavamo s mnogim sukobima i izazovima, posebno u pluralističkom Libanoru gdje sam dobila teorijsko znanje i praktično iskustvo ljudi različitih religija. „Uronjeni smo u heterogeni svijet dezorientiran preobrazbama, obilježen različitosti religija, etike, kultura. Prenošenje kršćanske ili muslimanske vjere nije jednostavno jer je društvena okolina postala indiferentna. Stoga se rađa potreba pronalaženja društvenih sredstava koja su osjetljivija i prikladnija novim generacijama kako bi mlade, preko Duha Svetoga, približili vjeri. Smatram da kroz odgoj nema boljeg instrumenta za novu evangelizaciju od glazbe“ poručila je s. Marana.

Glazba je instrument bliskosti i zajedništva, kao umjetnički jezik izražava ljudske emocije, izraz je ljubavi, mira i vjere. Glazba je vezana s gestama, pokretima i ponašanjem osobe, može biti umjetnička, transcendentna i duhovna. „U religijama je glazba uvijek imala psihološku i duhovnu ulogu uzdizanja ljudskog duha prema Bogu. U Bibliji vidimo kako su u Izraelu ljudi pjevali, svirali i plesali kako bi proslavili Boga, kroz zvukove i ritmove su izražavali svoju vjeru i osjećali da su povezani s Božjom Riječju. Vjernici u Starom i Novom zavjetu pjevali su psalme, pjesme i himne kako bi se obratili Bogu, slijedili njegovu Riječ i hvatali Boga riječju i glazbom“ rekla je s. Marana. U islamu pak ženski glas smatraju zavodljivim pa ne prihvataju pjevanje Kurana, u budizmu i hinduizmu pjevanje predstavlja čin meditacije. „U svim religijama pjevanje se smatra glazbenim činom, jer koristi primarni instrument

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

koji nam je Bog dao, glas. Glazba i pjevanje povezani su s božanskim i nadahnjuju religijske teme da svjedoče Božju ljubav i vlastitu vjeru. Sav taj glazbeni jezik ne može biti ograničen, osobito kada je riječ o umjetnosti i glazbi koja liječi duše, usmjerava prema dobru i ljepoti, priблиžava ljude meditaciji, savršenstvu, molitvi i transcendenciji“ rekla je s. Marana, istaknuvši da je glazba most između kultura i religija. „Od glazbe nema djelotvornijeg i jednostavnijeg sredstva za stvaranje zdrave društvene i duhovne atmosfere koja vodi prema autentičnom zajedništvu među religijama, poznavanju njihovih zakona i učenju rješavanja njihovih problema, izazova i sukoba. Vodi nadilaženju nasilja i vjerske nepismenosti. Zna kako voditi ljude prema pozitivnim odnosima i ostvarenju projekata za opće dobro. Glazbeni fenomen je povezan s univerzalnom harmonijom, simbol je odnosa između unutarnjeg sklada pojedinca i vanjske harmonije, povezan je s društvenim stanjem, osobito s religijskim, socijalnim i psihološkim referencama“ poručila je s. Marana.

S. Marana studirala je zborno dirigiranje na Institutu za sakralnu glazbu u Rimu. Doktorirala je monašku teologiju sa Sveučilišta sv. Anselma u Rimu i sakralnu glazbu na sveučilištu Sveti Duh u Kasliku u Libanonu. Institut za glazbu sv. Rafke gdje predaje i vodi zbor djece i mladih sv. Rafke osnovala je 2010. g. Poštovana je i poznata po dinamičnom stilu vođenja i uvjerljivom glazbenom integritetu. Pod vodstvom s. Marane, zbor sv. Rafke ima ugled jednog od vodećih zborova u Libanonu. Režirala je nekoliko liturgijskih i glazbenih proslava: mise i koncerte proslavljenje u predsjedničkoj palaći u Baabdi, u Maronitskoj katoličkoj patrijaršiji u Bkerkeu, u raznim crkvama i kazalištima diljem Libanona. S. Marana i zbor sudjelovali su na raznim festivalima u svijetu u suradnji s istaknutim umjetnicima. U Libanonu je 2014. g. organizirala festival ‘Prijateljstvo između zborova’ u kojem su sudjelovali vodeći zborovi u Libanonu. Profesorica je teologije na sveučilištu Svetog Duha u Kasliku i član Maronitskog patrijarhalnog odbora za liturgiju (glazbeni odbor). Sudjelovala je na raznim konferencijama i radionicama. Autorica je teoloških i glazbenih tekstova, skladala je, uredila i aranžirala nekoliko vjerskih napjeva i albuma: Savez ljubavi

i molitve, Misa prema obredu siremronitske antiohijske crkve, Miladyat: Božićni napjevi, Fawh Al Qadassa, Majka, Ogledalo neba i CD Rafqa Musical Theatre.

ZADAR: Prof. dr. Željko Tanjić – „Katolički identitet u odgojno – obrazovnom procesu“

O temi „Katolički identitet u odgojno – obrazovnom procesu“ u svom izlaganju na Međunarodnom simpoziju ‘Odgoj i obrazovanje kao novi locus theologicus evangelizacije“ govorio je prof. dr. Željko Tanjić, rektor Hrvatskog katoličkog sveučilišta, u zadarskom sjemeništu ‘Zmajević‘ u četvrtak 9. svibnja.

U mnoštvu identiteta koji oblikuju školu, gdje je jedan od procesa odgojno – obrazovna dimenzija, osobito je nastavnicima vjeroučnika u školi izazov kako objasniti što je posebnost katoličkog identiteta, rekao je rektor Tanjić. Stoga je pojasnio pojам identiteta općenito, zatim i katoličkog identiteta u svjetlu katoličke duhovne i intelektualne tradicije koja čovjeka sagledava cjelovito, kao integralno biće. „Čovjek Bogu odgovara kroz troplet vjere, društvenosti i rada. Sve to troje predmetom je čovjekovog znanja: znanja vjere, znanja društva i znanja rada koja se prožimaju, daju formu i konzistentnost čovjekovom životu“ rekao je dr. Tanjić.

„Pojam identiteta danas je gledan s dozom sumnje. Ako se kaže identitet, niste politički korektni. Zato što se identitet smatra dimenzijom koja vodi zatvaranju osoba, ustanova, nacija, država, pojedinaca i povlačenju granica prema onima koji su smatrani drugima, drugačnjima, strancima“ rekao je dr. Tanjić, dodavši da u najopćenitijem smislu, identitet podrazumijeva „koherentno strukturiranu cjelokupnost nazora, shvaćanja i vrednovanja koji nisu uvijek ni nužno izričito formulirani, a konstituiraju duhovni profil osobe kojemu se priznaje dubina, neizrecivost, složenost i vrijednosna orientacija u djelovanju“. „To je duhovni profil koji čovjek u sebi nosi. Tako shvaćen identitet komunikativna je struktura osobe koja se očituje u njenom odnosu prema sebi, prema drugima, društvu i prema cjelini

stvarnosti. Kod identiteta je riječ o kreativnoj napetosti između usmjerenosti na sebe i prema drugome i različitome“ rekao je dr. Tanjić. Identitet je pretpostavka za stvaralački odnos i ophođenje s drugima, izazov da čovjek iskorači preko sebe prema drugome i pritom se u nekoj mjeri mijenja. „Identitet uključuje da osobe razumiju smisao svojih međusobnih razlika i nastoje ih shvatiti kao moguće uzajamno obogaćenje i obogaćenje zajednice, a ne u prvom redu kao opasnost kojoj se valja suprotstaviti“ naglasio je dr. Tanjić.

Identitet katoličkog odgojno – obrazovnog procesa ostvaruje se u svijetu šire školske i akademске zajednice, svijetu crkvene zajednice i svijetu hrvatskog društva. Nije uvijek od prve jasno je li pogled na oblikovatelje katoličkog identiteta dobrohotni, kritički ili nedobronamerni, rekao je predavač, upozorivši: „Razboritost od nas zahtjeva da o tome vodimo računa“. „Naša prisutnost i djelovanje u društvu, u crkvenoj i akademskoj javnosti, momenti su koji bitno doprinose stvarnom prezentiranju i opažanju katoličkog stava u javnosti. Važnost toga ne smije se podcijeniti, jer se odatle iz društva javljaju i oni koji će sutra slati svoju djecu u katoličke odgojno – obrazovne ustanove“ rekao je dr. Tanjić. „Hrvatsko društvo je slojevito, svjetonazorski nehomogeno, podložno medijskim manipulacijama i polarizirano shemama koje imaju korijene u komunističkom razdoblju. Stoga pogled na sve što ima označ katoličkoga ide od dobrohotnoga do onoga koji ga smatra produženom rukom Vatikana koji je shvaćen kao neki centar moći. To nam je uvijek izazov s kojim se moramo nositi“ poručio je dr. Tanjić.

Svijet crkvene zajednice, po naravi, trebao bi biti zainteresiran za sve što se događa u odgojno – obrazovnom procesu jer je on vrlo važan, ne samo za društvo, pojedince, nego je važan za Crkvu i crkveno djelovanje, rekao je rektor. „Crkva treba biti zainteresirana za sve buduće studente, učenike, za one koji će otići na tržište rada i jednog dana će biti dionici u društvu, kulturi, gospodarstvu, politici, umjetnosti, akademskom svijetu. Svima nam treba biti interes da tamo budu prisutni uvjereni vjernici

koji svoje povjerenje žive i vjeruju, ne skrivači ga u privatnost. U odgojno-obrazovnom procesu pomažemo i vjernicima koji iz njega izlaze u svijet rada i kulture, da umiju afirmirati svoje vjersko uvjerenje u prilog kršćanskom poimanju čovjeka u društvu“ rekao je dr. Tanjić, izražavajući nadu da će crkvene zajednice „umjeti iskoristiti potencijal ljudi koji su tako odgojeni i obrazovani i u svrhu svoje vlastite izgradnje“. „Tu možda imamo problem. Često u Crkvi govorimo kako nam treba obrazovanih, dobro odgojenih vjernika laika koje bismo rado poslali u društvo, ali ne bismo baš rado da oni mijenjaju Crkvu. Nemoguće je jedno bez drugoga. Ne može ići da nekome šalje nekoga koga je odgojila i obrazovala, a da istovremeno ne dopusti da to iznutra nju mijenja. Nije floskula da smo u tom kontekstu svi zajedno Crkva. Crkva je pozvana pomoći svima da razviju sve svoje sposobnosti, da ih pokažu u Crkvi ili društvu“ poručio je dr. Tanjić.

Glede akademskog svijeta, „važno je biti u njemu prisutan institucionalno i kroz suradnju u različitim projektima i područjima. Nije na mjestu povlačenje i zatvaranje u neku samoza-dovoljnu odijeljenost legitimiranu katoličkim vjerskim uvjerenjem, jer za to nema razloga. Vlastiti identitet izgrađuje se i učvršćuje u plodnoj razmjeni ne samo i prvenstveno s istomišljenicima, nego i s onima koji se od nas razlikuju, pri čemu su lucidnost i razboritost bitne karakteristike vlastitog držanja“ rekao je dr. Tanjić, istaknuvši da šira društvena i crkvena javnost nisu monolitne. I crkvena stvarnost je „mjesto različitih tendencija, orientacija i skupina, koje se prema tome oblikuju spontano ili smišljeno i također imaju svoje partikularne interese. O tome treba voditi računa. To vrijedi i za akademski svijet. I on je slojevit s obzirom na svjetonazor, pa je za očekivati da se odatle prema katoličkom identitetu upiru pogledi koji često u njemu vide konkurenčiju ili nešto što žele otkloniti“ primjećuje dr. Tanjić.

Razlažući što znači i kako bi trebalo razumjeti katolički identitet, dr. Tanjić je rekao da nam se „ponekad čini da je katoličko višak vrijednosti, dodana vrijednost, nekad i više opterećenja u ionako zagušenom odgojno – obrazov-

nom procesu. To može izgledati drugačije ako krenemo od katoličke intelektualne tradicije u kojoj стоји katoličko obrazovanje, pa odatle razumjeti smisao katolištva u identitetu dje-lovanja. I iz toga se želi shvatiti naša akadem-ska, nacionalna i kulturna dimenzija“ rekao je dr. Tanjić. Treba razlikovati katoličku doktri-nalnu i katoličku intelektualnu tradiciju. „In-telektualna tradicija je širi pojam i obuhvaća doktrinalnu tradiciju. Intelektualna nastaje i raste skupa s tom, ali zahvaća u sva područja ljudskog individualnog i društvenog života. Ona stvara kulturu i izraz je kulture. Moglo bi se reći da je istovjetna s kulturnom tradicijom koju je kršćanstvo oblikovalo tijekom povijesti do danas. Ona svoj trajni izraz ima u djelima kulture i društvenim ustanovama koje je tijekom povijesti stvorila. U kontekstu katoličke intelektualne tradicije nastala su i srednjovje-kovna sveučilišta. Suvremena sveučilišta nji-hov su nastavak u različitim organizacijskim formama“ rekao je dr. Tanjić.

U razmatranju katoličkog identiteta važno je odgoj i obrazovanje vezati uz studij, znanje. Dr. Tanjić smatra da se ponekad u katoličkim školama ističe kako je jako važna odgojno – obrazovna dimenzija, „ali zapostavljamo in-telektualnu“. „Mislimo da je odgoj i obrazova-nje prvotna dimenzija, pa kažemo ‘Mi nismo elitna škola’. Ne trebamo biti elitistička škola. Ali moramo težiti da učenici katoličkih ško-la budu jednako dobri da mogu konkurirati u najboljim gimnazijama, najboljim školama, na natjecanjima. Ne biti najbolji samo iz vjerona-uka. Nego najbolji iz kemije, biologije, fizike,

matematike. To nam mora biti cilj. To pripada katoličkoj intelektualnoj tradiciji – da su to vi-soko kvalitetno obrazovani ljudi. Ne smijemo se zadovoljiti u tom dijelu s nečim što je sred-njie i mlako“ potaknuo je dr. Tanjić.

Rektor HKS-a govorio je i o zauzetom bav-ljenju izabranim predmetom, animiranom ljubavlju prema njemu i znanju o njemu. U katoličkoj odgojno-obrazovnoj tradiciji treba promicati izabranu ljubav koja se zauzeto nje-guje. „Zato katoličko ne znači samo konfesi-onalno, partikularno, na doktrinalnoj razini, nego sveobuhvatno, sveopće, univerzalno. To je važno imati na umu kad govorimo o katolič-kom identitetu odgojno – obrazovnog procesa“ naglasio je dr. Tanjić, istaknuvši da je čovjek u središtu katoličkog identiteta u odgojno – obrazovnom procesu. „U središtu katoličke in-telektualne i duhovne tradicije stoji čovjek kao biće osobnog dostojanstva u odnosu prema Bogu i sebi sličnima, u prirodi, kroz povijest, unatoč nepoštivanju toga načela kroz povijest. Kao biće dostojanstva, čovjek nadilazi katego-riju uporabljivosti, jer čovjek je taj koji vred-njuje, stvara vrijednosti, otkriva ih i usvaja, po njima vrednuje, ocjenjuje i sudi. Osoba dosto-janstva znači da se čovjeka ne smije svesti na razinu korisnog i uporabljivog, nego ga uvijek valja uzimati prvotno kao svrhu samome sebi. Nije svodiv na svoju društvenu, ekonomsku ili bilo koju drugu ulogu. To što je izrečeno se-kularnim rječnikom, u kršćanskoj duhovnoj i in-telektualnoj tradiciji izriče se sintagmom o čovjeku kao slici i prilici Božjoj. Čovjeka gledati u njegovoj upućenosti na zajedništvo, odnos, u srodnosti sa zbiljom u cjelini“ rekao je dr. Želj-ko Tanjić, rektor HKS-a.

**ZADAR: Viša savjetnica za vjeronauk,
Sabina Marunčić: „Vjeronauk u odgojno –
obrazovnom sustavu RH: prilika i izazov“**

O uvijek aktualnoj temi „Vjeronauk u odgojno – obrazovnom sustavu RH: prilika i izazov“, čiju utemeljenost uvijek iznova neki propituju, u svom izlaganju na Međunarodnom simpo-ziju „Odgoj i obrazovanje kao novi locus the-ologicus evangelizacije“ govorila je lic. theol. Sabina Marunčić, viša savjetnica za vjeronauk u Agenciji za odgoj i obrazovanje u zadarskom

sjemeništu ‘Zmajević’ u četvrtak 9. svibnja.

U svjetlu suvremenih zahtjeva i izazova za vjeronauk, Marunčić je rekla da je vjeronauk prilika „zato što preko vjeronauka Crkva ima priliku doći do svakog mladog čovjeka i svakog djeteta na sustavan i organizirani način. I na taj način izvršava svoje temeljno evangelizacijsko poslanje. Vjeronauk je i izazov zato što vjeronauk treba biti u stanju odgovoriti na pitanja koja danas postavljaju djeca i mladi. A ne dati odgovore na pitanja koja nitko ne postavlja. Odgovoriti na pitanja učenika znači biti u trajnom procesu promišljanja, analiziranja, usavršavanja, kako bi poboljšavali katehetsku praksu i bili sposobni odgovoriti na izazove“ potaknula je Marunčić.

„S jedne strane, vjeronauk je dio ukupnog evangelizacijskog poslanja Crkve i može se razumjeti u kontekstu pojmove evangelizacije i kateheze. S druge strane, dio je javne škole i u tom smislu mora odgovarati na sve izazove koje pred njega stavlja suvremena škola. Kateheza kao sustavna vjeronaučna poduka za djecu i mlade izvodi se na različite načine. U našem kontekstu, izvodi se kao vjeronauk u školi i župna kateheza“ rekla je Marunčić, podsjetivši da je vjeronauk bio izbačen iz škole od 1952. do 1991. g. „Kateheza se odvija u kontinuitetu u župnim zajednicama. Vjeronauk doprinosi cjelovitom odgoju učenika na način da unosi duhovnu i religioznu dimenziju u odgojno – obrazovni proces. Tu dimenziju ne može unijeti nijedan drugi predmet“ istaknula je Marunčić.

Vjeronauk je u hrvatskom odgojno – obrazovnom sustavu konfesionalan. „U javnom diskursu često čujemo primjedbu da je konfesionalnost u opreci s laičnošću škole i da bi bila daleko bolja religijska kultura. Međutim, religija ne postoji kao zaseban fenomen. Ona se zapravo očituje u zajednici. U tom smislu, konfesionalni vjeronauk je najvjerodstojniji oblik vjerskog odgoja. Vjeronauk je izborni predmet, ponuđen svima, ali nije obvezan za sve, nego za one koji ga izaberu. Ta izbornost temelji se i na pravu roditelja da biraju odgoj i obrazovanje za svoju djecu u skladu sa svojim vjerskim

i filozofskim uvjerenjima. To ima uporište u Ustavu RH i u međunarodnim konvencijama kojih je Hrvatska potpisnica“ poručila je predavačica.

Naglasila je da je vjeronauk eminentno odgojni nastavni predmet. „Iako se često ističe obrazovna dimenzija, one se ne mogu razdvajati, upućene su jedna na drugu. Ali, na prvom mjestu je odgojna dimenzija“ rekla je Marunčić i navela njegove sljedeće osobitosti: „Vjeronauk je dijaloški, ekumenski i međureligijski otvoren. Polazi od činjenice da različitosti ne treba negirati, nego odgojno promicati. Vjeronauk je predmet koji promiče dijalog između vjere i kulture. Dakle, vjera je interdisciplinarna. Ona ne postoji kao neko zasebno područje u životu čovjeka nego prožima cijelokupni ljudski život, rad i djelovanje. Vjeronauk doprinosi i mnogim ciljevima koje postavlja suvremena škola i koji su formulirani kroz međupredmetne teme u najnovijem kurikulumu. To su odgoj i obrazovanje, osobnosti zajedničkog života, očuvanje identiteta i kulture hrvatskog naroda, ekumenski i međureligijski dijalog, dijalog Crkve i društva“.

Govoreći o poteškoćama i izazovima vjeronaучne nastave, Marunčić je rekla da je „osobito teško naviještati Radosnu vijest u društvu koje sustavno izruguje kršćanske vrijednosti, u društvu koje vjeru stavlja u područje iracionalnoga. I stalno producira nekakve sukobe vjere i znanosti kojih u realnosti nema. Vjera i znanost bave se različitim pitanjima i različitim pogledom na istu stvarnost“. Spomenula je izvješće iz predavanja Krunoslava Novaka koji je prigodom 25. godišnjice vjeronauka izradio analizu članaka o vjeronauku u dnevnicima, tjednicima i internetskim portalima, za period od 1. siječnja do 30. rujna 2016. g. U tom razdoblju objavljeno je ukupno 146 članaka, od kojih čak 60,1 % negativno govori o vjeronauku, a samo 12 % govori pozitivno o vjeronauku.

„Da sada napravimo sličnu analizu, možda bismo dobili još gore podatke. Jer to su neprestani napadi. S jedne strane, teško je, a s druge strane, dok nas napadaju, to valjda znači da smo dobri“ rekla je Marunčić. Drugi izazovom

smatra „nametanje unificirane metodologije kroz najnoviju kurikularnu reformu. „Na taj način, isticanjem onoga što je mjerljivo, provjerljivo, ukoliko se samo zadržimo na tome, to ne može biti dobro. Jer vjera nije samo učenje o vjeri. Vjera je i milost, dar. U vjeronauku se ne može sve izmjeriti i ne može se sve vrednovati. Od 2008. g. kad je počela državna matura, vjeronauk je i dio nacionalnih ispita. U katalozima za državnu maturu postoje ishodi koji se mogu mjeriti, provjeravati ispitom, a uz to postoji i niz ishoda koje treba ostvariti, ali koji se ne mogu vrednovati. Oni se odnose na stavove, na odnos prema određenoj stvarnosti“ upozorila je Marunčić. Treća poteškoća je izolacija od župne kateheze. „Taj izazov je povezan s prethodnim. Ukoliko se vjeronauk bude bavio isključivo ciljevima koji su mjerljivi i provjerljivi, onda će ostati neostvareni oni djelatni ciljevi koji potiču djecu i mlade da vjeru žive u župnoj zajednici. Na taj način vjeronauk može postati otok, izoliran. Što se onda dogodi? Može jedno vrijeme živjeti, a nakon toga, kad si odsječen od svijeta, kakva blistava budućnost te čeka“ potaknula je Marunčić na razmatranje.

Govoreći o ciljevima vjeronauka, podsjetila je da su još 1991. g. hrvatski biskupi u svojoj

Poruci o vjerskom odgoju u školi i župnoj zajednici istaknuli da je glavna svrha vjeronauka upoznati vjeru u svim njenim dimenzijama, u učenju, slavljenju i življenju. A glavni cilj župne kateheze je uvođenje u iskustvo vjere. „Dakle, riječ je o jednom vjeronauku, koji se ostvaruje na dva različita mjesta. Naglasci su drugačiji. U školi je to egzistencijalni, antropološki vid, dok je u župnoj zajednici liturgijski, otajstveni vid. Riječ je o jednom vjeronauku koji ima lice i nalijeće. Jedan bez drugoga je neostvaren, krnji“ upozorila je Marunčić.

Opisujući glavna obilježja vjeronauka, predavačica je rekla da svi nastavni planovi od 1991. g. govore o crkveno – teološkom utemeljenju, dakle, vjeronauk kao dio ukupnog evangelizacijskog poslanja Crkve; antropološko – pedagoško znači da vjeronauk u svjetlu kršćanske vjere daje odgovore na temeljna pitanja koja se postavljaju, pitanje smisla života, postojanja; povjesno – kulturno i društveno – kulturno utemeljenje odnosi se na doprinos Katoličke Crkve kulturi i povijesti hrvatskog naroda. „Najnoviji kurikulum za katolički vjeronauk donesen 2019. g., mislim da to nije slučajno, navodi i didaktičko – metodičko obilježje vjeronauka. Ta me rečenica zaista obradovala, jer vjeronauk je doista razvio jednu specifičnost u didaktičkom i metodičkom pogledu. Te specifičnosti ne smijemo se odreći“ potaknula je Marunčić.

Govoreći o pravnim temeljima vjeronauka, Marunčić je podsjetila da je vjeronauk 1991. g. uveden na temelju naputka tadašnjeg ministra obrazovanja. Već sljedeći ministar mogao ga je opozvati bez ikakvih posljedica. „Sklapanjem ugovora 1996. g. između Svetе Stolice i RH i sklapanjem provedbenih ugovora između Vlade RH i HBK 1999. g., vjeronauk je dobio stabilne temelje, pravno uporište. Tek nakon tih provedbenih ugovora donose se pravilnici koji reguliraju rad vjeroučitelja u školi i na taj način izjednačavaju vjeroučitelje u pravima i obvezama s ostalim učiteljima i nastavnicima. Važno je reći da je od 2003. do 2014. g. Vlada RH sklopila i osam ugovora s različitim vjerskim zajednicama. To su Makedonska i Srpska pravoslavna crkva, nekoliko protestantskih

vjerskih zajednica, s islamskom zajednicom, s obje židovske zajednice. Katolička Crkva nema nikakvo ekskluzivno pravo, nema nikakav privilegij u hrvatskom društvu, nego sva prava koja ostvaruje Katolička Crkva, isto tako mogu ostvarivati sve druge vjerske zajednice“ istaknula je Marunčić.

Naglasila je da je 1991. g. „Katolička crkva zaista prepoznala odgoj i obrazovanje kao teološko mjesto i usmjerila je svoje snage na uvođenje katoličkog vjeroučitelja. Bilo je opiranja i osporavanja, ali nakon provedene javne rasprave izabran je konfesionalni model vjeroučitelja. Iz današnje perspektive gledano, možemo reći da je to bio vrlo hrabar i povijesni iskorak, osobito zato što je Crkva u to vrijeme raspolagala sa skromnim snagama. Nije bilo vjeroučitelja, nismo imali planove ni programe, udžbenike ni didaktički materijal. Ali imali smo iskustvo kateheze u župnim zajednicama i na temelju tog iskustva gradio se vjeroučitelji u školi. Tijekom proteklih 25 godina učinjeno je jako puno u području vjeroučitelja. Iako se nama koji smo direktno uključeni u vjeroučitelje neke stvari čine nedostatne, ako se prisjetimo s čime smo krenuli, možemo biti ponosni na dosada učinjeno“ poručila je Sabina Marunčić, viša savjetnica za vjeroučitelje u Agenciji za odgoj i obrazovanje.

ZADAR: Doc. dr. Klara Ćavar i dr. Vikica Vujica: „Crkva i mladi. Analiza Finalnog dokumenta Sinode biskupa o mladima“

Temu „Crkva i mladi. Analiza Finalnog dokumenta Sinode biskupa o mladima“ koje su za sudjelovanje na Međunarodnom znanstvenom simpoziju „Odgoj i obrazovanje kao novi locus theologicus evangelizacije“ priredile doc. dr. Klara Ćavar i dr. Vikica Vujica s Teološko-katehetskog odjela Sveučilišta u Zadru, u zadarskom sjemeništu ‘Zmajević’ u petak 10. svibnja sudionicima simpozija predstavila je dr. Vujica.

„Mladi traže od Crkve da briljira autentičnošću, primjerom, kompetencijom, suodgovornošću i kulturnom snagom, proročki zauzetu u borbi protiv socijalne nepravde. Mladi osobito žele da se u Crkvi usvoji stil dijaloga koji će biti otvoreniji i manje pokroviteljski. Dokument sa simpatijom govori o ‘zdravom nemiru mladih’

koji treba biti prihvачen, poštovan i praćen, počnući povjerenje u njihovu slobodu i odgovornost. Mladi u puno aspekata mogu biti ispred svojih pastira – primjer apostola Ivana i Petra. Mladima nije cilj da budu stavljeni u središte, da budu središnja tema o kojoj se raspravlja, nego im je cilj da pastiri razumiju kako mladi imaju jednaku vrijednost kao i odrasli, da su jednako odgovorni“ poručuju dr. Ćavar i dr. Vujica, tumačeći sliku Ivana i Petra koji zajedno trče k istom cilju. „Mlađi Ivan brže trči, prije stigne. On predstavlja sliku mladih koji brže reagiraju na nove podražaje, hrabriji su otvoriti se novosti. Petar je starac, trom, spor, ali njegova hrabrost očituje se u tome što se ne boji Ivana, nego ga pušta da trči prvi. Upravo stoga Ivan, iako dolazi prvi na cilj, iz poštovanja čeka starca i daje mu prvenstvo. To je slika Crkve kakvu mlađi žele i poštuju“ poručuju autorice izlaganja Ćavar i Vujica u analizi Dokumenta Sinode biskupa o mladima.

U Dokumentu se navodi da su „sinodski oci nezadovoljni župnim pastoralom koji nije uvijek u stanju odgovoriti na potrebe mladih. Ističe se da su župe često posvećenije administraciji te ih se često doživljava kao administrativne urede, a manje kao dom u koji se može svratiti. Župa ima teškoću postati mjesto susreta mladih, dok sadašnja kršćanska inicijacija nije sposobna zadržati mlade i nakon krizme završavaju s formacijom. Stoga treba premisliti postavku kateheze i bazirati se na osobnom praćenju“ interpretirala je Dokument dr. Vujica. „Pratiti mlade je odgovorna i zahtjevna zadaća, koja se odvija na više razina: psihološkoj ili psihoterapijskoj, duhovnoj. Praćenje se može odvijati pojedinačno, u skupinama ili udrugama.

Zanimljivo je da kada se govori o individualnom duhovnom praćenju, ističe se da ono nije ekskluzivno rezervirano zaređenim službenicima i redovnicima, nego se osjeća potreba za ‘duhovnicima’, očevima i majkama s dubokim iskustvom vjere i ljudskosti. Naglašava se i vrijednost osoba posvećenog života, osobito ženskog i laičkog, koji uključuje zrele i mlađe, dobro formirane osobe. Ne podcenjujući niti zanemarujući središnju ulogu svećenika u župnom pastoralu, župe bi se mogle pozabaviti i tom vrstom ne-pokroviteljskog pastoralu koji je izgrađen na osobnoj patnji i potrazi osoba koje su tražile svoj put“ rekla je dr. Vujica.

Dokument upozorava i na problematiku „ne-pripremljenosti svećenika koji ne znaju adekvatno propitivati osjetljivost mlađih, nedovoljnu posvećenost u pripremanju homilija i predstavljanju Riječi Božje, pasivnu ulogu koju su dodijelili mlađima unutar kršćanske zajednice, teškoću Crkve da dadne razlog vlastitim doktrinarnim i etičkim stavova nasuprot suvremenom društvu, što su razlozi koji današnje mlađe drže udaljenima od Crkve“.

„Kada govori o sinodalnosti kao načinu vođenja Crkve, Dokument ističe kako se svi crkveni subjekti moraju aktivno uključiti. Što se tiče mlađih, ističe potrebu postaviti ih na suodgovorna mjesta u mjesnim Crkvama, u biskupskim konferencijama i u sveopćoj Crkvi. Ne isključuje se ni osnivanje institucije u Vatikanu koja bi predstavljala mlađe na međunarodnoj razini“ rekla je dr. Vujica.

Među nedostacima koje susrećemo u Crkvi, Dokument navodi da „mladi smatraju kako ne primaju dovoljno pažnje, osjećaju da vlada određena vrsta autoritarizma ili paternalizma. To se posebno odnosi na pitanje uloge žene u Crkvi. Kod teme ‘Žene u sinodalnoj Crkvi’ o ulozi žena u crkvenoj zajednici, riječi su jasne u korist promjena pastoralne prakse kako bi i žene mogle sudjelovati u crkvenim procesima odlučivanja. Radi se o dužnosti pravde koja svoje nadahnuće crpi u načinu kako se Isus opodio s muškarcima i ženama svog vremena i u važnoj ulozi koje ženske osobe imaju u Bibliji, povijesti spasenja i u životu Crkve“ istaknula je dr. Vujica. Dokument podsjeća da Biblija pred-

stavlja muškarca i ženu kao ravnopravne partnerne pred Bogom, a diskriminacija na temelju spola uvreda je ljudskog dostojanstva.

Biskupska sinoda o mlađima pod nazivom „Mladi, vjera i razlučivanje zvanja“ od 3. do 28. listopada 2018. g. u Rimu je okupila 266 sinodskih otaca i 34 mlađih od 18 do 29 godina sa svih kontinenata. Pravo glasa na sinodi imalo je 268 osoba, a žene koje su sudjelovale na sinodi nisu mogle glasati. U polemičnom stavu sudionika Sinode, svi su paragrafi potvrđeni s 2/3 većinom, uključujući i teme koje se odnose na seksualnost i na ulogu žene u Crkvi, no to su ujedno i teme s najvećim brojem ‘protiv’. Paragraf Finalnog dokumenta broj 39., „Pitanja mlađih“ imao je 195 glasova ‘za’ i 43 ‘protiv’, gdje su mlađi tražili „da se Crkva jasno izrazi o pitanjima seksualnosti jer je često viđena kao prostor osude i kažnjavanja“.

Slika učenika na putu u Emaus prožimala je duh Sinode. Isus prati učenike, sluša ih, postavlja im pitanja, poučava ih i na taj način im otvara oči. Glagol ‘slušati’ najčešće se spominje u Dokumentu, na Sinodi se naglasila autokritika zbog nedostatka slušanja. „Od početka Dokument naglašava kako je mlađima stalo da ih se uzme za ozbiljno, da ih se sluša, da ih se prati kako se ne bi osjećali napuštenima. Službena Crkva kroz taj Dokument zauzela je stav slušanja i praćenja. Opredijelila se da mlađe ne gleda kao primatelje koje treba napuniti određenim uvjerenjima, nego zajedno s njima hoditi. Kao posebnost te Sinode ističe se da se na Sinodi nije govorilo o mlađima, nego su mlađi govorili. Sinoda je mnoge podsjetila da su mlađi važni članovi društva i Crkve koje treba uvažavati i na koje moramo ozbiljno računati“ istaknula je dr. Vujica, poručivši: „Dokument daje do znanja kako mlađi vole i hoće slušati, ali samo one koji imaju što ponuditi. Autoritet ih ne straši da bi ga slijepo slušali. Puno je važnije znati se pobrinuti za njih na njihov način. Mlađi kao subjekti Crkve, mlađi koji tumače, pričaju jedni drugima o iskustvu Crkve. Tako mlađi postaju i jesu apostoli misionari, na što ih Sinoda i poziva. Da bismo bili navjestitelji, ne moramo biti profesionalci, nego moramo biti u službi Crkve, dakle, svi mi koji Crkvu do-

življavamo kao svoju majku i dom u kojem smo dobrodošli“.

Sinodski dokument obrađuje i temu „Odgojna uloga Crkve“ gdje ističe da odgojne crkvene institucije traže način kako prihvatiti sve mlade, neovisno o njihovom religijskom opredjeljenju, kulturnoj pripadnosti, osobnoj, obiteljskoj ili socijalnoj situaciji. „Na taj način Crkva daje temeljni doprinos cjelovitom odgoju mlađih u najrazličitijim dijelovima svijeta. To se ostvaruje kroz školski odgoj na svim razinama i u centrima za profesionalnu formaciju, koledžima i sveučilištima, centrima za mlađe i oratorijima. Kroz odgojnju zadaću i ljudsku promociju Crkva na najbolji način svjedoči navještaj Evanđelja. Kada je inspirirana i usmjerena k međukulturalnom i međureligijskom dijalogu, odgojna uloga Crkve je i od ne-kršćana prihvaćena kao autentičan oblik ljudske promocije“ citira dr. Vujica navode iz Dokumenta, koji dotiče i utjecaj digitalnih sredstava, mogućnosti i opasnosti povezane s njima i predlaže ‘digitalnu evangelizaciju’.

U Dokumentu se navodi da su odgoj i obrazovanje, škole i sveučilišta, mjesto cjelovite formacije. „Njihova uloga proistječe i iz činjenice da velika većina mlađih upravo u odgojno-obrazovnim institucijama provodi najviše vremena. U nekim dijelovima svijeta osnovno obrazovanje stavljen je kao prvi zahtjev koji mlađi upućuju Crkvi. Stoga je važno da kršćanska zajednica pokaže svoju značajnu nazočnost u tim prostorima s dobro pripremljenim kadrom, adekvatnim studentskim kapelanijama i da se odgovarajuće zauzme u kulturnom području. Katoličke odgojne institucije očituju zauzetost Crkve za cjelovitu formaciju mlađih. Radi se o vrlo vrijednom prostoru za susret Evanđelja s kulturom jednog naroda i za razvoj istraživanja. One su pozvane ponuditi model formacije koji će biti sposoban voditi dijalog između vjere i suvremenih pitanja, s različitim antropološkim perspektivama, s izazovima znanosti i tehnike, s promjenama društvenih običaja i sa zauzetošću za pravdu“ ističu Ćavar i Vujica, zaključujući da je i u tom Dokumentu naglasak na Crkvi izlaska. „Potrebno je imati na umu da je puno više mlađih izvan Crkve, čak

i onih koji se smatraju katolicima, te je neophodno biti tamo gdje su mlađi, ići im ususret. Takva vrsta pastoralna potvrđuje da su mlađi najbolji evangelizatori mlađih. Sa sposobnošću pokazati kako imaju ‘ono nešto više’, svjedočiti kršćansku vjeru i zadobiti povjerenje drugih mlađih“ poručuju dr. Klara Ćavar i dr. Vikica Vujica u analizi Finalnog dokumenta Sinode biskupa o mlađima.

Finalni dokument Sinode podijeljen je u 167 paragrafa. Sadrži uvod, predgovor, tri dijela, kao i Instrumentum laboris, od kojih svaki ima po četiri poglavљa i zaključak. Evocirajući Put u Emaus, prvi dio nosi naslov “I pođe s njima“ (Lk 24,15), drugi dio „Otvoriše im se oči“ (Lk 24,31) a treći dio „U isti se čas digoše i vratitiše“ (Lk 24,33).

Pripremni dokument Sinode s upitnikom objavljen je 2016. g. Na temelju tog dokumenta i odgovora koji su došli s terena, izrađen je Radni materijal (Instrumentum laboris) – zahvaljujući svemu tome i 25-dnevnom zasjedanju pripremljen je i izglasani Finalni dokument. Pola godine kasnije izdana je i postsinodalna pobudnica Christus vivit, koja je potpisana 25. ožujka 2019. g., a u prodaji je od 2. travnja 2019. g.

ZADAR: Simpozij ‘Odgoj i obrazovanje kao novi locus theologicus evangelizacije’: IZLAGANJA, MOHORIĆ – Bilan i STEGU – Šegula

Izlaganje „Predanost učiteljskoj profesiji u kontekstu nove evangelizacije“ na Međunarodnom znanstvenom simpoziju „Odgoj i obrazovanje kao novi locus theologicus evangelizacije“ predstavile su lic. catech. Marijana Mohorić i doc. dr. Diana Nenadić Bilan s Teološko-katehetskog odjela Sveučilišta u Zadru u petak 10. svibnja u dvorani sjemeništa ‘Zmajević’ u Zadru.

U kontekstu izgradnje pozitivnih odnosa zajedništva s drugima i pozitivne komunikacije, dr. Bilan je rekla da termin ‘predanost’ u svakodnevnom govoru i literaturi znači zanesenost, žar, polet. „Ali meni najdraža riječ je entuzijazam, dolazi od grčkoga, a znači, ‘biti u Bogu’. Dakle, predan učitelj je onaj koji jest u Bogu.

Njegova motivacija dolazi iz tog stanja. U 4. st. u Siriji je postojala kršćanska sekta koja se zvala entuzijasti“ rekla je dr. Bilan. U pedagogiji predanost sadrži tri sastavnice: intrinzično – radnu motivaciju, potpunu udubljenost u posao koji obavljamo i žar, zadovoljstvo, gušt. „Treba se čuvati parcijalnih tumačenja predanosti, isključivo psihologisko-pedagogiskog pristupa. Predanost ima motivacijsku dimenziju, kognitivnu i emocionalnu, no to nisu jedine sastavnice koncepta predanosti“ rekla je dr. Bilan, ukazavši na prošireni pojam ‘predanost’ s nekoliko aspekata: pedagoškog, lingvističkog, teološkog i pastoralno-katehetskog.

„Povjeroeno nam je blago koje humanizira, koje pomaže živjeti novim životom. Imamo na raspolaganju blago života i ljubavi koje ne može zavarati i poruku koja ne može navesti na krivi put. To blago, bilo koji kršćanski učitelj i odgojitelj, ne samo vjeroučitelj, pozvan je primati i tu je prvenstvo iskustva. Drugima predavati, ali ne samo materiju, nego prvenstvo svjedočanstva i čuvati, uvijek iznova otkrivati. Dakle, učitelj koji je u stalnom učenju. Samo tako predani učitelj, učitelj koji je u Bogu, može evangelizirati odgajajući i odgajati evangelizirajući“ rekla je s. Marijana, istakнуvši da je proširenje koncepta predanosti društveni izazov.

Podsjetila je kako umirovljeni papa Benedikt XVI. kaže da živimo u okruženju koje diktira tehnokratska ideologija: kultura individualizma, efikasnosti, natjecanja, profita i iskorijenjenih vrijednosti. „Promovira kulturu čovjeka koja odudara od kršćanske koja ga definira kao biće u mreži odnosa. S time odlaze i termini civilizacija ljubavi, ljestvica vrijednosti. Proširenje pojma predanosti u učiteljskoj profesiji potrebno je i s društvene razine, a pokazuje se uputnim i s obzirom na ključne kompetencije učiteljske profesije. Ako ih promatramo u okviru biti, znati, znati činiti i znati živjeti i gledamo ih integralno, dolazimo do sasvim drugačije definicije pojma predanosti“ rekla je s. Marijana.

„Prošireni koncept predanosti u učiteljskoj profesiji predstavlja se kao ideal. On se zapravo temelji na identitetu učitelja koji je neodvojiv od njegove biti, a ta je da je biće pozvano u život,

biće u odnosima koji se ne daju svesti samo na njegove horizontalne kompetencije. Duhovna dimenzija pritom se pokazuje ključnom u pokretanju kognitivne, emocionalne i operativne komponente njegove osobnosti i profesionalnosti. U odnosu na motivaciju, to dovodi do pitanja: može li se intrinzična motivacija identificirati s duhovnom“ rekla je s. Marijana, istakнуvši da nas „traženje odgovora upućuje na teološke izvore prema kojima ta identifikacija nije moguća, jer se duhovna motivacija temelji na daru koji nadilazi okvire intrinzične i nju mobilizira, dok obrnuto nije moguće“. „U tom smislu, predanost učitelja pokazuje se kao jedan od putova nove evangelizacije ili locus theologicus, duhom ispunjene evangelizacije, kako kaže papa Franjo. Ona se odlikuje karakteristikama božanskog djelovanja koje se stavlja u službu dijaloga spasenja. Prihvata načelo postupnosti, prilagodbe i skrovitosti Božjeg djelovanja. Služi konkretnom životu osoba, vrednuje zajednička iskustva, njeguje međuljudske odnose i procese dijaloga. Isprepliće djela i riječi, pouke i iskustva. Svjedoči istinu u neiscrponoj ljubavi“ rekla je s. Marijana, zaključivši mišlju Henry Adamsa: „Dobar učitelj utječe na vječnost, nikad se ne može reći kada njegov utjecaj prestaje“.

Izlaganje „Novi slovenski nacrt kateheze i pogled na katehezu u Sloveniji danas“ koje su priredili doc. dr. Tadej Stegu i doc. dr. Andrej Šegula s Teološkog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani, u petak 10. svibnja sudionicima Simpozija predstavio je dr. Stegu. Izlaganje je pokazalo veliku podudarnost s istoznačnim procesima i događanjima u Hrvatskoj, odnosno, sve rečeno dijagnoza je stanja i poželjnih

pristupa procesu kateheze u društvu pod utjecajem sekularizacije koja zahvaća sve zemlje, među njima i Hrvatsku.

Stegu i Šegula sudjelovali su zadnjih godina u Odboru za pripravu novog nacrta za katehezu u Sloveniji kojega su slovenski biskupi potvrdili 2018. g. te su predstavili specifičnost njihove katehetske situacije, koje su mjesto i mogućnosti nacrta za katehezu kod suvremenih izazova evangelizacije. „Većina srednjoeuropskih zemalja održava vjeronauk ili religijsku nastavu u javnim obrazovnim ustanovama od vrtića do sveučilišta. Župna kateheza posvećena je onima koji žele rasti u vjeri, produbljivati je i živjeti je uz sakramentalni život. I u Sloveniji je vjeronauk isključen iz škole 1952. g. Nakon toga, Crkva je intenzivno razvijala vjeronauk u župama, pripremu za sakramente, poučavanje temeljnih znanja o kršćanstvu i religioznosti općenito. Prednost tog pristupa je veća pripadnost djece i mladih župnoj zajednici, izravan kontakt sa župnim životom i liturgijom“ rekao je dr. Stegu. „S druge strane, dugoročno isključivanje vjeronauka iz škole, u općem mentalitetu učvrstilo je uvjerenje da vjera nema svoje mjesto u javnom prostoru. Katehete u našim župama često otkrivaju da župna kateheza adolescenata ne uspijeva voditi vjeri, ako ne dobiju primarnu kršćansku socijalizaciju koja se odvija u obitelji, preko roditelja. To se više ne može prepostaviti u slovenskom sekulariziranom društvu gdje mediji stvaraju veliki dio javnog mnijenja i utječu na vrijednosti pojedinca“ istaknuo je predavač, dodavši kako se čini da „cateheza koju je većina naših roditelja primila tijekom odrastanja, ne daje rast i zrelost u vjeri koja bi odrasle osobe pripremila kao roditelje da odigraju ulogu prvih učitelja i svjedoka vjere“.

„Često kršćanska inicijacija i kateheza završavaju već u ranoj dobi. Zato mnogi odrasli ne znaju što učiniti s infantilnom slikom o Bogu i kršćanstvu koja, čini se, nema kontakta s njihovim konkretnim životom. Zadnjih godina su i pokušaji za alternativnim oblicima kateheze i obnovom koje uvode katehezu u različitu dob. Župe nude kateheze za odrasle zadnjih godina, formiraju se individualni pristupi obiteljskoj

katehezi, prisutni su i novi pokreti koji imaju vlastite programe, katehezu odraslih. U tom kontekstu, Slovenska BK je 2018.g. potvrdila novi katehetski nacrt koji želi biti prvenstveno proces u ljudima, a ne propis, zadatak koji bismo trebali ostvariti. Ti procesi traju dosta godina i traže smjelost u novom razmišljanju pastoralu i spremnosti za pastoralno obraćenje u smislu misionarskog djelovanja i evangelizacije“ rekao je dr. Stegu.

Nacrt slovenskog dokumenta o katehezi nastajao je u svijesti da katehetsko i pastoralno planiranje nisu planiranje i realizacija planova kao u drugim područjima ljudskog djelovanja. „Pastoral i kateheza moraju ostati Kristov projekt, život kršćanskog zajedništva, zajednice. No, treba tražiti i razborite, promišljene korake u funkcioniranju prethodno dobro pripremljenog plana. Pastoralno planiranje je uvijek i samo izraz pastoralne ljubavi koja nas tjera, a ne samo bilo kakve disciplinske obveze. Pastoralno praćenje bit će moguće ako poštujemo sljedeća temeljna načela: od masovnog kršćanstva do zajedničarske i osobne vjere, od djelomične do cjelokupne vjere. Od poučavanja do svjedočenja“ rekao je dr. Stegu.

Prema Dokumentu, svrha kateheze je pozivati i pratiti katehizante u osobnom susretu s Isusom Kristom kako bi isповijedali osobnu vjeru, aktivno sudjelovali u zajedništvu Crkve i odgovorno živjeli svoje poslanje u društvu. Ciljevi su usmjereni na cijeli čovjekov život i prate čovjeka do kraja. Obitelj je shvaćena kao mala Crkva“ rekao je dr. Stegu, navodeći faze predevangelizacije, evangelizacije, pripreme za primanje sakramenata, mistagogije. „Kod pripreme za sakramente ne radi se samo o dobi kandidata, nego se uzima u obzir osobna zrelost i spremnost. Slovenski katehetski nacrt pokazuje spiralni razvoj, što znači da je kateheta otvoren i prilagođuje se potrebama pojedinaca“ rekao je predavač.

Dr. Stegu je rekao da se prije kateheza shvaćala kao katekizam ili vjeronauk u osnovnoj školi. Pristup sakramentima bio je i u većini slučajeva još uvijek jest vezan uz starost dje-

teta. „Velika novost tog Nacrta dokumenta je cjeloživotna kateheza i katekumenatski model kateheze. Prema shvaćanju u Nacrtu, rast u vjeri više se ne mjeri brojem godina u katehezi, nego procesima unutar katekumenatskog puta i zahtjeva cjelokupno uvođenje u vjeru. Započinje razumijevanjem toga što znači da je čovjek dotaknut Božjom milošću i kako to utječe na svakodnevni život. KATEHEZA pomaže stvarati novo iskustvo koje se događa unutar zajednice, što neki nazivaju drugom evangelizacijom. Uz taj Dokument može se provjeravati prikladnost katehetskih priručnika koji nastaju“ rekao je dr. Stegu, istaknuvši da je „novost postupne kateheze važna jer otvara vrata novim i već uspostavljenim oblicima.“

Ključna novost Nacrta je definicija općih i parcijalnih ciljeva za pojedinačna životna razdoblja. Nacrt potiče stvaranje živih zajednica koje su sastavljene od obitelji. To znači odgoj za odgovornost u obitelji, župama i šire. Želja sastavljača je da u Nacrtu dokumenta pronađu okvir za planiranje kateheze i katehetskog procesa i rješenja koja dopuštaju kreativni prostor. Da bi i odrasli koji možda nikad nisu bili katehizirani ili osobno se susreli s navještajem, mogli čuti Božji poziv za svoj život, prepoznati ga i odgovoriti mu u slobodi i ljubavi“ poručio je dr. Stegu.

Dr. Zdenko Dundović: „Crkvene obrazovne institucije i evangelizacija Morlaka na području Zadarske i Ninske biskupije (16. – 18. st.)

Izlaganje „Crkvene obrazovne institucije i evangelizacija Morlaka na području Zadarske i Ninske biskupije (16. – 18. st.)“ na Međunarodnom znanstvenom simpoziju „Odgoj i obrazovanje kao novi locus theologicus evangelizacije“ održao je doc. dr. Zdenko Dundović, pročelnik Teološko-katehetskog odjela Sveučilišta u Zadru u petak 10. svibnja u dvorani sjemeništa ‘Zmajević’ u Zadru.

Predavač je rekao da se ta tema „nije mogla obrađivati u neka druga vremena na sustavan način pa se dogodilo da imamo konfuznu povjesnu sliku naših prostora, osobito s obzirom

na pitanje evangelizacije i čestih migracija stanovništva na ovom području“.

Povjesna pozadina te teme odvijala se unutar dva velika rata, Kandijskog rata (1645.-1669.) i Morejskog rata (1684.-1699.), za vrijeme kojih je prostor Zadarske i Ninske biskupije bio u mnogočemu opustošen, devastiran te je bilo jako teško govoriti o pastoralnoj brizi, tim više što su mnogi svećenici pred Osmanlijama napuštali svoje župe. „Ljudi su odlazili, bježali s jedne na drugu stranu granice i nastao je potpuni kaos. Karta Ninske biskupije iz 1675. g. zahvaćala je ogroman prostor s granicama prema sjeveroistoku Austrijske monarhije, prema istoku Osmanskog carstva a prema zapadu i jugozapadu granice Mletačke republike. Hrvatski narod uvijek je slavio svoju liturgiju na narodnom jeziku prije nego je to bilo dopušteno i drugdje, 500 godine prije te odluke na Drugom vatikanskom koncilu. To je važno jer i danas kao narod još uvijek imamo kompleks manje vrijednosti. Često ne znamo cijeniti ono što je potrebno cijeniti, da bismo znali sebe bolje razumjeti i proniknuti u dubinu svoga vlastitog mentaliteta, što je jako važno ako želimo razumjeti i druge, ali se pritom ne stidjeti sebe“ poručio je dr. Dundović.

Predavač je rekao da „baš i ne znamo tko su Morlaci“. Povjesni izvori o tim ljudima često su jako zbumujući. Srpski povjesničar će reći da su to Srbi pravoslavne vjere, dr. Dundović bi rekao da su to Hrvati katoličke vjere. Mletački izvori koje je Dundović obrađivao u Državnom arhivu u Veneciji od kraja 15. st. do 18. st., kažu da su Morlaci općenito prebjegi ili doseljenici koji dolaze s Osmanskog carstva na područje Mletačke republike. „Zanimljivo da Morlaci nisu htjeli zapisati da su Morlaci oni koji bježe s prostora Mletačke republike u Osmansko carstvo. Oni Morlacima nazivaju sve doseljeno stanovništvo, a Morlacima nazivaju ljudi koji žive izvan gradskih zidina grada Zadra. Tako su Morlaci i Dikljani, Bibinjci, Puntamičani itd.

U kontekstu evangelizacije 16. i 18. st., Morlacima prepostavljamo ljudi koji su prvenstveno pravoslavne vjere i ne zadiremo u njihov

nacionalni identitet. Katolički puk na prostoru Osmanskog carstva bio je u vrlo nezavidnoj situaciji. Katolički svećenici uglavnom su se povukli iz sela u kojem su katolici živjeli, ali velik broj katolika ostao je živjeti na području Osmanskog carstva. O tim ljudima osobito tijekom 17. st. rijetko je tko od crkvene hijerarhije vodio pastoralnu brigu. Zajedno s Osmanским carstvom, odnosno Osmanlijama, na ove prostore prodiru pravoslavni kaluđeri koji govore slavenski jezik koji katolički puk na tim prostorima razumije. Dolazi do nevjerojatnih konverzija s katoličanstva na pravoslavlje, kao i s pravoslavlja na katoličanstvo, a obostrano na islam i ponovno natrag“ rekao je dr. Dundović.

Biskupi Zadra i Nina vide problem, iako su bili mahom Talijani u 17. st. i susreću se s jednom novinom – potrebni su im misionari. „Šalju svećenike u Loreto u Ilirski kolegij, ali tamo uče na latinskom i talijanskom jeziku, koji Morlaci ne razumiju. Biskupi su brzo shvatili taj problem, no kardinali u Rimu o tome baš ne razmišljaju. Dalmatinski biskupi se jako trude u Rim poslati stvarno stanje stvari, da vide kakve se opasnosti događaju za katoličku vjeru na prostoru Zadarske i Ninske biskupije. No, ništa se nije dogodilo. S jedne strane, to se može povijesno staviti na teret Mletačkoj republici, njenoj prevrtljivoj i lukavoj diplomatskoj politici, ali velikim dijelom i vrhu Katoličke crkve u Rimu u 17. st. koji nije razumio problem“ istaknuo je dr. Dundović.

„Morlaci pokreću posao. Kako je na ovom prostoru bilo velikih migracija stanovništva, započinje trgovina robljem koja je vrlo unosan posao, jer se za jednog roba moglo dobiti od sto do petsto dukata. Morlaci ne zanima tko je katolik, pravoslavac, musliman. Njih zanima zarada. Oni s Osmanskog carstva na prostor Mletačke republike donose djecu za koju tvrde da su Turci, odnosno Osmanlije. Najveći dio te djece bio je kršten u katoličkoj ili pravoslavnoj Crkvi. Oni skrivaju njihov identitet. Tu se Crkva susrela s novom poteškoćama jer će Propaganda fide (Kongregacija za evangelizaciju naroda, stariji naziv Sveta kongregacija za širenje vjere, nap.) poslati na ove prostore ka-

pucine koji će se više zainteresirati za pokrštanje Turaka nego za evangelizaciju Morlaka“ rekao je dr. Dundović. Pokazao je dokument iz Venecije gdje jedan dužd fra Bernardina iz Vene se koji je u jednom danu pokrstio 300 Turaka, naziva najvećim sinom Mletačke republike. „Perfidna politika Mletačke republike. Mlečani nisu gledali bezazleno na pokrštanje Turaka jer je mletački zakonodavac odredio da svaki čovjek koji primi kršćansku vjeru, ne može biti rob. Njima trebaju ljudi za veslanje, a to su Turci koji dolaze s Osmanskog područja. Zato onda Mletačka republika brani kapucinima da uopće katehiziraju i pokrštavaju, jer im fali radne snage“ rekao je dr. Dundović.

„Zadarski nadbiskupi nastoje pokrenuti školstvo jer vide da bez educiranog svećenstva neće uspjeti doprijeti do tih ljudi. Svi biskupi u tom razdoblju imaju zajedničku crtu. To je njihovo temeljno uvjerenje i briga da je katolička vjera jedina ispravna vjera kojoj se može podvrgnuti. U 18. st. dolazi nadbiskup Vicko Zmajević. Taj prvi biskup hrvatskih korijena, nakon 400 godina, obilježio je ovaj prostor. Vrlo je inteligentan. Propaganda fide ga uzima za svoga pouzdanika, zadužen je za cijeli prostor. Zmajević je bio apostolski administrator Dalmacije, Albanije, BiH, Makedonije i Bugarske. Bio je čvrsti karakter koji se suprotstavlja Rimu, Veneciji i bilo kome tko je htio napasti na katoličku vjeru. U tome nije posustajao do kraja“ istaknuo je dr. Dundović.

Uviđajući gdje je problem, ideja nadbiskupa Zmajevića bila je otvoriti u Zadru sjemenište na tragu 150-godišnjeg iskustva i zamolbi zadarskih nadbiskupa i ninskih biskupa. „Gotovalo sto godina nakon početka Kandijskog rata i nevolja na ovim prostorima, Propaganda fide 1742. g. donosi rješenja: povjeriti Dalmaciju biskupima hrvatskog govornog jezika, pomoći ninskemu biskupu, riješiti pitanje Zmajevićevog sjemeništa, na ilirskim kolegijima ustavoviti katedru hrvatskog jezika, dopustiti jednom od dalmatinskih biskupa da slavi službu i na istočnom obredu. Nakon sto godina utvrdili su sve ono što su biskupi sto godina ranije od njih tražili. Ali tada je već bilo prekasno. Na ove prostore već je snažno prodrlo pravoslav-

lje koje je bilo duboko povezano s nacionalnim osjećajem i uzrokovalo je nevolje koje su nas u konačnici i dovele do zadnjeg Domovinskog rata. Zmajevićovo sjemenište otvoreno je tek 1748. g.“ zaključio je u svom predavanju dr. Zdenko Dundović.

ZADAR: Prof. dr. Giuseppina De Simone: „Središnjost religijskog iskustva u formaciji i navještaju Evandželja“

O temi „Središnjost religijskog iskustva u formaciji i navještaju Evandželja“ na Međunarodnom znanstvenom simpoziju „Odgoj i obrazovanje kao novi locus theologicus evangelizacije“ govorila je prof. dr. Giuseppina De Simone iz Napulja u petak 10. svibnja u dvorani sjemeništa ‘Zmajević’ u Zadru. De Simone predaje kolegije Opće etike i Filozofije religije na odjelu San Luigi u Napulju na Papinskom teološkom fakultetu južne Italije te Fundamentalnu teologiju i Filozofiju religije na Institutu za religijske znanosti Ivan Duns Scot. Također predaje i na Papinskom lateranskom sveučilištu.

Dr. De Simone je istaknula da u predavanju polazi od dvostrukog uvjerenja: navještaj Evandželja ima humanizirajuću snagu, a religijsko iskustvo je najprirodnije i najsvojstvenije iskustvo ljudskog bića. „Polazimo od teze da navještaj Evandželja mora biti utemeljen u religijskom iskustvu koje podupire ispravan razvoj i s njim najveći procvat ljudskosti. Navještaj evandželja polazi od onoga što najviše karakterizira ljudsko biće, a to je otvorenost prema transcendentnom. Religijsko iskustvo u svojoj temeljnoj strukturi stvara pogodno tlo

za navještaj evandželja, susreta i dijaloga koji se širi ne samo na religije nego i na kulture, na osobne susrete i na ljudski život kao takav“ rekla je dr. De Simone.

U određenju sadašnjeg stanja, predavačica je rekla da se čini kako u današnjem svijetu ne postoji interes za religijsko iskustvo, osobito u zapadnom svijetu i da je sekularizacija radicalno promijenila način razumijevanja života, svakodnevni život, odnos prema stvarima i vremenu, a osobito poimanje čovjeka. „Charles Taylor u tom kontekstu govori da smo prešli iz jednog društva u kojem je bilo virtualno nemoguće ne vjerovati u Boga, u društvo u kojem je vjera shvaćena kao jedan od mogućih izbora. Vjerovati nije nešto što se podrazumijeva, nego način života koji traži opravdanje. Nije strah od nepoznatoga ili potreba da se uhvatimo za nešto što ponovno budi pitanje apsolutnoga, nego potraga koja izražava intuiciju jednog ‘od kuda’, dubokog korijena bez kojeg se ne može.

Španjolski filozof Xavier Zubiri govori o religijskoj činjenici u svjetlu koje je moguće razumjeti svako pitanje, dimenziju i religijsko iskustvo. Možemo reći da je religijsko iskustvo činjenica, ne hipoteza ili želja, nego najdublja stvarnost ljudskog bića. Prije nego postane religijsko iskustvo, religija je iskustvo, unutarnje i duboko iskustvo koje se stapa s najdubljim temeljem, s istinom o čovjeku“ rekla je dr. De Simone.

Istaknula je kako „nije slučajno da se danas ponovno govori o duhovnosti, čak i o misticima, i izvan granica religije. Danas govorimo o duhovnosti koja želi biti autonomna u odnosu na odredbe i religijski izričaj, dakle, duhovnost bez Boga“. Mnoge istočnjačke religioznosti su u ne-religijskim kontekstima, kao joga i neki oblici ekološke duhovnosti u potrazi za harmonijom s prirodom. „Unutar tih iskustava postoji potraga za uporištem koje će dati snagu vlastitom postojanju i življenju, potreba za pronalaženjem vlastitog identiteta. Tako Taylor govori o prelasku religije kao ‘stila života’ na religioznost ‘stilova života’“ rekla je predavačica.

Religija, još više religijska iskustva nisu nestala već su se razasula i multiplicirala i mogu se pronaći i tamo gdje ih se ne očekuje, poručila je dr. De Simone. „Kako ne ostati šokiran nasuprot čvrstih uvjerenja ambijentalista i vegana koji od svojih izbora čine skoro pa jednu religiju. U Meksiku se govori o ‘kultu svete smrti’ raširenom među siromašnim skupinama u najsiromašnijim četvrtima; radi se o sinkretističkoj religioznosti koja ujedinjuje elemente starih religioznosti i kršćanstva u potrazi za spasenjem od siromaštva i nesigurnosti. Sve je rašireniji integralizam kao ponovna ponuda vjerskih simbola, bilo da govorimo o kršćanstvu, islamu, židovstvu, hinduizmu, kako bi nametnuli vlastiti identitet, sve do uklanjanja onoga koga smatraju neprijateljem ili prijetnjom” rekla je dr. De Simone.

Govoreći o iskustvu Boga i osloboditeljskom navještaju Evandelja, dr. De Simone je istaknula da se „danasa na poseban način nameće potreba za razlučivanjem onoga što je autentično religijsko i mogućih deformacija, karikatura ili instrumentaliziranja. Moramo naučiti prepoznati konstante religijskog iskustva koje postoji i koje obilježava ljudsku dušu za čitav život. Odnos s Bogom nije samo od kuda dolazimo, nego ono u čemu se krećemo i jesmo. Sve u nama teži k Bogu jer sve živi od ovog odnosa. Čovjek je ‘poznavatelj Boga’ kako kaže Meister Eckhart” istaknula je dr. De Simone, naglasivši: „Bog ne prestaje govoriti ljudskom srcu i ne prestaje nas privlačiti k sebi. Njegova načinost prepoznaje se u beskrajnoj različitosti događaja i životnih puteva, kao zraka svjetlosti koja se prelama u beskraj, prolazeći kroz puko-

tine koje ispunjava. Tako je i s Božjom prisutnosti u ljudskoj duši, u savjesti svakog čovjeka.

Bog potpuno ispunjava dubine našeg bića. Bez njega ne možemo ništa i nemoguće je misliti na čovjeka bez Boga. Ova prisutnost u nama nije plod naših osvajanja, nagrada za naše zasluge, plod naših napora. Ona je čisti dar: neizmjerni i nezasluženi. Beskrajna ljubav koja nam se daruje i koja je naš život. Kao takva, ta ljubav koja je život i koja nas čini, ima potrebu biti prepoznata, traži da joj pripadamo i da budemo dio nje” potaknula je dr. De Simone.

Upozorila je na „opasnost da poistovjetimo Boga sa sobom, s našim potrebama, opasnost da ga učinimo funkcionalnim u ekspanziji vlastitog ja, u našim i projektima naše grupe, zajednice ili našeg naroda; to je uvijek prisutno, s dramatičnim posljedicama koje iz toga proizlaze”. „Isus Krist nam je objavio lice Oca koji nas nikad ne ostavlja, čija se ljubav nikad ne umara i nikad se ne odvaja od nas, ali koja se uvijek ne podudara s našim načinom gledanja. Ona je uvijek viša od onoga što možemo zamisliti i nadati se i za koju ne smijemo misliti da je možemo uhvatiti i odrediti: radi se o bezuvjetnoj ljubavi koja iznenadjuje i koja se ne može svesti na posjedovanje” poručila je dr. De Simone, istaknuvši da je „evangelje oslobađajuće i humanizirajuće, jer nam objavljuje Boga koji je iznad, ali istodobno nam je intimniji od nas samih, vodi nas k sebi i uzdiže nas iznad sva-ke kušnje, kako ne bi ostali zarobljeni u lažnim svetostima”.

„Navještaj evangela nas oslobađa od svake apsolutizacije konačnoga kao što su politika, domovina, narod, kulturna tradicija ili lažne religioznosti. Vraća nam odnos s apsolutnim i transcendentnim koji nas otvara za susret s drugim, za odgovornost za svijet i povijest. Navještaj evangela može unijeti načelo slobode i humanosti u religijsko iskustvo, pomoći otkriti duboki smisao, doprinijeti njegovom razvoju i autentičnoj zrelosti u procesu formacije koja se u tom smislu pokazuje kao locus theologicus evangelizacije” poručila je prof. dr. Giuseppina De Simone iz Napulja.

ZADAR: Međunarodni simpozij ‘Odgoj i obrazovanje kao novi locus theologicus evangelizacije’ – Izlaganja drugog dana Simpozija

Na Međunarodnom znanstvenom simpoziju „Odgoj i obrazovanje kao novi locus theologicus evangelizacije“, drugog završnog dana u petak 10. svibnja u dvorani Nadbiskupskog sjemeništa ‘Zmajević’ u Zadru održano je devet izlaganja.

Prof. dr. Marana Saad iz Libanona govorila je o temi „Glazba kao bezgranično sredstvo za autentično zajedništvo među religijama“.

Izlaganje „Odgoj i obrazovanje djece s poremećajem u ponašanju – izazov za evangelizaciju“ koje su priredili doc. dr. Stanislav Šota (KBF u Đakovu) i mr. Sandra Steiner Jelić (Dom za odgoj djece i mlađeži Osijek) predstavila je mr. Jelić. Umjesto termina ‘poremećaji’ počeo se koristiti termin ‘problemi u ponašanju’ kao manje stigmatizirajući za djecu, rekla je mr. Jelić. U užem smislu to podrazumijeva delikvencijska ponašanja koja se sankcioniraju propisima (kršenje normi (krađe, razbojstva, provale, tučnjave, napadi na druge osobe, opijanje, drogiranje, prostitucija, ubojstva) a u širem smislu to znači odstupajuća ponašanja, rizična, štetna, opasna (izostajanje iz škole, nedisciplina, prkos, neposlušnost, teškoće u učenju, skitnja, laganje, prijetnje, pušenje, eksperimentiranje s drogama, alkoholiziranje, ispadi bijesa, nedostatak empatije, pretjerani strah, pretjerana povučenost, potištenost, autoagresivno ponašanje, samoozljedivanje). Mr. Jelić je pojasnila kako problemi u jednom području podržavaju i potiču probleme u drugim područjima. U školi su vidljive ograničene socijalne vještine, nekvalitetni odnosi s učenicima i nastavnicima. Obitelj može biti rizični i zaštitni čimbenik, ovisno jesu li u obitelji konfliktni ili pozitivni odnosi.

Mr. Jelić je govorila i o individualnoj i obiteljskoj otpornosti koja predstavlja procese suočavanja sa stresnim situacijama i prilagodbu. Istraživanje koncepta otpornosti pomaknulo se od pojedinca prema istraživanjima otpornosti sustava (obitelj, škola, zajednica). Obi-

teljska otpornost doprinosi razvoju individualne otpornosti. Dobri modeli za djecu su visoka razina duhovnosti, optimizma, prihvatanja drugih, uvažavanja i dogovaranja. Mr. Jelić je predstavila i rezultate nekih istraživanja o religioznosti kao zaštitnom čimbeniku i komponenti otpornosti, koja pokazuju da su obitelji otporne djece imala vjerska uvjerenja koja su osiguravala stabilnost, duhovnost je pomogla pozitivnom razvoju identiteta djeteta, dobrobiti i smanjenom riziku od delinkvencije, osjećaju smisla, pomoći u suočavanju sa stresom. Istraživanja su se sve više bavila religioznošću i adolescentima i otkrivala vitalnu ulogu religije, rekla je mr. Jelić, istaknuvši da su djeca i mladi s poteškoćama u razvoju izazov za evangelizaciju.

“Djeca s poremećajem u ponašanju nerijetko su prožeta vjerskim neznanjem, nepoznavanjem teoloških istina, teološkom nepismenosti, nepoznavanjem katoličke tradicije i kršćanskih vrednota, posebice (ne)suživljenosti s Crkvom. Uzrok je slaba i nekvalitetna katehetska pouka te otežana cjelovita formacija. Praksa pokazuje kako ni Crkva nije dovoljno prepoznala djecu s poremećajima u ponašanju kao jedan od neizostavnih adresata u evangelizacijskom, pastoralnom i katehetskom radu i djelovanju” istaknula je mr. Jelić, poručivši da “župa ima zadaću, uz prvog evangelizatora, župnika, pripremiti odgovorne osobe koje će različitim kanalima, načinom i metodama za sve vjernike biti poput obiteljskog doma”. Mladi s poremećajem u razvoju imaju pravo, kao i drugi u njihovoj dobi, upoznati ‘tajnu vjere’, poticao je sv. Ivan Pavao II.

Govoreći o socijalnim ustanovama i katoličkim udruženjima kao mjestu evangelizacije djece s poteškoćama, mr. Jelić je navela metode i pristup koji sv. Ivan Pavao II. preporučuje u radu s djecom s poteškoćama: budna pažnja koja dugo traje nad djecom, govoriti govorom kojim sama djeca govore, znati strpljivo i mudro prenijeti Isusovu poruku, biti dosljedan u prenošenju poruke bez obzira što će djeca prividno i često na zbrkan način, naizvan bez raspoloženja i otvorenosti, na kraju ipak prihvatići Isusa Krista. Iako su roditelji prvi i naj-

važniji evangelizatori, škola i vjeroučitelj kao evangelizator te djece često su toj djeci jedini doticaj i mogućnost čuti, doživjeti i upoznati Radosnu vijest te je izgrađena osobnost odgojitelja-vjeroučitelja ključna u procesu odgajanja, istaknula je mr. Jelić. „Ukoliko obiteljski ambijent, kao subjekt evangelizacije, ne ispuni svoju temeljnu zadaću, djeca uz izostanak potrebne socijalizacije i afektivnog sazrijevanja postaju prema papi Franji ‘bezvoljni i otrgnuti od stvarnoga svijeta’. Papa Franjo, kao i predhodnici, niti u jednom svom dokumentu izričito ne spominje djecu s poremećajem u razvoju, ali spominje sljedeće: djeca neosjetljiva na tuđu patnju, nesposobna suočiti se s trpljenjem, živjeti iskustvo ograničenosti, djeca bezvoljna i otrgnuta od stvarnoga svijeta, bahata djeca, koja nemaju sposobnost čekanja, djeca pod utjecajem medija i njihovih manipulacija zbog kojih boluju od teološkog autizma, krutost u ophođenju, nefleksibilnost, nesposobnost ljubiti, odsutnost sposobnosti osobnog i dubljeg dijaloga“ rekla je mr. Sandra S. Jelić.

O temi „Središnjost religijskog iskustva u formaciji i navještaju Evanđelja“ govorila je prof. dr. Giuseppina De Simone iz Napulja.

S. Marijana Mohorić, lic.cath. i doc. dr. Diana Nenadić Bilan s Teološko-katehetskog odjela Sveučilišta u Zadru izlagali su o temi „Predanost učiteljskoj profesiji u kontekstu nove evangelizacije“. Temu „Crkva i mladi. Analiza Finalnog dokumenta Sinode biskupa o mladima“ priredile su doc. dr. Klara Ćavar i dr. Vikica Vujica s Teološko-katehetskog odjela Sveučilišta u Zadru.

Doc. dr. Zdenko Dundović, pročelnik Teološko-katehetskog odjela Sveučilišta u Zadru govorio je o temi „Crkvene obrazovne institucije i evangelizacija Morlaka na području Zadarske i Ninske biskupije (16.-18. st.)“. Dr. Tadej Stegu i dr. Andrej Šegula s Teološkog fakulteta Sveučilišta iz Ljubljane predstavili su „Novi slovenski nacrt kateheze i pogled na katehezu u Sloveniji danas“.

Izlaganje „Prilagodba krsne kateheze: specifičnosti za katekumene iz muslimanskog kulturnog miljea“ održala je prof. dr. Michaela Hastetter iz Beča. U središtu tog istraživanja

je pitanje pozornosti prema jeziku, kulturi, religijskoj pozadini, pojma Boga i ljudi, ali i razumijevanja istine s obzirom na prvotnu religijsku formaciju na koju dolazi kršćanska inicijacija.

Dr. Arkadiusz Krasicki s Teološko-katehetiskog odjela u Zadru u izlaganju o temi „Isusova odgojiteljska dimenzija u formaciji učenika kod sinoptika“ rekao je da biblijsku teologiju odgoja karakteriziraju tri riječi: pouka, hrana i šiba. „I to sve u velikoj ljubavi. To je četvrta riječ koju ne smijemo zaboraviti. To je Isus učinio i to Bog radi kroz cijelu povijest spasenja. Važno je zapamtiti te tri riječi kad se govori o odgojiteljskoj dimenziji koje pomažu shvatiti bit i poziv kojeg Bog upućuje čovjeku kroz Sveti Pismo“ rekao je dr. Krasicki. Citirajući Isusove riječi: „Uistinu, jaram je moj sladak i breme moje lako“ i „Dodatak k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni, ja će vas odmoriti. Uzmite jaram moj na sebe, učite od mene jer sam krotka i ponizna srca i naći ćete spokoj dušama svojim“, dr. Krasicki je istaknuo glagole: doći, učiti, preuzeti.

„Isus kao najbolji odgojitelj zna što je čovjeku potrebno. On to zna i kaže: ‘Dodi k meni’. Čovjek dolazi k Isusu i kaže: ‘Dobro, doći ću, ali kad to završava?’. Tako to funkcionira kod nas. Isus zna da je čovjek opterećen, zato želi rastretiti. I kaže da se svakodnevno opredjeljenje sadrži u nošenju križa. To je Lukino i Matejevo evanđelje: Ako hoćeš ići za mnom, nosi svoj križ svaki dan. ‘Tko hoće ići za mnom, neka se odreče samog sebe. Neka uzme svoj križ i slijedi me’“ rekao je dr. Krasicki.

Predavač je naveo primjere gdje se u Svetom Pismu spominje riječ ‘odgojiti’. U Starom Zavjetu na hebrejskom jeziku riječ musical pojavljuje se na više mjesta. U Knjizi Ponovljenog zakona u osmom poglavlu: „Priznaj onda u svom srcu da te Jahve, Bog tvoj odgaja i popravlja, ko što čovjek odgaja sina svoga i drži zapovijedi Jahve, Boga svoga, hodeći putovima njegovim i bojeći se njega“. Prorok Hošea: „Dok Izrael bi jaše dijete, ja ga ljubljah. Ja sam Efrajima hodati učio, držeći ga za ruke njegove. Užetima za ljude privlačio sam ih, konopcima ljubavi nad njega se saginjaš i davah mu jesti“. Odgoj

se spominje i u Knjizi o Makabejcima, Pslamu, Knjizi Sirahovoj.

U Novom Zavjetu glagol ‘odgajati’ ne postoji kod sinoptičkih evanđelja. Na grčkom jeziku riječ odgajati ima dva glagola. Trefo, znači hranići, odgajati, pružiti nekome zalogaj, nahraniti dijete. Kada Isus daje komad kruha umočen u vino, koristi se ta riječ, ‘kao što mati hrani svoje dijete’. „Isus do kraja odgaja svoje učenike. Drugi grčki glagol znači odgajati, oblikovati, učiti, ispravljati, kazniti, šibati. Bog na razne načine odgaja Izrael. Tu ulogu kasnije nastavlja Isus, jer je on potpuna Očeva objava. Zato formira apostole, daje im upute, ‘Idite po svem svijetu, naučavajte narode’. Tu odgajateljsku ulogu kasnije preuzima Crkva i nastavlja je do današnjih dana“ poručio je dr. Krasicki.

HOD ZA ŽIVOT i u Zadru – Tvrto Krpina: „Vrijeme je da se pruži zaštita na jugroženjoj manjini u Hrvatskoj – nerednoj djeci!“

Priprema Hoda za život koji se 25. svibnja prvi put održava u Zadru okupila je u zajedništvo brojne volontere svih generacija, osobito mlađe, koji su diljem Zadarske nadbiskupije angažirani u animaciji sugrađana za sudjelovanje u toj manifestaciji koja promiče zaštitu života od začeća djeteta. Zadovoljstvo radom volontera izražava i Tvrto Krpina, koordinator Hoda za život u Zadru, koji poziva građane da se priđuže prvom Hodu za život u Zadru, u subotu, 25. svibnja, s početkom u 10,00 sati na Obali kneza Branimira, kod zadarskog mosta.

„Uz prigodne poruke, želimo u javnost odaslati snažnu čežnju hrvatskoga naroda i potrebu da se napokon stane maksimalno u zaštitu ljudskog života od samoga začeća do prirodne smrti. Osobito jer znamo da je sadašnji Zakon o pobačaju donesen 1978. g., dakle, u mračnom komunističkom razdoblju, iako je 1991. g. udruga ‘Hrvatski pokret za život i obitelj’ tražila ocjenu ustavnosti tog zakona. Jer u sadašnjem zakonu stoji da je pravo čovjeka da slobodno odlučuje o rađanju djece, što nije u skladu s hrvatskim Ustavom. U hrvatskom Ustavu piše da svako ljudsko biće ima pravo na život, da svatko u Republici Hrvatskoj ima

prava i slobode neovisno o spolu i drugim osobinama, svi su pred zakonom jednaki. Također stoji da nitko ne smije biti podvrgnut bilo kakvom obliku zlostavljanja, da je dužnost svih da štite djecu i nemoćne osobe, da se svakom jamči pravo na zdravstvenu zaštitu u skladu sa zakonom. Dakle, prekinuti život ljudskog bića koje se još nije rodilo u suprotnosti je s hrvatskim Ustavom“ ističe Krpina u osvrtu o temi pobačaja i prava na život.

Krpina podsjeća da je pravo na život osnovno ljudsko pravo, a „tada valja krenuti od činjenične postavke kad je život započeo. Nije znanstveno sporno da jezgra zigote formirana spajanjem jezgri spermija i jajne stanice sadrži genetski program koji će u interakciji s okolinom upravljati budućim razvitkom djeteta koje se u različitim fazama života različito naziva: embrij, fetus, novorođenče, dijete, adolescent, zreli čovjek, starac. Vrlo je važno razumjeti tu ‘famoznu’ oplodnju. Sva četiri medicinska fakulteta u Hrvatskoj dali su svoje stručno mišljenje 2009. g. Takozvano Etičko povjerenstvo klinike za ženske bolesti i porode Kliničkog bolničkog centra Zagreb zaključilo je da ljudski život počinje spajanjem muške i ženske spolne stanice. Dakle, pokušat ćemo demistificirati neke zablude u javnosti o samom početku ljudskog života: je li čovjek osoba, kad počinje ljudski život“ poručuje zadarski koordinator.

Krpina ističe i da „pravo na pobačaj nije ljudsko pravo niti je sadržano u Konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, niti je takvim proglašeno nekom presudom Europskog suda za ljudska prava. Dakle, radi se isključivo o nastojanju da se ženina želja da pobaci, transformira u pravo. Budući da se radi o projekciji individualnih želja u društveni poredak, kada bi se ljudska prava tako shvaćala, tada bi se otvorilo vrlo opasno područje pretvaranja bilo kojih želja u individualne slobode i prava, što osobito možemo ovih dana vidjeti u državi Ontario gdje je donesen zakon da želju djetetu za promjenom spola roditelji moraju poštovati ili će u suprotnom dijete biti oduzeto od roditelja. Dakle, ne samo da su žene pritisnute od strane društva činiti pobačaj, već se u naše društvo gura takozvano pravo na pobačaj koje uopće

nije utemeljeno ni u znanosti ni u bilo kojem drugom području“ upozorava Krpina, ističući i važnu činjenicu u vremenu kada se puno govori o pravima žena. „Dobro je da se govori i treba govoriti. No, moramo naglasiti, ne smije se izostavljati iz vida da su 50 % nerođene djece upravo žene. Stoga je svaki drugi pobačaj usmjeren protiv prava žena na život i oduzima im pravo bilo kakvih odabira u budućnosti te im uzima temeljno pravo – pravo na život. Dakle, ne samo da su rođene žene ugrožene, već su još više ugrožene one žene koje se nemaju priliku niti braniti. Neki su pobačaji usmjereni protiv ženske djece samo stoga što su ženska djeca. Stoga, ti spolno selektivni pobačaji motivirani su diskriminacijom prema ženama“ upozorava Krpina.

Istiće da je „pobačaj danas kod žena, nažalost, nužno zlo. Žene ga ne čine jer im je to lijepo, jer uživaju činiti pobačaj ili im je drago zbog toga. Žene čine pobačaj iz vrlo teških, mučnih, frustrirajućih razloga, kao što su, na primjer, mogućnost da dobiju otkaz na poslu, da ih se u društvu odbacuje jer ima dijete više. Nažalost, problem je danas i kod muškaraca, jer ne znaju pružati pravu podršku svojim suprugama i djevojkama te ne znaju stati u zaštitu života na ispravan način. To su neki od pritisaka kojima podliježe žena koja odluči činiti pobačaj. Nažalost, naša joj država ne pruža dostatnu skrb koja je ženi potrebna u tom trenutku“ upozorava Krpina.

Podsjeća da se danas u svijetu izvršava više od 50 milijuna pobačaja, a taj broj s vremenom i s liberalizacijom zakona se povećava. „Život treba štititi od samog začeća, kada začeto dijete jest ljudska osoba. Ljudi su mu odlučili pružati podršku na sve moguće načine, boreći se i kroz pravo, građanski aktivizam i znanstveni rad, dokazujući da se začećem stvara novi ljudski život. Građanski dio angažmana u zaštiti života od začeća rezultirao je masovnim Hodovima za život. U New Yorku, Washingtonu, Parizu okupi se više milijuna ljudi i na taj način daje podrška nerođenoj djeci. Ne samo nerođenoj djeci, već i rođenoj djeci, a osobito majkama koje su najdiskriminiranija radna skupina u Hrvatskoj, a vjerojatno i u svijetu, nažalost.

Zatim, trudnicama, koje ne smiju na poslu reći da su trudne jer znaju da će dobiti otkaz. Očevima, koji nemaju nikakvo pravo odlučivati o pitanju života njihovog nerođenog djeteta. Hodom za život želimo pružiti podršku i svim obiteljima jer obitelj je temeljna stanica društva. Ako se obitelj razara, ako ona propada, tada propada i društvo u cjelini. Također, podršku želimo pružiti i našoj mladoj Hrvatskoj državi. Želimo ohrabriti naše građane da kroz ljubav prema životu izgrađuju Hrvatsku i čine je onakvom kakvom su je sanjali naši branitelj“ poručuje Tvrtko Krpina, ističući: Hodom za život žele se „poslati poruke cijelom hrvatskom narodu, također i vladajućima u čijim rukama je donošenje zakona o abortusu. To će urodit plodom jer kad se u pet gradova skupi po desetak, petnaest tisuća ljudi, to je već vrlo ozbiljna masa ljudi na koju se vladajući moraju ozbiljno referirati“.

Prvi Hod za život u Hrvatskoj održan je u Zagrebu 2016. g. „Bili smo potaknuti idejom, kako se taj isti Hod za život već desetljećima održava u cijelom svijetu, htjeli smo to pružiti i našim građanima u Hrvatskoj da mogu pokazati koliko poštju i koliko vole život. Te prve godine kad je održan, očekivali smo da će u Zagreb doći nekoliko tisuća ljudi. Međutim, brojka se pokazala višestruko većom, došlo je oko petnaest tisuća ljudi. Tada smo shvatili da Hrvati jako vole život, vole slaviti život, vole se radovati životu i žele zaštititi život u svakom smislu, od začeća do prirodne smrti“ poručuje Krpina.

„Budući da su na Hod za život u Zagreb dolazili puni autobusi ljudi iz svih krajeva Hrvatske, bilo je logično da tim ljudima smanjimo troškove prijevoza do Zagreba i da im ponudimo Hod za život u njihovom gradu. Tako je 2017. g., uz Zagreb, Hod za život održan i u Splitu. Rijeka se priključila 2018. g., a 2019. g. čak u dva nova grada će biti Hod za život. To su Zadar i Osijek. Dakle, u pet gradova imamo Hod za život, a čini se da dogodine u još i više gradova. Imamo poziva i želja naših građana sa svih strana naše Hrvatske, da bi i oni htjeli organizirati Hod za život. To je vrlo pozitivno i može nas sve radovali, s obzirom da imamo Zakon o abortusu iz

doba mračnog komunizma. Vrijeme je da se na znanstveni, novi način sagleda pitanje početka života i da se pruži zaštita najugroženijom manjini u Hrvatskoj – nerođenoj djeci!“ ističe Krpina.

„Imat ćemo veselo, radosno ozračje s dobrom domaćom glazbom. Bit će puno različitih transparenta, dijelit ćemo majice i balone, da se stvori zdrava, vesela atmosfera, kakvu Hrvati vole. Nakon okupljanja na Branimirovoj obali, u dostojanstvu i miroljubivosti ćemo krenuti preko zadarskog mosta do Narodnog trga, prema Kalelargi i crkvi sv. Donata. Na Forumu će nas dočekati pozornica na kojoj ćemo imati prigodni program. Bit će nekoliko govornika i glazba uživo. U prigodnom programu pristao je sudjelovati i Tomislav Bralić koji će otpjevati neke svoje hitove. Pozivam sve građane da nam se pridruže. Bit će izvanredna atmosfera puna glazbe, pjesme, šale, smijeha i radosti. Neovisno o političkom i vjerskom opredjeljenju, svi ljudi su dobrodošli. Vjerujem da ćemo imati nezaboravan dan koji će u Zadru pokrenuti tradiciju Hoda za život za dugo godinu“ poručuje Tvrto Krpina, koordinator zadarskog Hoda za život.

**‘Nadbiskup Puljić poziva na Hod za život:
„To je buđenje ‘Za’ – Divim se svima koji
očituju pozitivan stav prema životu!“**

Zadarski nadbiskup Želimir Puljić, predsjednik HBK, uputio je poruku sudionicima Hoda za život koji se u subotu 25. svibnja održava u Zagrebu, Splitu i prvi put u Zadru. „Drago mi je da se osjeća određeno buđenje. To je buđenje ‘Za’. Iako će biti onih koji će biti protiv, koji to smatraju nečim natražnim, iz Srednjeg vijeka, kako se znaju često izražavati, ja se divim majkama, divim se očevima, divim se mladima, koji usprkos tih negativnih naboja, nastoje očitovati svoj pozitivan stav prema životu. Od srca pozdravljam sve koji će se priključiti Hodu za život i pozivam ih neka se priključe toj pozitivnoj inicijativi. Neka se raduju, neka pjevaju, neka se vesele. Neka podignu glas i kažu: Život je svet, za život se treba zauzimati i to, kako je Ivan Pavao II. govorio, svim dopustivim sredstvima. Želim dobrodošlicu svima koji će se priključiti toj pozitivnoj, vrijednoj inicijativi.

Ne mogu biti toga trenutka među sudionicima u Zadru, ali ću biti zajedno povezan s njima u duhu i molitvi“ rekao je mons. Puljić. Naime, zadarski nadbiskup 25. svibnja u Gospiću sudjeluje na proslavi 20. godišnjice uteviljenja Gospičko-senjske biskupije i 80. rođendana umirovljenog gospičko-senjskog biskupa Mile Bogovića.

Nadbiskup Puljić još je poručio: „Bogu hvala za inicijativu Hod za život. Bogu hvala da imamo sve više ljudi svjesnih otajstva ljudskog života. Radujem se Hodu za život u Zagrebu, Splitu i Zadru, a već je bio u Osijeku i Rijeci. Nadam se da će pomoći ta svijest o životu koja nam je jako važna. O važnosti dostojanstva ljudskog života, usudio bih se reći, svoj pontifikat posvetio je sv. Ivan Pavao II. O toj temi Papa je osobito govorio mladima koje je jako volio i s njima se rado družio. Mladi su nada Crkve i naroda, a Ivan Pavao II. im je znao reći i ‘Vi ste moja nada’. Papa je mladima u više navrata i češće govorio da se otvore životu, da imaju pozitivan odnos prema životu i da vole život. Uz to, svoju brigu osobito je posvetio i obiteljima, jer one su mjesto svetosti života, rađanja života te je poticao majke i očeve da toj tematici pristupaju ozbiljno, sa svetim osjećajem strahopštovanja i da njeguju život“.

ZADAR: HOD ZA ŽIVOT, OBITELJ I HRVATSKU

Svjedočanstvo snažne poruke o vrijednosti života od začeća te zaštite obitelji i života u svim segmentima društva – to je sadržaj veličanstvenog i dostojanstvenog zajedništva više tisuća svih generacija žitelja iz cijele Zadarske nadbiskupije: iz grada Zadra, s kopna, iz zaleđa, s otoka, koji su sudjelovali u subotu 25. svibnja u Hodu za život, obitelj i Hrvatsku, prvi put održanom u Zadru. Razdragana i raspjevana povorka ljudi, među kojima je bilo puno roditelja s djecom u naručju, kolicima i na ramenima očeva, krenula je s Obale kneza Branimira, preko glavnog zadarskog mosta, na drevni poluotok grada, preko Narodnog trga, središnjom gradskom ulicom Kalelargom do Poljane sv. Ivana Pavla II. na Forumu, gdje je održan prigodan program. Važne poruke sudionicima na Forumu uputili su članovi Orga-

nizacijskog odbora zadarskog Hoda za život: Mirjana Peša, Roko Surać i Marijana Čaklić.

Mirjana Peša, članica Organizacijskog odbora u pripremi Hoda za život, ima 42 godine. Ta ekonomistica s pozornice s pozornice na Poljani sv. Ivana Pavla II. osobito je istaknula vrijednost i značaj liječničke, ginekološke prakse u prilog podrške života. "Važno mi je da svaka žena zna kako u svojoj utrobi tijekom trudnoće nosi nešto najvrijednije na ovom svijetu. Važno mi je da svaki čovjek u Hrvatskoj razumi je kako je život svakog od nas počeo začećem. Važno mi je da svaki liječnik ima pravo na priziv savjesti! Želim da ginekolozи i svi drugi liječnici u Hrvatskoj imaju pravo priziva savjesti u interesu pacijenta; kako bi zaštitili pravo svoga pacijenta, kako bi mogli odbiti svaki zahvat, svaku proceduru, svaki lijek za koji znaju da će njihovom pacijentu škoditi. Kada liječniku dode trudna žena, on je dužan brinuti o dvoje – o majci i djetetu. Ne želim da se Hrvatska opet vrati u vrijeme tame, koju neki nažalost prizivaju, da se zabrani ljudima mogućnost priziva savjesti" poručila je Mirjana.

Zahvalila je svim ginekolozima u Hrvatskoj "koji odgovorno rade svoj plemeniti posao poštujući Hipokratovu zakletvu. Hvala ginekolozima koji se brinu o zdravlju naših žena i porađaju našu djecu. Hvala svim ginekolozima koji odbijaju ujutro poroditi jedno dijete, a popodne drugom djetetu oduzeti život, djecu, a poslijepodne prekidati njihov život. Hvala svim primaljama, medicinskim sestrama, farmaceutima, ginekolozima i drugim liječnicima koji poštiju svoju savijest, podupiru, ohrabruju i štite trudnice, koji su svojim poštenim radom i svjedočenjem zaštitili živote mnoge nerođene djece i njihovih majki i očeva! Želim da u našoj Dalmaciji i u cijeloj Domovini žive slobodni ljudi kojima nitko ne zabranjuje živjeti i raditi u skladu sa svojom savijesti" poželjela je Mirjana Peša. Na Hodu je bila sa suprugom Matom i njihovih sedmoro djece, od kojih najstarije ima 14, a najmlađe dvije godine. Cijela obitelj s djecom bili su aktivni i kao volonteri u pripremi Hoda za život.

Sudionicima Hoda prigodne poruke uputio je i Roko Surić. Taj podvodni arheolog, sa su-

prugom Andrijanom koja je u osmom mjesecu trudnoće u zadarskoj povorci hodala za život, roditelj je još dvoje djece, Bartola i Aurore. "Drago mi je da sam tu s vama, da zajedno slavimo život i hodamo u ime onih koji ne mogu sami hodati, onih čiji životi ovise o ljubavi i dobroti njihovih majki, očeva, ali i cijelog društva – nerođene djece. Volim Dalmaciju, volim Zadar i želim ovdje živjeti. U meni su živi moji djedovi i pradjedovi koji su marljivim radom obrađivali i kultivirali naša polja i plovili našim morem.

U meni su živa junačka djela muškaraca iz moje i vaših obitelji koji su u Domovinskom ratu obranili i oslobodili ove prostore i stvorili ovu državu. Želim živjeti u Hrvatskoj. Želim da se moji rođaci i prijatelji vrate kući i ovdje podižu svoju djecu. I želim i tražim da Hrvatska bude država u kojoj se poštuje pravo na život svakog čovjeka, velikog i malog" poručio je Roko, istaknuvši kako "znanost bez ikakve sumnje potvrđuje da život svakog čovjeka počinje na isti način, začećem. Da je kod začeća, spajanja jajne stanice i spermija, određen spol svakoga od nas: boja očiju, kose, visina, talentiranost za sport ili glazbu. Znanost pokazuje da je srce koje nam danas kuca u grudima, počelo kucati 18. dan nakon začeća, u trbuhu naše majke.

Pravo na život je temeljno ljudsko pravo. Želim živjeti u državi u kojoj zakoni štite pravo na život svakog čovjeka od početka do kraja života. Želim graditi društvo koje se brine o ženama, o trudnicama i koje kroz ljubav, solidarnost i istinu za sve ljudske probleme nalazi ljudska rješenja. Srce mi je puno jer znam da smo u našoj Dalmaciji napravili male korake za Zadar, ali velike korake za zaštitu prava na život od začeća do prirodne smrti" poručio je Roko Surić.

Studentica Marijana Čiklić, članica zadarskog Organizacijskog odbora Hoda za život i volonterka, u obraćanju sudionicima s Forumom rekla je da je hodala "za tolike žene u Hrvatskoj koje u trenucima najveće životne krize nemaju potporu obitelji niti društva. Istraživanja pokazuju da 75 % žena koje su imale pobačaj kažu da su to učinile zbog ekonomskih razloga ili zbog pritiska okoline, muža, dečka, obitelji. Zar to

nije prestrašno, da se u 21. st. tolike žene u najbogatijim državama svijeta, nađu u situaciji da prekinu život vlastitog sina ili kćeri?

Trudnice i majke male djece danas su najdiskriminirane osobe na tržištu rada. Iako Zakon o radu zabranjuje otpuštanje trudnica ili majki na rodiljnom dopustu, mnoge žene ostaju

ju bez posla upravo zato što su se odlučile imati dijete. Mnoge žene u Hrvatskoj neće se uopće zaposliti, jer će na razgovoru za posao odbiti odgovoriti na pitanje o tome planiraju li imati djece ili će odgovoriti istinu – da planiraju imati dijete. Očekujem da država osigura da se poštuje zakon te da se umjesto praznih priča o ravnopravnosti žena, osigura pravo žena da imaju djecu u Hrvatskoj” poručila je Čiklić, istaknuvši kako “oko nas i danas žive žene koje se nalaze u jako teškim situacijama: ostavljene, same, bez pomoći, bez potpore.

Mnoge ne znaju osnovne činjenice o razvoju djeteta, jer su im ljudi u njihovom okruženju ponavljali zastarjelu priču koju je znanost odavno pobila, da je nerođeno dijete ‘samo

hrpa stanica’. Osvrnimo se oko sebe i pružimo konkretnu pomoć tim ženama i njihovoј djeći. Nikad, baš nikad, ne pomažemo ženi tako da joj ‘pomognemo’ da prekine život svog djeteta. Uvijek, baš uvijek, pomažemo ženi kad joj pomognemo da zaštiti život svoga sina ili kćeri. Žena je gospodarica svog tijela. Ali onaj tren kad ostane trudna, ona u svom tijelu nosi drugo tijelo, tijelo svog sina ili kćeri. Trudnica je već majka. Jedino je pitanje hoće li upoznati svoje dijete ili će prekinuti njegov život” poručila je Čiklić, istaknuvši da je hodala “za sve žene koje trebaju našu podršku, ljubav, pomoć”.

Hodala je za “društvenu, zakonsku i svaku zaštitu svakog nerođenog djeteta, zasebnog ljudskog bića koje u tijelu svoje majke raste, rita se, osjeća bol i smiješi se. Neka devet mjeseci koje je svatko od nas proveo u tijelu svoje majke bude najsigurniji dio života svakog čovjeka” poručila je Marijana Čiklić.

Zaključno je Mirjana Peša zahvalila svim volonterima koji su u pripremi Hoda, i po ružnom, kišnom i vjetrovitim vremenu, u danima pripreme Hoda animirali sugrađane i na udaljenim otocima da sudjeluju u Hodu. Zahvalila je sudiionicima koji su se velikodušno odazvali i sudjelovali u organizaciji Hoda ljubavi za najugroženiju manjinu u Hrvatskoj, nerođenu djecu. “Hvala svim koordinatorima, zadarskom gradonačelniku, župnicima, gradskim službama, policiji, medijima. Hvala našim braniteljima koji su se uključili u organizaciju Hoda, našim sportašima, glazbenicima, obiteljima i svima koji su kroz ove tjedne pozivali na Hod za život.

Hvala svima koji su pomogli financijski, koji su molili, radili, pjevali, izrađivali transparente. Hvala svima iz udruge ‘U ime obitelji’ koji su nam s toliko ljubavi prenijeli svoje iskustvo i znanje u organizaciji Hoda za život. Hvala vama, naši dragi Hodači, što ste ovu subotu odvojili da javno pokažete da, nakon Zagreba, Splita, Rijeke, Osijeka i mi u Zadru, u našoj Dalmaciji, tražimo da društvo i zakoni štite život svakog čovjeka u Hrvatskoj – od početka

do kraja života! Od začeća do prirodne smrti! Želimo da svaka naša žena osjeti našu ljubav i potporu. Da svaka trudnica osjeti da mi znamo da je ono što ona nosi u svom tijelu najvrijednije što naš narod i društvo ima – čovjek!

Želimo da se našim novcem, iz proračuna, finančira potpora mladim obiteljima koje žele imati djecu” poručila je Peša, istaknuvši da “dijete raste kao zasebna jedinka, odvojeno biće u tijelu svoje majke. Od začeća svatko je od nas jedinstvena osoba. Dijete ima svoju krvnu grupu, a oko 50 % žena tijekom trudnoće u svom, ženskom tijelu, nosi malo, muško tijelo. Nerođeno dijete samo određuje tempo svog rasta, razvoja, uključujući i dan svog izlaska iz mami-nog tijela – dan svog rođenja”.

Peša je podsjetila da su na pitanje Ustavnog suda upućeno katedrama za ginekologiju Medicinskih fakulteta u Hrvatskoj, kada započinje ljudski život, te katedre odgovorile: Život počinje začećem. “Na tu informaciju, da je ono što žena nosi u svom trbuhi čovjek, ima pravo svaka majka, svaki otac, svaki čovjek. Želimo da zakoni u Hrvatskoj, bez ikavog ‘ali’, štite život svakog čovjeka! Očekujemo da ljudi koji nas predstavljaju u Saboru i izglasavaju zakone, poštuju istinu i znanost i bez straha zastupaju temeljno ljudsko pravo – pravo na život” poručila je Peša, istaknuvši da su sudionici hodali i za sve liječnike, babice, medicinske sestre, za sve koji poštuju život i koji prizivom na svoju savijest štite život majke i djeteta.

“Hodali smo za majke i očeve! Ne želimo da naše mlade obitelji odlaze iz Dalmacije i Hrvatske jer se nemaju snage boriti protiv administracije i korupcije. Želimo da se oni koji su otišli, vrate kući! Da se naš novac ulaže u djecu, mlade, obitelji. Da se trudnice ne moraju bojati da će izgubiti posao, a mlade majke da će morati vratiti na slabije radon mjesto nakon porodiljnog” poručila je Mirjana Peša.

Svojim sudjelovanjem i izvedbom pjesme ‘Croatia iz duše te ljubim’ na Forumu, Hod za život podržao je i hrvatski glazbenik Tomislav Bralić, i sam svjedok otvorenosti životu. Tomislav je sa suprugom Mirjanom otac četiri sina. Sam Tomislav potječe iz brojne obitelji s deseto-

ro djece. Roditelji Tomislava Bralića, Marija i Roko, rodili su šest sinova i četiri kćeri. U Bralićevih je 38 unuka i 7 praunuka. “Sama riječ kaže, hod za život. Ne treba ništa drugo izmišljati. Ja ču i iz vlastitog iskustva, samim mojim životnim primjerom, reći da se ne treba bojati dice. Da je to najlipše blago, blagostanje, radost i veselje” rekao je Tomislav Bralić.

Ujutro prije Hoda za život, u župnoj crkvi Srca Isusova koja se nalazi u blizini Branimirove obale odakle je povorka krenula, volonteri su se okupili na molitvi krunice, a zatim na misnom slavlju koje je predvodio fra Bojan Rizvan.

Tijekom programa na Forumu, u programu je glazbeno nastupio i Rockatansky bend. Na početku povorke mladi su nosili veliki transparent na kojem je pisalo geslo ovoga Hoda: “Zaštitimo najugroženiju manjinu u Hrvatskoj – nerođenu djecu”. U prvim koracima kad je Hod kretao sa sredine zadarskog mosta, gdje je bio početak duge formirane kilometarske kolone, hodači su Hod u Marijinom mjesecu svibnju počeli posvetom Majci Božjoj, pjevajući pjesmu ‘Rajska djevo, kraljice Hrvata’. Kad su ulazili kroz glavna gradska vrata, prešavši s mosta na povijesnu gradsku jezgru poluotoka, sudionici su pjevali ‘Bože, čuvaj Hrvatsku’. Cijelo vrijeme Hoda sudionici su razdragano, punoga srca i radosti pjevali duhovne i domoljubne pjesme.

U Zadru je osobito bio dirljiv prizor prijelaza sudionika Hoda preko zadarskog mosta, koji je zadnji put tolikom količinom ljudi, dupkom od svog jednog do drugog kraja, tako bio ispunjen ljudima kad je rijeka ljudi dolazila i odlazila na i sa susreta sa sv. Ivanom Pavlom II. 2003. g. Upravo zbog toga pohoda Forumu gdje je održan susret Pape i naroda, ta Poljana u spomen na taj povijesni događaj trajno nosi ime sv. Ivana Pavla II. On se osobito zauzimao za zaštitu života i rekao: “Poštuј život, svaki ljudski život, od prvog trenutka začeća: brani ga, voli ga i služi mu! Samo ćeš na tom putu naći pravdu, razvitak, istinsku slobodu, mir i sreću”.

Dodatnom uspjehu Hoda doprinijela je i izvrsna regulacija policije te je sve održano u iznimno dostojanstvenom, svečanom i mirnom

IZ ŽIVOTA ZADARSKЕ CRKVE

raspoloženju, unatoč prisutnosti protivnika Hoda za život koji su bili u jako malenom broju. Iz Zadra je otišla velika duhovna i domoljubna poruka podrške životu od začeća, slika živoga Evanđelja i nasljedovanja bračnih i obiteljskih vrijednosti koje su najsnažnije potvrđivale brojne mlade obitelji, očevi i majke s djecom u naručjima.

U samoj lokaciji održavanja Hoda, povorka u Zadru imala je i veliku simboliku u prizoru mesta, jer je naš ljudski život poput mosta, prije-laz iz ove zemlje u vječnu domovinu. I majčina utroba je za dijete poput mosta, prijelaz i izlazak na ovaj svijet. Uz to, Hod za život promiče vrijednosti koje u društvu nailaze na mnoge prepreke, a Hod poručuje da je društvo pozvano te prepreke premostiti.

Također, naziv polazišne lokacije, Obala kneza Branimira, govori o hrvatskom vladaru kojemu je papa Ivan VIII. 7. lipnja 879. g. udijelio blagoslov, uputivši ga iz Rima cijelom hrvatskom narodu i zemlji. Taj se Papin blagoslov hrvatskog naroda smatra prvim službenim priznanjem hrvatske države i toga se datuma, 7. lipnja kad se to dogodilo, i službeno obilježava Dan diplomacije u Republici Hrvatskoj.

U tom kontekstu, Hod za život može se promatrati kao veliki blagoslov hrvatskom narodu za buduće naraštaje i priznanje, podrška društvu i obiteljima koje žele rađati, stvarati i živjeti u svojoj hrvatskoj zemlji. Domovina, koja je također majka, unatoč povjesnim teškoćama, po žrtvi nesebičnog davanja uvijek iznova se uzdizala i opstala do sadašnjeg naraštaja, koji je vrijednost života od začeća pozvan prenijeti budućim generacijama.

NIN: ZAVJETNA SVETKOVINA GOSPE OD ZEČEVA – Misno slavlje predvodio zadarski nadbiskup Puljić

„Budućnost obitelji i naroda u rukama je naših majki i trebamo im pomoći da budu odgovorne u svom pozivu i poslanju“ poručio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić u propovijedi svećanog misnog slavlja koje je na zavjetnu svetkovinu Gospe od Zečeva u ponедjeljak 27. svibnja predvodio u župnoj crkvi sv. Anselma u Ninu. Nin je središnje marijansko svetište Zadarske

nadbiskupije i jedno od najstarijih Gospinih svetišta u Hrvatskoj.

Nakon mise nadbiskup je predvodio procesiju s čudotvornim Gospinim kipom iz 14. st., pri-kaz Marije s djetetom Isusom u naručju, pred kojim su brojni vjernici osvjedočeni u uslišanje svoje molitve za duhovno i tjelesno zdravlje kroz pet stoljeća otkad se u Ninu štuje Gospa od Zečeva, od njenog ukazanja 1516. g. pastrići Jeleni Grubišić, što je potvrdio ondašnji ninski biskup Juraj Divnić.

Prekrasni i pun simbolike povjesni susret Marije i Elizabete, dviju velikih žena i majki, poticaj je za razmišljati o ulozi žene i majke u Crkvi i u društvu, rekao je mons. Puljić. „Marija Bogorodica i Elizabeta, majka Ivana Krstitelja, divni su likovi spasenja koji nam zbore o dostojanstvu žene i majke. Majka je uvijek bila velika i nju se štuje i voli. I kad nas svi zaborave, majka nas napustiti i zaboraviti neće. Ona je ljudima svetinja i veliki prirodni misterij. Ona je izvor života i braniteljica mladom biću kad je najnemoćnije i kad mu treba zaštite“ naglasio je mons. Puljić, istaknuvši „kako je lijepo vidjeti majku s djetetom u naručju. Ona je puna najvišeg altruizma i požrtvovnosti. Ta-

kvo nesebično materinstvo pobuđuje kod ljudi poštovanje i predstavlja se kao najveći ljudski i moralni ideal. Budući da proživiljavamo veliku krizu dostojanstva žene i krizu materinstva, o tomu valja češće govoriti i ponavljati, da je majka izvor života i ljudima nešto sveto i dragog“ potaknuo je nadbiskup Puljić.

Istaknuo je da ženama treba pomoći da postanu dobre i odgovorne majke, majkama koje se bore „da ostanu na visini svoga poziva i zadatka“. Tome u prilog, kao podršku majčinstvu i obitelji, nadbiskup je pohvalno istaknuo manifestaciju Hod za život. „Zato mi je drago vidjeti ‘Hod za život’ kojem se odazvalo tako puno ljudi. Hod za život koji predstavlja majka roditeljka, jer život je, nažalost, u našem društvu i u Europi došao u veliku krizu“ upozorio je mons. Puljić.

Potaknuvši kršćanske majke da zapale svjetlo dobrote u svom srcu, nadbiskup im je poručio: „Budite svjesne svog dostojanstva i postanite ono što vam je u naravi upisano. Nema pravog i prosvijetljenog materinstva bez Boga, bez vjere, pobožnosti, molitve, bez milosnog i sakramentalnog života. Uzorne majke, koje su potrebne u društvu i u Crkvi, nadahnjuju se Gospinim primjerom, kleče pred njom, najvećom i najsvetijom ženom i Majkom i mole njezinu pomoć i blagoslov“.

U zahvalnosti za svjetlo dobrote koje nam je preko Marije zasjalo u svjetlim likovima brojnih požrtvovnih žena i majki kroz stoljeća do danas, nadbiskup je potaknuo na molitvu za obitelji, očeve i majke, da budu dostojne svoga roditeljskog poziva, „za žene, djevojke i majke kako bi znale zavjetovati Gospi svoju čednost, svoju djecu i svoje muževe“. „Molimo za sve nas da budemo ispunjeni strahopštovanjem pred Bogom, pred životom i pred vječnošću. Crkva Isusovih učenika započela je svoj ovozemni hod s Marijom u dvorani Posljednje večere. S njom će završiti i svoj hodočasnički put prema vječnosti. U hodu na tom putu valja nam otvo-

riti dušu i srcu pred Gospodinom i njegovom majkom Marijom i osluškivati njihove poticaje, preporuke i upozorenja. Valja nam pritom obećati da nećemo živjeti kao pogani koji Boga ne poznaju i ne priznaju, koji život ne poštuju“ potaknuo je mons. Puljić.

„Poput Kristovih apostola i mi želimo biti jednodušno postojani u molitvi s Marijom, Majkom Kristovom. Svjesni nezamjenjive Marijine uloge u povijesti spasenja, osjećamo potrebu trajno se njoj obraćati i moliti neka nas štiti i zagovara. Osjećamo potrebu učiniti životnim naš zavjet iz Branimirove godine, upravo u Ninu 1979. g., kada smo odlučili ‘slaviti i životom potvrđivati svoj krsni savez s Bogom’ i činiti sve da se molitva ponovno useli u naše domove“ potaknuo je nadbiskup, rekavši da molitva treba biti znak našeg narodnog i kršćanskog identiteta kojeg prepoznajemo upravo u ninskem geslu i zavjetu: ‘Hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom Misu slavi!’. „Molimo našu Gospu od Zečeva neka pomogne nama i našim obiteljima ostvariti te visoke i časne ciljeve i ideale“ zaključio je nadbiskup Puljić.

NIN: Prvi pastirski pohod naslovnog ninskog biskupa Martina Vidovića Ninu

Povezanost Crkve u Hrvata i nasljednika Svetog Petra, odnosno Svete Stolice, osobito je potvrđena na završnom slavlju ovogodišnje zavjetne svetkovine Gospe od Zečeva, u godini spomena 40. obljetnice proslave Branimirove godine kojom je 1979. g. u Ninu, 250 000 Hrvata proslavilo 13 stoljeća kršćanstva u Hrvata i višestoljetnu vjernost hrvatskog naroda rimskom prvosvećeniku.

Naime, nadbiskup Martin Vidović, ninski biskup naslovnik, prvi put od svoga imenovanja naslovnim ninskim biskupom, pastirski je pohodio Nin, drevno sjedište nekadašnje Ninske biskupije na svetkovinu Gospe od Zečeva u ponедјeljak 27. svibnja, kada je predvodio večernje koncelebrirano slavlje u župnoj crkvi Sv. Anselma u Ninu, potom i procesiju s Gospinim kipom kroz središte Nina. U misi su koncelebrirali zadarski nadbiskup Želimir Puljić, generalni vikar Zadarske nadbiskupije mons. Josip Lenkić i nekoliko svećenika. U pozdravnoj riječi mons. Vidoviću, nadbiskup Puljić podsjetio je da je papa Ivan Pavao II. imenovao mons. Vidovića apostolskim nuncijem u Bjelorusiji te ga je stoga zaredio za nadbiskupa 2004. g. Svaki biskup koji je nuncij, a nema svoju teritorijalnu biskupiju kojom upravlja, dobiva naslovnu biskupiju, koja je nekada postojala, a više ne postoji.

U Nin na večernje misno slavlje tradicionalno hodočaste i mnogi KUD-ovi iz Zadarske nadbiskupije, a među vjernicima osobito su bile primjetne brojne obitelji čiji su roditelji došli sa svojom djecom. To je svečano slavlje, završno od pet misa toga dana slavljenih u Gospinom ninskom svetištu, jednom od najstarijih u Hrvatskoj, okupilo tisuće vjernika iz cijele Zadarske nadbiskupije koji su tijekom cijelog dana dolazili iz svih krajeva mjesne Crkve. Zahvaljivali su za uslišane molitve i zavjetovali se obilazeći čudotvorni kip Gospe od Zečeva iz 14. st. koji se nalazio na glavnom oltaru u središtu župne crkve sv. Anselma koja je bila nekadašnja ninska katedrala.

„Pred čudotvornim likom Bogorodičnim, Gos-

pe od Zečeva, svi složno molimo Gospodina da i mi po zagovoru Gospe od Zečeva zavrijedimo primiti od punine Njegove milosti. Molimo za sebe, za svoje obitelji, za Crkvu zadarsku, Crkvu u Hrvata i cijelu Crkvu katoličku diljem svijeta, kao i za djecu i mladež, za odrasle, starece, za bolesnike i nemoćnike, za rod i dom naš i našu dragu domovinu, zemlju našu. Smjerno ištemo da sve prati Božji blagoslov“ potaknuo je mons. Vidović u propovijedi. „Kao privrženi Gospini štovatelji, želimo slijediti njezin primjer vjere i odanosti Bogu i njezin primjer ljudskosti i skrbi za bližnjega. I ne samo to, nego istodobno s njom zajedno želimo ići putovima života i povijesti. Da bi to ostvarili kao pojedinci i kao zajednica, svoj život moramo uskladiti s Deset Božjih zapovijedi i ravnati se prema Evanđelju. Moramo živjeti i raditi kao čestiti ljudi i biti dosljedni vjernici, u svakoj prigodi i na svakom mjestu. Ne riječima, nego djelima moramo očitovati i potvrđivati da smo Kristovi učenici“ poručio je nadbiskup Vidović.

„Uskladimo li svoj život s Deset Božjih zapovijedi i budemo li se ravnali prema Evanđelju u gospodarstvu, politici, kulturi, sportu, u sredstvima društvenog priopćavanja od radija i televizije do novina i interneta, u bilo kojem području u kojem djelujemo kao ljudi i kršćani, ova će zemlja cvasti i u hrvatskim će krajevima biti dosta kruha i ruha za sve. Ljubiti Boga iznad svega, a bližnjega kao samoga sebe, odnosno ljubiti jedni druge kao što je Krist ljubio nas, znači graditi društvo u skladu s Božjim namumom s čovjekom kojega Bog stvorio na svoju sliku, znači graditi društvo u kojem je čovjek čovjeku brat i prijatelj, društvo u kojem je Bog nazočan u osobnom, obiteljskom i društvenom životu, društvo u kojemu su obitelj i ljudski život od začeća do naravne smrti nepovredivi, društvo u kojemu se cijeni i poštuje ljudski rad i u kojemu radnik za svoj rad ne samo plaća prima pravodobno, nego je ta plaća i pravedna u odnosu na odrađeni posao.

To znači graditi društvo u kojemu je promaknuće općega dobra i skrb za opće dobro uvijek ispred probitka pojedinaca i probitka postojećih skupina“ poručio je nadbiskup Vidović, istaknuvši: „Nije to utopija, nije to nikakva sa-

njarija. Pitanje je samo želimo li svoj život i rad uskladiti s Deset Božjih zapovijedi i želimo li se u svom životu i radu ravnati prema Evanđelju. Neka nam u našemu nastojanju pomogne Blažena Djevica Marija, Majka Kristova i Majka naša, Majka otkupljenika Gospodnjih, koju u Ninu nazivamo i Gospa od Zečeva“ rekao je mons. Vidović.

Svetkovina Gospe od Zečeva odgovor je na Marijinu posebnu majčinsku skrb za vjernički puk ninskog i zadarskog kraja i za taj sâm kraj, rekao je mons. Vidović. „Istodobno je i izraz osobite ljubavi vjerničkog puka prema Mariji, jedinstveni znak pouzdanja koje u njen majčinski zagovor polažu oni koji se uzdaju u Božju dobrotu i čije se srce raduje Božjem spasenju“ poručio je ninski biskup naslovnik, nglasivši da je ta svetkovina prisno povezana s ukazanjem Blažene Djevice Marije udovici Jeleni Grubišić, prvo u vinogradu kod Jasenova u blizini Vrsi te malo kasnije u crkvi na otoku Zečevu, 21. travnja 1516. g.

„Gospa je za ukazanja u vinogradu gdje je udovica Jelena radila, rekla: ‘Ja sam ostavila potpuni oprost u crkvi na Zečevu svakog ponedjeljka, ali za to valja postiti ponedjeljkom o kruhu i vodi te dati služiti svetu misu u crkvi sv. Jakova, u kojoj mi je dragو da me štuju kao i na Zečevu’. Potaknut Gospinim ukazanjima i željom bogoljubnog puka, ninski biskup Juraj Divnić 1517. g. odobrava štovanje Gospe od Zečeva i ustanavljuje blagdan. Tako se osim zavjetnog blagdana koji se svake godine slavi u ponedjeljak pred Uzašašće Gospodinovo, hođasti brodicama na otok Zečevu 5. svibnja i 5. kolovoza, uz prijenos Gospina kipa. Štujući Gospu od Zečeva, koja se udostojala ukazati pokraj Jasenova i na Zečevu i potaknuti na dosljedan kršćanski život, stojimo ‘jednodušno postojani u molitvi’, kao što to u dvorani Posljednje večere nakon Isusova uzašašća na nebo bijahu i apostoli ‘sa ženama, i Marijom, majkom Isusovom, i braćom njegovom’, što je i navijestilo prvo čitanje iz Djela apostolskih rekao je nadbiskup Vidović.

Potvrdivši kolika je bila požrtvovnost Majke Božje, mons. Vidović je rekao da je pohod Marije iz galilejskog grada Nazareta u Gorje u grad

Judin, odnosno u Aim Karim smješten 6 km zapadno od Jeruzalema, „značilo prevaliti ne baš udoban i lagan put dug oko 110-120 km. Pohitala je, jer je htjela pomoći svojoj rođakinji Elizabeti kod koje je ostala oko tri mjeseca, sve dok Elizabeta nije rodila sina, Ivana Krstitelja. Susret je to dviju majki koje pod srcem nose začeto dijete“.

„Kakvu je motrimo u Aim Karimu, takvu smo je upoznali i na svadbi u Kani Galilejskoj gdje, obrativši se Isusu riječima ‘Vina nemaju’, a poslužiteljima ‘Što god vam rekne, učinite’, potaknu Isusa da učini prvo znamenje i objavi svoju slavu, čime mladence spasi od ne male sramote što za svatove nisu bili pripravili dovoljno vina. Od tada do danas, Marija, prvo otkupljena od svih ljudi i začeta očuvana od grijeha istočnoga, Presveta Bogorodica koja rodi Sina Božjega, priskače u pomoć sinovima i kćerima Božjim. Majka Isusa i darom njegovim Majka svih njegovih učenika, Gospa priskače u pomoć potrebnima kako u redu milosti, tako i u redu naravi. Posebno svjedočanstvo o tome pruža i svetkovina Gospe od Zečeva, zavjetni blagdan i postaja jedinstvenoga štovanja Presvete Bogorodice na otoku Zečevu i u Ninu, slavnom gradu hrvatskih knezova, nekad hrvatskom glavnom gradu te u minulim stoljećima sjedištu ninskih biskupa“ poručio je nadbiskup Vidović.

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

Istaknuvši da živjeti Gospinu poruku od ukažanja znači primati sakramente, sudjelovati u misi, u svakoj prigodi živjeti i raditi kao ljudi i kao kršćani, ninski biskup naslovnik je poželio neka s Marijom i po Mariji bude slava, čast i hvala Bogu Ocu, Sinu Isusu i Duhu Svetome.

Prigodnu riječ na kraju misnog slavlja nadbiskupu Vidoviću uputio je don Božo Barišić, ninski župnik i dekan. Don Božo je rekao da su starodrevne zidine Nina oživjele uspomenama, jer je Nin na svetkovinu Gospe od Zečeva primio svoga naslovnog biskupa u osobi mons. Martina Vidovića. Podsjetio je da je Zadarska nadbiskupija 1828. g. „srdačno u svoje krilo uzela starodrevnu Ninsku Crkvu“ te prostor nekadašnje Ninske biskupije sada čini veliki kopneni dio Zadarske nadbiskupije. „Radosni smo u slavlju nebeske Majke Marije koja je Crkvi majka, koju u gradu Ninu slavimo kao Gospu od Zečeva. Glasoviti zadarski kanonik, povjesničar Carlo F. Bianchi, zapisao je da je od „nekoć stare ninske slave, ostala uboga varošica...“ To je pisano pri kraju 19. st. i slika je turobnih vremena kojima je obilovala zemlja Hrvatska.

Uspostavom suverene i demokratske Republike Hrvatske, vraćeno je dostojanstvo gradu Ninu, kolijevci naše crkvenosti i državnosti. Govoriti o našim počecima Crkve i države, a ispuštiti Nin, bila bi povjesna nepravda. Vraćanje Ninu statusa grada dužna je hvala značaju i simbolu Nina za hrvatsku crkvenu i državnu povijest. Grad Nin nije više Bijanchijeva ‘uboga varošica’, nego biser Zadarske nadbiskupije i zemlje Hrvatske, blista poput dragog kame na kruni kneza Branimira, koji nas je razmjenom pisama s papom Ivanom VIII. zadužio crkvenošću i državnošću“ rekao je dekan Barišić, podsjetivši da je upravo ove, 2019. g., 40. obljetnica kada je Crkva u Hrvata, slaveći Branimirovu godinu 1979. g. u Ninu, dala zavjet da ‘Hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom sv. Misu slavi’.

Nadbiskup Vidović služio je misu biskupskim štapom kojeg je od drva masline izradio ninski župljanin Tonči Šalov, a župa Nin poklonila ga je nadbiskupu Vidoviću za dar i uspomenu. To je replika biskupskog štapa ninskog biskupa

Jurja Divnića, utemeljitelja časne svetkovine Gospe od Zečeva. Nadbiskupa Vidovića na kraju mise prigodno je darovao i ninski gradonačelnik Emil Ćurko te dvije djevojčice cvijećem.

„Nadbiskupe Martine! Sveta Stolica, imenovavši Vas naslovnim biskupom Nina, kao da je još jednom potvrdila veze s gradom Ninom i zemljom Hrvata, kao kada je 7. lipnja 879. g. papa Ivan VIII., na dan Gospodnjega Uzašašća, blagoslovio hrvatskog kneza Branimira i potvrdio ninskog biskupa Teodozija. To je tada bilo posebno hrvatsko Uzašašće. Minula nas vremena i vjekovi obvezuju i ohrabruju da nikada ne napuštamo Kristovu vjeru i odanost Petrovoj lađi, Crkvi kojoj je majka Marija, kraljica apostola, čiji ste nasljednici Vi, nadbiskupi Martine i Želimire“ poručio je don Božo u obraćanju pastirima, poželjevši biskupima kao apostolskim nasljednicima „zaštitu Neba gdje nas sve čeka nebeska Majka Marija, naša zavornica kod svoga Sina, besmrtnoga kralja vjekova“.

Prvi pohod nadbiskupa Vidovića Ninu ostvaren je u petak 1. lipnja 2018. g., kada je uputio prigodnu riječ na početku dvodnevnog znanstvenog simpozija ‘Ecclesia Nonensis: Prošlost Ninske biskupije’ koji je održan 1. i 2. lipnja 2018. g. u Baroknoj kući u Ninu. No, prvi susret s vjernicima i pastirska riječ upućena puku u župnoj crkvi sv. Anselma, nekoć katedrali nekadašnje Ninske biskupije čiji naslov mons. Vidović nosi, ostvaren je u ponedjeljak 27. svibnja 2019. g.

O službama nadbiskupa Martina Vidovića

Mons. Martin Vidović uvelike je doprinio učvršćenju veza Crkve u Hrvata sa Svetom Stolicom u vrijeme pontifikata Ivana Pavla II.

Od travnja 1987. g. sustavno surađuje s Papinim Državnim tajništvom, najvišim tijelom Svetе Stolice. Za svećenika ga je 28. svibnja 1989. g. na grobu Svetoga Petra u Rimu zaredio tadašnji papa, sv. Ivan Pavao II.

Od studenoga 1993. g. bili su mu povjereni tajnički poslovi u tada otvorenoj Apostolskoj Nuncijaturi u Bosni i Hercegovini kojoj je prvo sjedište bilo u Vatikanu. Zbog toga je često bio na putu između Vatikana i Sarajeva, osobito

i tijekom ratnih strahota, kada se u Sarajevo moglo stizati posebnim vojnim zrakoplovima ili vozilima za humanitarnu pomoć. Stalni dužnosnik Papinog Državnog tajništva postao je 17. rujna 1994. g. Službu urednika na Vatikanskom radiju napušta 1. listopada 1995. g., a tajničku službu u Apostolskoj Nuncijaturi u Bosni i Hercegovini napušta 30. lipnja 1999. g.

Kapelanom Njegove Svetosti imenovan je 1997. g. Bio je član pastoralnog vijeća ustavne 'Peregrinatio ad Petri Sedem', tijela Svetе Stolice za hodočašća u Rim. Brojnim hrvatskim hodočasnicima u Rim omogućio je susret s papom Ivanom Pavlom II. Zbog slobode kretanja u blizini tadašnjega pape Ivana Pavla II., mnoge vjernike osobno je doveo k Papi te su tako sa Svetim Ocem mogli razmijeniti riječi u osobnjem susretu.

Papa Ivan Pavao II. imenovao je mons. Vidovića 15. rujna 2004. g. ninskim nadbiskupom naslovnikom, nositeljem biskupskega naslova slavne starohrvatske Ninske biskupije, te mu je istodobno povjerio službu svog diplomatiskog predstavnika, apostolskog nunciјa, u Bjelorusiji. Na toj je dužnosti mons. Vidović ostao do 15. srpnja 2011. g.

Nadbiskup Vidović aktivno je sudjelovao u pripremama pet pastirskih pohoda pape Ivana Pavla II., tri puta u Hrvatsku i dva puta u BiH. Blisku povezanost mons. Vidovića sa sv. Ivanom Pavlom II. potvrđuju i riječi apostolskog pisma, bulu koju je papa Ivan Pavao II. napisao u prigodi imenovanja mons. Vidovića nunciјem: »U ljubljenoj zemlji Hrvatskoj rođen, ti si, predragi sine, primio vrstan duhovni odgoj u obitelji, iznad svega od roditelja, koji si poslije tijekom godina

marljivo dograđivao. Dvadeset osmoga dana, mjeseca svibnja, Ljeta Gospodnjega 1989., mi smo te zaredili za svećenika u Petrovoj baziлиci. Potom si marno radio u službi Svetе Stolice, osobito na Vatikanskoj radio postaji, u Apostolskoj nuncijaturi u Bosni i Hercegovini i u Državnom tajništvu. Svoju nadarenost, posebne sposobnosti i osobito pouzdanje u Gospodina očitovao si u vrijeme priprema naših pastirskih pohoda u Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu. Budući da si dugo vremena pokazivao svoju okretnost i vještinu u vođenju crkvenih poslova, odlučili smo ti sada povjeriti još odgovorniju službu. Našom apostolskom vlašću, dakle, ovim te pismom imenujemo apostolskim nunciјem u Bjelorusiji i postavljamo na slovnim nadbiskupom ninskim, s potrebnim pravima i njima odgovarajućim ovlastima“.

Mons. Martin Vidović rođen je 15. srpnja 1953. g. u Vidonjama kod Metkovića. U Rimu je završio filozofsko-teološki studij, govori šest svjetskih jezika. Bio je stalni suradnik Hrvatskog odjela Vatikanskog radija od 1978. g., a 1. siječnja 1983. g. postaje i urednikom Hrvatskog odjela Vatikanskog radija. Mons. Vidović je bio suradnik i vatikanskog dnevnika *L'Observatore Romano*, Glasa Koncila i Informativne katoličke agencije.

SADRŽAJ

SVETA STOLICA	5
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA	
PRIOPĆENJE S 58. PLENARNOG ZASJEDANJA SABORA HBK	8
SJEDNICA VIJEĆA HBK ZA NAUK VJERE	11
ZADARSKA NADBISKUPIJA	
JEDINSTVO CRKVE I ULOGA MAJKE U OBITELJI	12
SVETKOVINA DUHOVA U KATEDRALI SV. STOŠLJE	13
EUHARISTIJA JE ČUDESNA PREOBRAZBA ČOVJEKA, POVIJESTI I SVEMIR	14
ODREDBE	16
KRONIKA	23
NAŠI JUBILARCI	24
IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE	25